

MIKKELIN
KAUPUNKI

Mikkelin kaupungin talousarvio 2016 ja taloussuunnitelma 2016-2019

Kaupunginvaltuusto 9.11.2015

Sisällys

Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet

Talousarvion rakenne.....	4
Toiminnan ja talouden sitovuus.....	5
Määrärahojen käyttö ja vastuut.....	7
Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta.....	8

Talousarvion yleisperustelut

Taloudelliset lähtökohdat.....	9
Mikkelin kaupungin toimintaympäristö	12

Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet

Mikkelin kaupungin strategia ja strategiset kehittämistoimenpiteet.....	15
Laskentaperuste.....	21
Kaupungin talouden kehitysnäkymät.....	25
Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman läpivienti	27
Riskienhallinta.....	29
Henkilöstö.....	31

Mikkelin kaupunkikonserni

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja –yhteisöt	34
Omistajapolitiikka ja konserniohjaus.....	36
Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	38

Käyttötaloulosa

Talousarvio 2016.....	52
Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat.....	55
Keskusvaalilautakunta.....	55
Tarkastuslautakunta.....	55
Kaupunginvaltuusto	55
Konsernipalvelut	56
Ympäristölautakunta.....	59
Seudullinen sosiaali- ja terveyslautakunta.....	62
Tuotantolautakunta	64
Kasvatus- ja opetuslautakunta.....	77
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	84
Tekninen lautakunta.....	92
Maaseutu- ja tielautakunta	103
Rakennuslautakunta.....	105

Liikelaitokset ja taseyksikkö	
Liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja investoinnit	109
Mikkelin Vesiliikelaitos	109
Otavan Opiston liikelaitos.....	112
Etelä-Savon pelastuslautakunta.....	115
 Tuloslaskelmaosa	
Tuloslaskelma	119
Eritelty tuloslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö.....	122
 Investointi- ja rahoitusosa	
Rahoituslaskelma	124
Eritelty rahoituslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö.....	128
Talousarviovuoden 2016 ja suunnitelmavuosien 2016-2019 investointiesitykset perusteluineen.....	129

Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet

Talousarvion rakenne

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja koko kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvollisuudet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviosuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. (Kuntalaki 410/2015 § 111)

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. (Kuntalaki 410/2015 § 111)

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha tai tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. (Kuntalaki 410/2015 § 111)

Talousarvio koostuu (1) käyttötalousosasta, (2) tuloslaskelmaosasta sekä (3) investointi- ja rahoitusosasta.¹

Yleisperustelut

Yleisperusteluissa esitetään katsaus kansan- ja kunnallistalouden kehityksestä sekä kaupungin taloudellisen tilanteen kehittyminen. Yleisperusteluihin sisältyy lisäksi riskien arviointi, henkilöstölinjaukset sekä vähintään kerran valtuustokaudella tarkistettava kaupunkistrategia ja kehittämisohjelmien keskeisimmät toimenpiteet.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään lautakuntien palvelusuunnitelmat ja toimenpiteet, joilla toteutetaan kaupunkistrategiaa. Seudullisen sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunnan Mikkelin yksikön, kasvatus- ja opetuslautakunnan, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolautakunnan, teknisen lautakunnan sekä rakennuslautakunnan osalta on esitetty toiminnalliset tunnuslukutaulukot.²

Liikelaitoksien ja taseyksiköiden tavoitteet, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit taloussuunnitelmavuosiin esitetään myös käyttötalousosassa.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on esitetty tuloslaskelma analysoituna sekä eriteltynä liikelaitoksien ja taseyksikön osalta.

Investointi- ja rahoitusosa

Investointi- ja rahoitusosassa investoinneista esitetään menot ja tulot, jotka tarvittaessa eritellään hankekohtaisesti. Kaupungin investointiohjelma on koottu kokonaisuudessaan investointiosaan ja sisältää myös liikelaitoksien ja taseyksiköiden investoinnit. Rahoituksen osalta esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

¹ Kuntalaissa (111 §) todetaan talousarvion jakaantuminen käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta ovat antaneet laadinnan ja sisällön osalta suosituksia lisäksi Suomen Kuntaliitto ja kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

² Tässä pääsääntöisesti käytetty Maisema-taulukoita.

Toiminnan ja talouden sitovuus

Käyttötalousosa

Kaupunginvaltuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita. Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden lisäksi valtuustoon nähden sitoviksi voidaan määritellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä. Bruttomääräisinä budjetoidut yksiköt ovat budjettirahoitteisia ja nettomääräisenä budjetoidut yksiköt kohderahoitteisia. Ruoka- ja puhtauspalvelut, sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunnan alainen kaupungin oma toiminta sekä teknisen toimen alainen tilakeskus ovat nettobudjetoituja. Edellä mainittuja yksiköitä sitoo nettobudjetoituna toimintakate eli toimintatulojen ja toimintamenojen erotus. Sosiaali- ja terveystoimen kulurakennetta tulee kuitenkin tarkastella kriittisesti talousarviovuoden 2016 aikana, koska toimintojen siirtyessä toiseen organisaatioon on kulujen hallinta huomattavasti hankalampaa. Muut kaupungin toimintayksiköt ovat bruttomääräisesti budjetoituja budjettirahoitteisia yksiköitä, joita sitoo valtuustoon nähden tulojen ja menojen määrärahat. Mikkelin kaupungin kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät ovat budjettirahoitteisilla yksiköillä bruttobudjetoituna tulojen ja menojen määrärahat.

Mikkelin Vesiliikelaitoksella on toiminnallisten tavoitteiden lisäksi sitovaa korvaus peruspääomasta ja kaikilla liikelaitoksilla liikelaitosten liikeylijäämä sekä vakituisen henkilökunnan määrä. Liikelaitoksien tuloslaskelmat, rahoituslaskelmat ja investointisuunnitelmat ovat ohjeellisia, mutta niiden oleellisista poikkeamista on tiedotettava valtuustolle. Etelä-Savon pelastuslaitokselle toiminnalliset tavoitteet ovat sitovia valtuustoon nähden.

Poikkeaminen talousarvion sitovista tavoitteista edellyttää valtuuston hyväksyntää. Budjettirahoitteisten yksiköiden määrärahojen perustana olevat suoritteet ovat ohjeellisia ja poikkeamat suoritetasossa alaspäin tarkoittavat sitä, että valtuuston myöntämiä määrärahoja tulisi jäädä käyttämättä. Myös toiminnan tuottavuutta on saatava lisättyä läpi koko kaupunkiorganisaation siten, että suoritteet saadaan toteutettua pienemmällä määrärahalla. Nettomääräinen toimintakate on samalla tavalla sitova kuin määrärahakin. Olennaiset vajaukset tuloissa on käsiteltävä menonylytysten tapaan valtuustossa lisätalousarvioissa tai erillisenä asiana.

Tuloslaskelmaosan, investointi ja rahoitusosan sitovat määrärahat

Talousarviovuoden tuloslaskelman sitovuus valtuustoon nähden on velvoite toimia valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Taloussuunnitelman muihin vuosiin kohdistuvat menoarviot eivät oikeuta vielä varojen käyttöön, vaan talousarvio hyväksytään vuosittain. Toimielinten ja viranhaltijoiden pitää kuitenkin toimia suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tuloslaskelman rahoitustuotoissa ja -kuluissa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eriä ovat Mikkelin Vesiliikelaitoksen korvaus peruspääomasta sekä rahoitustuottojen ja -kulujen netto.

Rahoituslaskelma ja lainanottovaltuudet

Rahoituslaskelman sitova erä on kaupungin lainamäärä. Kaupungin kokonaislainamäärä on talousarvion mukaisesti enintään 193,9 milj. euroa (3 550 euroa/ asukas) vuoden 2016 lopussa +/-antolainauksen muutokset. Uusista antolainauksista konsernille ja liikelaitoksille päättää aina kaupunginvaltuusto tapauskohtaisesti.

Kaupungin lainanottovaltuudet ovat seuraavat vuonna 2016:

1. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa 30,7 milj. euroa pitkäaikaista talousarviolainaa vuonna 2016. Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voivat tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia pääomaltaan kunkin lainamäärän suuruisesti.
2. Kaupunginjohtajalla on oikeus suojata lainoja kiinteisiin lainoihin tai tehdä erillisiä pitkäaikaisia korkojen suojauksia sekä nykyiseen lainakantaan että tulevaan lainakantaan yhteensä 60 milj. euron määrällä vuonna 2016. Suojauksia tehdään 60 miljoonan määrään saakka vain, jos se on rahoitusmarkkinatilanteessa perusteltua. Suojauksia tehdään talousarvion rahoituslaskelmassa määriteltujen suojaustasojen puitteissa. Kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla on oikeudet tehdä edellä mainitut suojaukset puhelimitse, minkä pohjalta kaupunginjohtaja tekee päätöksen.

Investoinnit

Emokaupungin investointimäärärahat ovat sitovia bruttomäärältään. Yksittäisen hankkeen investointimenot voivat kuitenkin ylittyä enintään 5 %, jos hanke saadaan saman talousarviovuoden aikana rahoitettua muusta hankkeesta säästyneillä vastaavaan pysyvien vastaavien ryhmään (tietokone- ohjelmistot, muut pitkävaikutteiset menot, maa- ja vesialueet, rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet jne.) kuuluvilla, ko. vuoden talousarvioon varatuilla investointimenomäärärahoilla.

Kunnallistekniikan määrärahojen hankekohtaisesta käytöstä päättää tekninen lautakunta. Vuotuista kokonaismäärää ei saa ylittää ilman kaupunginvaltuuston lupaa.

Kaupunginvaltuusto päättää investointikohteiden käyttötarkoituksen muutoksesta.

Määrärahojen käyttö ja vastuut

Yleiset vastuut määrärahoista

Mikkelin kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kaupunginjohtaja, konsernipalveluissa tulosaluejohtaja ja tulosityksiköiden johtajat, sivistyspalveluissa, sosiaali- ja terveystaloudissa sekä teknisessä toimessa toimialajohtajat, tulosaluejohtajat ja tulosalueiden päälliköt. Liikelaitoksissa ja taseyksiköissä tilivelvollisia ovat liikelaitoksen johtaja ja taseyksikön johtaja.

Lauta- ja johtokuntien sekä tulosalueiden esimiesten on valvottava, että valtuuston hyväksymää talousarviota noudatetaan. Määrärahojen käyttöön liittyy velvoite toimialarajat ylittävään yhteistyöhön, jonka avulla haetaan koko kaupungin kannalta edullisempia ja tehokkaampia tapoja palvella asukkaita ja alueen yrityksiä. Yhteistyötä tulee tämän osalta tiivistää myös koko konsernin tasolla. Palvelujen tuottamista koko kaupunkikonsernissa ohjaavat valtuuston hyväksymä kaupungin strategia ja sitä toiminnallistavat strategiset hyvinvointiohjelmat; asukkaiden hyvinvointiohjelma, elinkeinojen hyvinvointiohjelma sekä ympäristön hyvinvointiohjelma. Laskut tulee kohdentaa aiheutumisperusteen mukaan sille menokohdalle, jonne ne kuuluvat.

Vain pakottavassa tapauksessa anotaan lisämäärärahaa kaupunginvaltuustolta, ennen määrärahan ylittymistä. Määräraha-anomukseen on aina sisällytettävä esitys lisämäärärahan rahoittamisesta ja lisämääräraha on etsittävä ensisijaisesti asianomaiselta toimialalta. Talouspalveluilta on aina pyydettävä lausunto ennen määrärahaesityksen käsittelyä.

Seurantavastuu

Toiminnassa on noudatettava kaupunginhallituksen 24.11.2014 § 431 hyväksymää sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjetta. Jokaisella tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Uuden kuntalain (410/2015) 124 §:n mukaan tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvollisiin. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat mm. kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kaupunginjohtaja ja toimielinten ja yksiköiden johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltija voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Pysyväisohjeet

Kaupunginhallitus on antanut seuraavat talouden hoitoon liittyvät erillisohjeet:

Hankintasääntö Kh § 305 /5.10.2015

Projektitoiminnan ohje 2013

Perinnän toimintatapaohje 2010

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohje kh § 431/ 24.11.2014

Konsernipalveluiden toimintasääntö Kh § 297/ 1.6.2009

Konserniohje Kvalt § 148/ 10.12.2007

Kassanhoito- ja alitilitysohje Kh § 22/8.1.2001

Avustukset

Kaupunginhallitus ja asianomaiset lautakunnat päättävät talousarvion tultua hyväksytyksi myönnettävät avustukset määrärahojensa puitteissa. Tulosityksikkö, jonka määrärahoihin yleishyödyllisten tai muiden yhteisöjen avustus sisältyy, voi maksaa avustuksen vuodelle 2016 vasta sen jälkeen, kun yhteisön tilinpäätöstiedot, toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus vuodelta 2015 on saatu. Mikäli avustus on myönnetty jotakin määrättyä tarkoitusta varten, on avustuksen myöntäneen tulosityksikön pyydettävä yksilöity tiliselvitys avustuksen käytöstä.

Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Lautakuntien, johtokunnan ja kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden tulee laatia valtuuston hyväksymän talousarvion mukaiset käyttötaloussuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä ja ne tulee olla tallennettuina kaupungin yhteiseen Intranetiin. Käyttösuunnitelmassa ei muuteta enää kaupunginvaltuuston hyväksymiä kokonaistuloja ja kokonaismenoja eikä toimintakatetta ja myös tiliryhmien sisällä tuotot ja kulut tulee vastata valtuuston hyväksymää talousarviota. Käyttösuunnitelmassa toimitellaan ottaa kantaa viranhaltijoiden toimivaltaan ja laskujen hyväksymiseen. Laskujen hyväksyjien ja henkilöstöpäätöksiä tekevien tulee olla kaupungin viranhaltijoita. Käyttösuunnitelma on vahvistettava viimeistään 31.1.2016 mennessä.

Vuonna 2016 hallintokuntien toimintaa ja taloutta seurataan vähintään kolme kertaa vuodessa. Seurannan ajantasaisuus, oikeellisuus ja sen ohjausvaikutukset ovat keskeisiä tekijöitä valtuustolle annettavissa seurantaraporteissa. Kaupunginhallitukselle raportoidaan toimintojen ja talouden kehityksestä kuukausittain. Kaupunginhallituksen kuukausittaisessa raportoinnissa kukin toimialajohtaja selvittää, miten talouden tasapainottamiseksi päätettyjä toimenpiteitä on viety toimialalla eteenpäin.

Maaliskuun lopun toteutuman perusteella tehtävän seurannan yhteydessä raportoidaan keskeisimmät strategiset toimenpiteet, kehittämisohjelmien³ toteutuminen, kaupungin elinvoimaisuuden edistämiseksi tehdyt toimenpiteet, henkilöstön määrän kehitys sekä talouden toteutuminen ja toiminnalliset muutokset, jotka ovat jo tiedossa. Heinäkuun lopun toteutuman mukainen seurantaraportti on lähtökohtana seuraavan vuoden talousarvion valmistelussa ja tässä seurannassa raportoidaan myös kaikki toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut⁴. Lokakuun toteutuman mukaan raportoidaan keskeisempien strategisten toimenpiteiden ja kehittämisohjelmien toteutuminen, elinvoimaisuuden kehittyminen, henkilöstön kehitys sekä talouden seuranta. Lautakunnat hakevat mahdolliset lisämäärärahat viimeistään lokakuun seurannan yhteydessä. Menoihin osoitettua määrärahaa ei tule käyttää kokonaisuudessaan, jos talousarviovuoden aikana näyttää siltä, että määrärahaa jää käyttämättä.

Konsernin tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen talousarviovuoden osalta raportoidaan heinäkuun toteutuman pohjalta tehtävän seurannan yhteydessä, jolloin talousarviovuoden osalta mahdollisia tarvittavia korjaavien toimenpiteitä ehditään vielä tekemään.

³ Asukkaiden hyvinvointiohjelma, luonnon ja ympäristön hyvinvointiohjelma, elinkeinojen hyvinvointiohjelma, Lupaus 2016 ja tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelma

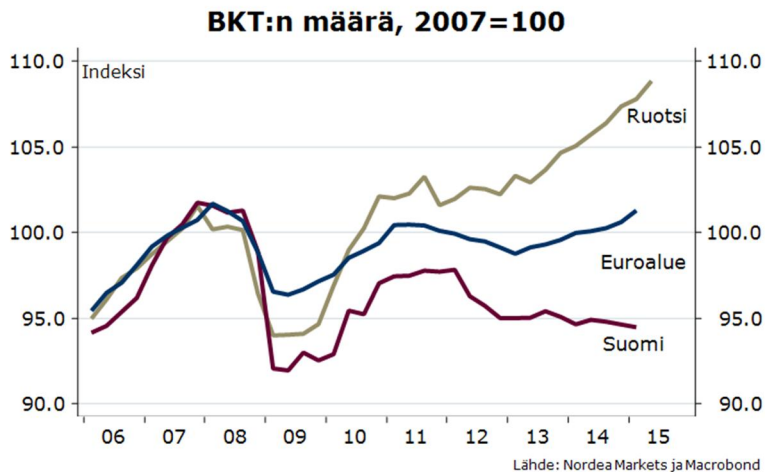
⁴ Talousarviokirjassa esitetyt ohjeelliset toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen suhteessa annettuun määrärahaan

Talousarvion yleisperustelut ja taloussuunnittelun perusteet

Taloudelliset lähtökohdat⁵

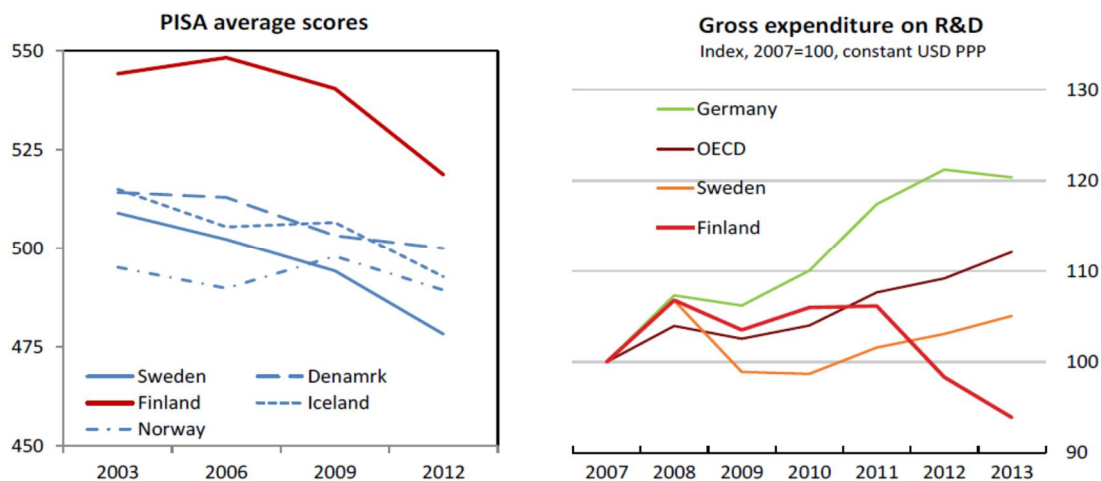
Suomen talous

Bruttokansantuotteella mitattuna koko muu Eurooppa on elpymässä, mutta Suomen kohdalla ennuste on edelleen laskeva.

Kuvio 1: Euroalueen bruttokansantuotteen kehitys 2006 – 2015

Koko euroalueella kasvu perustuu kotimaiseen kysyntään, aiempien vuosien teollisuuden ja julkisen sektorin investoinnit ovat olennaisesti vähentyneet. Yhtenä selittävänä tekijänä Suomen kehnoon talouskasvuun on se, että kaikki arvoa tuottava toiminta on vähitellen huonon kilpailukyvyyn vuoksi ulkoistettu ja vuosien 2008 - 2009 laman jälkeen Suomi ei ole kyennyt säilyttämään arvonlisäänsä, vaan maan vienti perustuu lähinnä raaka-aineisiin, tuotantotavaroihin ja investointitavaroihin valmiiden tuotteiden sijaan.

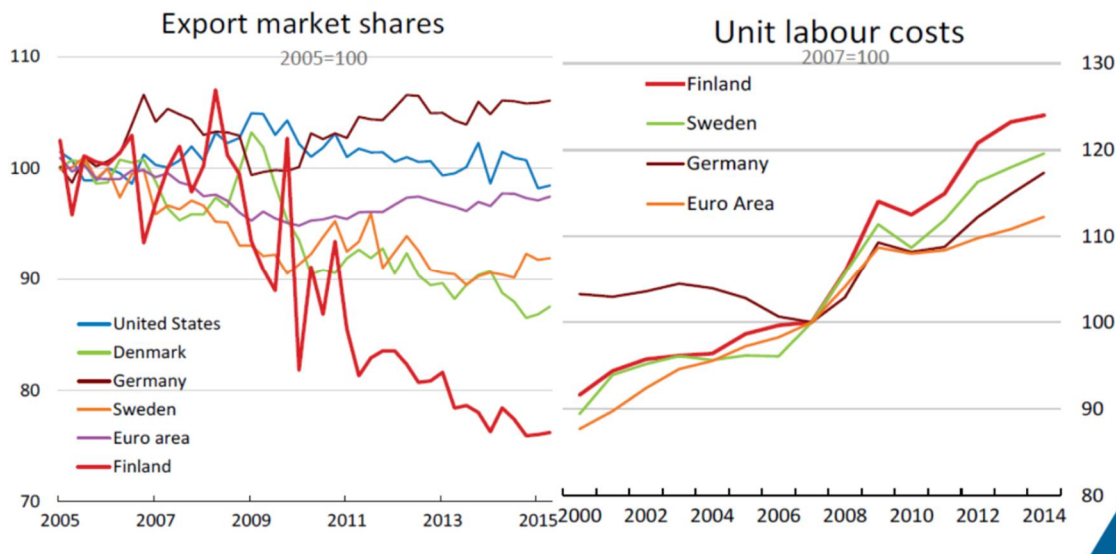

Kuvio 2: Osaamistaso

Kuvio 3: Panostaminen tuotekehitykseen

Osaaminen on ollut Suomessa perinteisesti korkealla tasolla, tosin keskimääräisesti mitattuna. Yllä olevasta kuviosta näkyy kuitenkin se, että Suomi ei ole ehkä riittävästi panostanut tutkimus- ja kehitystoimintaan, joten olemme jääneet myös siltä osin kilpailukyvyyn kehityksessä jälkeen. Työn kustannus on myös Suomessa muita Euroopan kalliimpi.

⁵ Taloudellinen katsaus, kevät 2015, Valtiovarainministeriö; Kuntatalousohjelma 2016 – 2019, Valtiovarainministeriö, Syyskuu 2015;

Kuvio 4: Viennin markkinaosuudet

Kuvio 5: Yksikkötyökustannukset

Euroopassa valopilkuna on Iso-Britannia, jossa vahva kasvu on käynnistynyt julkisen sektorin mittavasta sopeuttamisesta huolimatta. Euroalueella kasvu laahaa velkakriisin ja heikon kilpailukyyn vuoksi.

Vuoden 2015 kasvuksi on ennakoitu noin 0,3 % ja seuraavien kahden vuoden ennuste on noin 1,4 %.

Kuntien verotulot

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousi 0,36 prosenttiyksiköllä vuonna 2015 ja useat kunnat korottivat kiinteistöveroprosenttejaan. Sopeutustoimista huolimatta alijäämä kasvoi edellisestä vuodesta. Vuoden 2015 kunnallisveroprosenteilla arvioituna kunnallisveron tuotto olisi noin 18,7 mrd. euroa vuonna 2016.

Kuntien yhteisöveron arvioitu määrä vuonna 2016 on noin 1,32 mrd. euroa. Yhteisöveron määrä pienenee noin 15 % eli noin 250 milj. euroa vuodesta 2015. Verotulojen pudotus johtuu määräaikaisena tukena kunnille annetun viiden prosenttiyksikön korotuksen päättymisestä vuonna 2016. Vuosina 2017 - 2019 kuntien yhteisövero kasvanee 1,8 - 4,2 %. Yhteisöveron tuottoon vaikuttaa myös tuotannollisiin investointeihin kohdennettu verohuojennus, jota päätettiin jatkaa verovuosille 2015 - 2016. Verohuojennus vähentää yhteisöveron tuottoa noin 65 milj. euroa vuonna 2016.

Kiinteistöveron tuotto vuonna 2016 on noin 1,63 mrd. euroa laskettuna kuntien vuonna 2015 soveltamilla kiinteistöveroprosenteilla sekä verotusarvojen oletetun nousun mukaisesti.

Kuntien valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoite on kuntien vastuulla olevien julkisten palveluiden saatavuuden turvaaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Hallituksen esitys kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta on annettu 17.4.2014 (He 38/2014). Lain muutos ja valtionosuusjärjestelmän muutos tulivat voimaan 1.1.2015.

Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (1704/2009, muut 676/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta rahoituksesta.

Laskennalliset valtionosuudet ovat vuonna 2016 noin 9,93 mrd. euroa, josta peruspalveluiden valtionosuus on 9,028 mrd. euroa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuus 0,905 mrd. euroa. Vuonna 2017 peruspalveluiden valtionosuutta alentavat edellisissä kehyspääöksissä sovittu valtionosuuden leikkaus sekä perustoimeentulotuen maksatuksen Kela-siirtoon liittyvä kuntien maksuosuuden vähennys.

Muut valtionavut ovat 1,07 mrd. euroa vuonna 2016. Vuoteen 2019 mennessä niiden määrä vähenee 874 milj. euroa.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti on 25,52 vuonna 2016. Valtionosuusprosentti toisen asteen koulutuksessa on 41,89.

Mikkelin kaupungin toimintaympäristö

Väkiluku

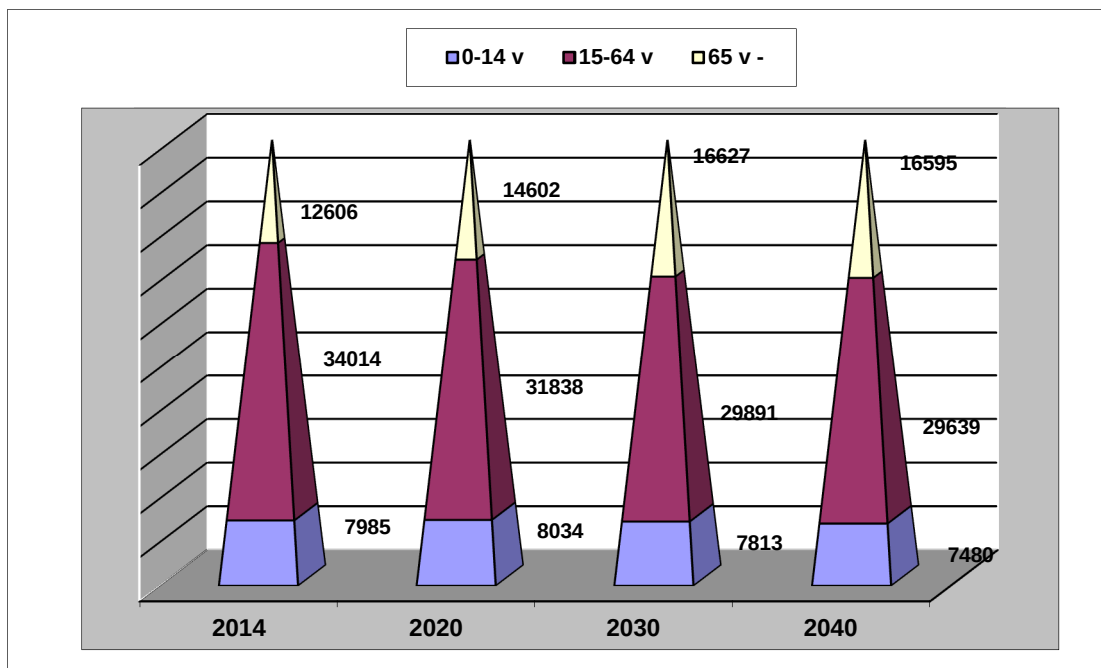
Kaupungin väkiluku 31.12.2014 oli 54 605. Ennakkoväkiluku elokuun 2015 lopussa oli 54 624. Kumulatiivinen kasvu oli 19 henkilöä vuoden 2015 alusta elokuun 2015 loppuun. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan kaupungin kokonaisväkiluku pienenee vuoteen 2040, vaikkakin hitaasti. Kaupungin tavoitteena on lisätä väestöä noin 200 hengellä vuosittain.

	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Syntyneet	508	506	489	468	462	466
Kuolleet	583	603	625	654	692	728
Luonnollinen väestönlisäys	-75	-97	-136	-186	-230	-262
Nettomuutto	63	88	126	153	169	186
Väestönlisäys	-12	-9	-10	-33	-61	-76
Väkiluku	54 527	54 474	54 438	54 331	54 085	53 714

Taulukko 1: Väestömuutoksen ennuste Mikkelissä v. 2015-2040 (Lähde: Tilastokeskus, Etelä-Savon maakuntaliitto)

Ikärakenne 2011 ja ennuste v. 2020-2040

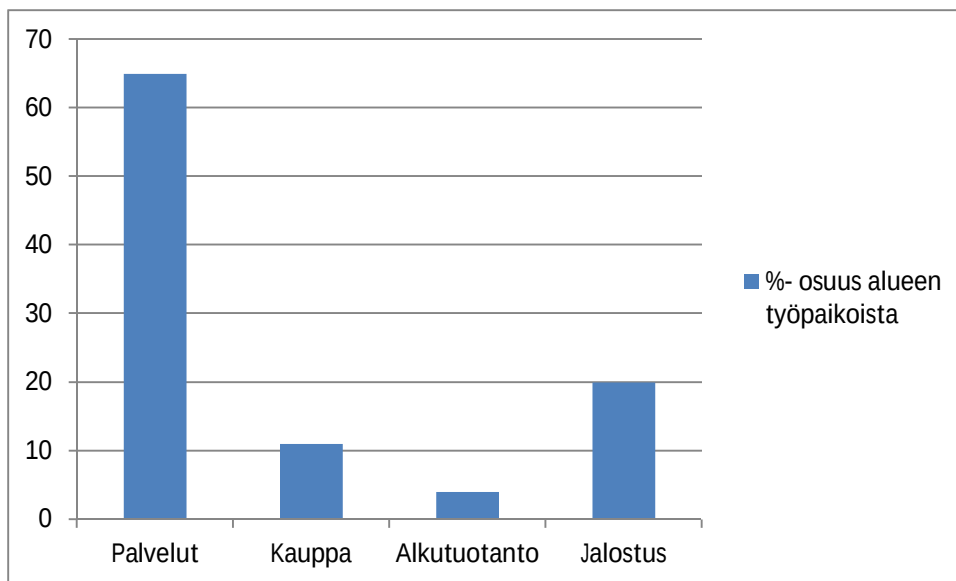
Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2030 merkittävästi, jonka jälkeen alkaa tasaantuminen. Alle 14-vuotiaiden määrä puolestaan pienenee prosentuaalisesti eniten.

Kaavio 1: Ikärakenne ja ennuste (Lähde: Tilastokeskus, Etelä-Savon Maakuntaliitto)

Elinkeinorakenne

Kaupungissa asuvan työllisen työvoiman määrä oli 22 022 henkilöä. Elinkeinorakenne on palveluvaltainen, palveluiden osuus kaikista työpaikoista on noin 65 prosenttia. Kaupan osuus on noin 11 prosenttia, alkutuotannon noin neljä prosenttia ja jalostuksen noin 20 prosenttia.

Kaavio 2: Elinkeinorakenne (Lähde: Tilastokeskus, Etelä-Savon Maakuntaliitto)

Koulutusaste

Kaupungin koulutusaste vuoden 2013 lopussa oli vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osalta 70,6 prosenttia. Koko maahan verrattuna se oli 1,2 prosenttiyksikköä korkeampi ja Etelä-Savoon 4,4 prosenttiyksikköä korkeampi. Korkeasta tutkinnon suorittaneita on Mikkeliissä edelleen noin prosentti vähemmän kuin koko väestössä.

Työllisyys

Vuoden 2015 elokuussa työttömyysaste Mikkelin kaupungissa oli 13,5 %, kun vuoden 2014 elokuun työttömyysaste oli 12,2 %. Näin ollen työttömyysaste on noussut 1,3 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Taloustilanteesta johtuen pitkäaikaistyöttömyyden voi ennakoida kasvavan myös ensi vuoden aikana.

Aktivointipalvelujen lisäys Mikkeliissä on osaltaan taittanut työttömyyden kasvua. Koko Etelä-Savon työttömyysaste vuoden 2015 elokuussa oli 13,9 %. Koko maan työttömyysaste elokuussa 2014 oli 13,2 %. Elokuussa 2015 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli kaupungissa 566 henkilöä, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 454.

Pitkäaikaistyöttömiä oli elokuussa 2015 1083 henkilöä, kun vuosi sitten heitä oli 921 henkilöä. Vaikka työttömyysaste on hienokseltaan noussut vuoden takaisesta, niin avoinna olevien työpaikkojen määrä ei ole laskenut.

Työllisyydenhoidossa painopisteenä ovat pitkään työttömänä olleet ja nuoret. Pitkään työttömänä olleiden työllistämistä toteutetaan kaupungin oman työllistämisen kautta ja tukemalla työllistäviä järjestöjä. Nuorten työllistämistä tuetaan ohjauksellisen työpajan ja kaupungin oman työllistämisen avulla. Mikkelin kaupunki kohdistaa omaa työllisyydenhoitoaan edelleenkin erityisesti nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin. Palkkatukityöllistäminen on kohdistunut vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana siten, että 23 % siitä on suuntautunut nuoriin (nuorisotakuu) ja 60 % pitkään työttömänä olleisiin. Loput 17 % on kohdistunut muihin työttömiin esimerkiksi työpajaohjaajiin.

Työllisyydenhoidon haasteita vuonna 2015 olivat edelleen jatkunut heikko talouskehitys ja sen lisäksi valtion palkkatukirahoihin kohdistuneet lainsäädäntö ja -linjausmuutokset. TE-hallinnon palkkatukirahojen vähydestä johtuen TE-toimistot ovat linjanneet palkkatuen kohdennuksen niin, että sitä myönnetään pääsääntöisesti ainoastaan 300 päivää työmarkkinatukea saaneille. Tämä osaltaan varmistaa palkkatukirahojen kohdentumista siihen kohderyhmään, josta kaupunki joutuu maksamaan 50% työmarkkinatuen kustannuksista. Asian huono puoli on se, että ns. ennaltaehkäisevää työllistämistä ei juuri tehdä, joten valuma pitkäaikaistyöttömyyteen ja kaupungin maksulistalle kasvaa. Yli tuhat päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneista kaupunki joutuu maksamaan 70% kuntaosuutta. Tämä pitkäaikaistyöttömyyden kumuloituminen tulee lisäämään 1000- päiväisten osuutta.

Yhdistysten työllistämistä vaikeuttaa työvoimapalvelulain muutos, jossa 100% palkkatuen edellytyksenä on 24kk työttömyyttä viimeisen 28kk aikana. Tämä pienentää sitä joukkoa, joita yhdistykset voivat ilman omarahoitusta työllistää. Työllisyydenhoidon kehittämiskumppanuus on edelleen voimakkain panostus siihen, millä pyritään hillitsemään kaupungille koituvien passiivityöttömyyden kuluja.

Asuminen

Suomessa vakinaisesti asuttuja asuntoja oli vuoden 2014 lopulla 2 618 000.

Yhden ja kahden henkilön asuntokuntien määrä on kasvanut jo usean vuosikymmenen ajan ollen 75 prosenttia kaikista asuntokunnista vuoden 2014 lopulla. Yhden henkilön asuntokuntia oli 1 098 000 eli 42 prosenttia. Asuntokunnan keskikoko oli 2,04 henkilöä vuonna 2014, kun se vielä vuonna 1970 oli kolme henkilöä. Mikkelissä yhden hengen asuntokuntien osuus oli 44,2 % v. 2014. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa huoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt

Ahtaasti asuvia asuntokuntia oli vuoden 2014 lopussa 227 000 ja ahtaasti asui yhteensä 937 000 henkilöä. Ahtaasti asuva on asuntokunta, jossa on enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti. Yksin asuvaa henkilöä ei siis katsota ahtaasti asuvaksi. Ahtaasti asuvia asuntokuntia olikin 15 prosenttia muista kuin yksin asuvista asuntokunnista ja henkilöistä runsas viidennes asui ahtaassa asunnossa.

Ahtaasti asuvien osuus asuntokunnista on laskenut usean vuosikymmenen ajan. Kun vuonna 1989 kahdesta miljoonasta asuntokunnasta asui ahtaasti 19 prosenttia (384 000 asuntokuntaa), niin vuonna 2013 vastaava osuus oli enää noin 9 prosenttia (226 000 asuntokuntaa). Ahtaasti asuvalla asuntokunnalla tarkoitetaan asuntokuntaa, johon kuuluu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun. Mikkelin asuntokunnista 6,9 % asui ahtaasti v 2014; asuntoväestöstä 14,57 %.

2014	Asuntoväestön lukumäärä	Ahtaasti asuvia asuntokuntia, lkm	Ahtaasti asuvia henkilöitä, lkm	Asunnon pinta-ala/asuntokunta, m2	Asunnon pinta-ala/henkilö, m2
Mikkeli	53654	1891	7820	81,2	41,6

Taulukko 2: Asuminen (Lähde: Tilastokeskus - Asunnot ja asuinolot)

Mikkelissä yhden henkilön asuntokuntien osuus v. 2014 oli 44,63 % asuntokunnista.

Mikkeli	Kaikki talotyytit	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	1 henkilö	11068	11293	11478	11584	11759	11848	12078	12262
	2 henkilöä	8740	8861	8903	8990	9065	9112	9202	9194
	3 henkilöä	2953	2880	2809	2747	2763	2784	2733	2718
	4 henkilöä	2318	2301	2277	2282	2198	2185	2133	2126
	5 henkilöä	966	926	922	920	937	899	909	867
	6 henkilöä	243	238	258	244	219	213	208	209
	7+ henkilöä	95	97	88	83	87	87	92	98

Taulukko 3: Asuntokuntien lukumäärän kehitys 2007- 2014 (Lähde: Tilastokeskus - Asunnot ja asuinolot)

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Asuminen Mikkelissä 2024-ohjelman 12.10.2015 §91.

Rakentaminen

Mikkelissä on syyskuun loppuun mennessä valmistunut asuinrakennuksia yhteensä 71 kpl, joista pientaloja 56 kpl, rivijä ketjutaloja 12 kpl ja asuinkerrostaloja 3 kpl. Asuntojen lukumäärä oli yhteensä 174 kpl.

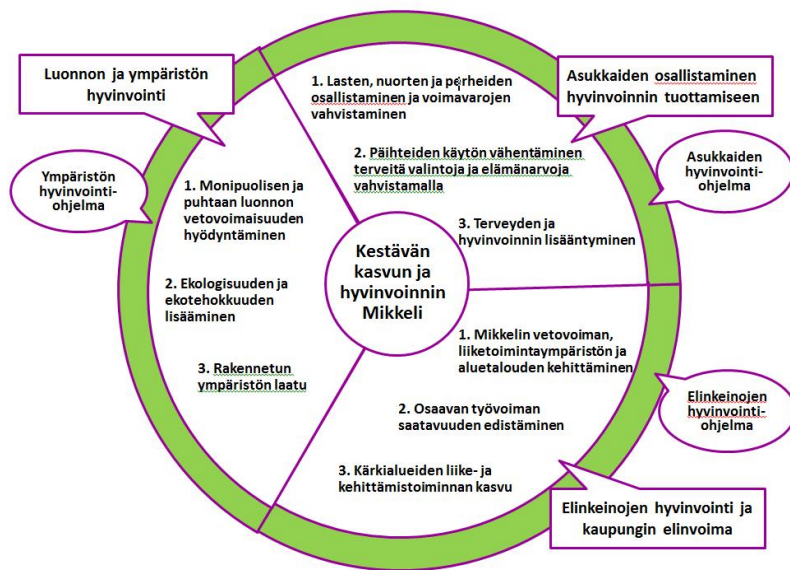
Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet

Mikkelin kaupungin strategia ja strategiset kehittämistoimenpiteet

Kaupungin tavoitetila (visio) on: digitaalinen Mikkel – kestävästi uudistuva kasvukeskus Saimaan rannalla.

Mikkelin strategia on kestävä kasvun ja hyvinvoinnin strategia, jota johdetaan kolmen hyvinvointiohjelman avulla: asukkaiden, elinkeinojen sekä luonnon ja ympäristön hyvinvointiohjelmat. Hyvinvointiohjelmilla on OTO-johtajat ja strategian toteutumista ohjataan ohjausryhmien avulla, joissa on mukana kaupungin keskeiset sidosryhmät sekä pää-
töksentekijätason edustus.

Kullakin hyvinvointiohjelmalla on kolme konkreetista päämäärää, jotka on kuvattu alla kuviossa 6.

Kuvio 6: Mikkelin kaupungin strategia

Kunkin päämäärän toteutumista seurataan määrällisillä mittareilla. Näillä on asetettu lähtö- ja tavoitetasot. Nämä on havainnollistettu hyvinvointinäkökulmittain.

Asukkaiden osallistaminen hyvinvoinnin tuottamiseen

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
1. Lasten, nuorten ja perheiden osallistaminen ja voimavarojen vahvistaminen	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus	9.1 (koko maa 11.4)	7.5
	Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus 1) 8-9-lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 9.6 (koko maa 9.1) 2) 7.2 (koko maa 7.8) 3) 6 (koko maa 7.4)	1) 6.5 2) 5.8 3) 5
	Vanhemmuuden puutetta, %-osuus 1) 8-9-lk:t, 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 20 (koko maa 22.3) 2) 27.3 (26.1) 3) 21.5 (koko maa 21.7)	1) 19 2) 24 3) 18

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %-osuus 1) 8-9-lk:t, 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 8 2) 4.5 3) 1.9	1) 0 2) 0 3) 0
2. Päihteiden käytön vähentäminen ter- veitä valintoja ja elämänarvoja vah- vistamalla	Alkoholin kokonaiskulutus asu- kasta kohti 100 % alkoholina, litraa	11.3 (koko maa 10.1)	10
	Humalajuominen, %-osuus 1) 8-9 lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 12 2) 40 3) 26	1) 7 2) 30 3) 20
	Tupakointi päivittäin, %-osuus 1) 8-9 lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 15 2) 42 3) 10	1) 10 2) 32 3) 5
	Kokeillut laittomia huumeita %- osuus 1) 8-9 lk:t 2) ammattikoululaiset 3) lukiolaiset	1) 8 2) 23 3) 12	1) 5 2) 15 3) 8
3. Terveysten ja hyvin- voinnin lisääntyminen	Sairastavuusindeksi	106,1 (maan keskiarvo 100)	100
	PYLL	Alkoholin ja tupakoinnin aihe- uttamat kuolemat suurin en- nenaikaista kuolleisuutta aihe- uttava tekijä	Alkoholin ja tupakan aiheuttamat ennenaikaiset kuolemat vähene- vät, laskee koko maan keskiarvo- tasolle
	Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: 1) kirjaston käyttö/kävijät 2) museot/kävijät 3) orkesteri/kuulijamäärä 4) yleiset kulttuuripalvelut 4.1) Kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa 4.2) Kävijämäärä tapahtumissa, joihin myönnetty kohdeavustus- ta 4.3) Säännöllistä kulttuuriavus- tusta saavien kävijä- /osallistujamäärä 5) Uimahallikäynnit 6) Teatterin kävijämäärät	1) kirjasto: 467 157 2) museot: 28 024 3) orkesteri: 11 494 4.1) 21 340 4.2) 30 015 4.3) 20 665 5) 166 276 6) 51 567	1) kirjasto: 500 000 2) museot: 30 000 3) orkesteri: 17 000 4.1) 24 000 4.2) 32 000 4.3) 22 000 5) 185 000 6) 55 000

Elinkeinojen hyvinvointi ja kaupungin elinvoima

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
1. Mikkelin vetovoiman, liiketoimintaympäristön ja aluelouden kehittäminen	Yritysten nettolisäys	122 yritystä/vuosi	140 yritystä/vuosi tai 560 ajalla 2014-2017
	Työpaikkakehitys Työvoimaomavaraisuusaste, %-osuus	23 506 104	24 500 106
	Mikkelin mainekuvan kehitys	Imagotutkimuksen 7. sija Yleinen yritysilmasto 3.12	4. 3,5
	Mikkelin väkiluvun kehitys Huoltosuhde	+65 54,4	+ 250 52,9
2. Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen	Työttömyysaste, %-osuus - alle 25-vuotiaat - alle 30-vuotiaat valmistuneiden osuus	12,3 15 32,7	8,3 10 27
	15-64-vuotiaiden työllisten %-osuus samanikäisestä väestöstä	60	70
	Asukkaiden koulutustaso: tutkinnon suorittaneiden %-osuus	69,9	75
3. Kärkialueiden liike- ja kehittämis-toiminnan kasvu	Kärkialueiden tutkimus, kehittämis- ja innovaatio- rahoituksen määrä miljoonaa euroa	22	34
	Työllisten määrä kärkialayrityksissä - teknologia/hlö - palvelut/hlö - matkailu/yritystä	1 400 23 500 400	3 000 24 600 440
	Matkailun yöpymisten määrä/vuosi	216 500	280 000

Luonnon ja ympäristön hyvinvointi

Strategiset päämäärät	Indikaattorit	Lähtötaso	Tavoite 2017
1. Monipuolisen ja puh- taan luonnon vetovoimaisuuden hyödyntäminen	Asemakaavoitetuilla alueilla virkistysalueiksi (VL) merkittyjen alueiden pinta-alan osuus (%)	69	70
	Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien ja luontopolkujen pituus (43 km)	Osin opastamaton eikä ole tuotteistettu	Opastettu ja tuotteistettu 100 %
	Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus	90	90
	Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	33	50
	Koululaisten luontopäivien määrä/koululainen/vuosi	2,5	3,5
2. Ekologisuuden ja ekotehokkuuden lisääminen	Kasvihuonekaasupäästöt (t CO ₂ -ekv./as)	6,2	5,5
	Ekologinen jalanjälki (gha / as)	5,9	5,5
	Etelä-Savon Energia Oy:n uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun energian osuus koko energiantuotannosta (%)	68	85
	Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas)	107	75
	Luomumaatilojen %-osuus kaikista maataloista	8,7	15
	Luomussa olevan peltopinta-alan %-osuus kaikesta peltopinta-alasta	11,9	18
3. Rakennetun ympäristön laatu	Korjausvelka kaupungin omistamien kiinteistöjen osalta (euroa/as)	1 109	1 000
	Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta	Kouluja Mikkeliissä 30 kpl, sisäilmaongelmia todettu 12 koulussa (40 %). Päiväkoteja 27 kpl + ryhmäperhepäiväkoteja 15 kpl. Sisäilmaongelmia tiedossa 5 päiväkodissa (12 %).	Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä vähenee 20 %:a.

		Yhteensä 72 rakennusta, joissa sisäilmaongelmia 17 rakennuksessa eli 24 %.	
	Asiakastytyväisyyystutkimus - puistojen hoito - liikenneväylien hoito	3,51 3,29	4 4
	Hoidettuja kevyen liikenteen väyliä Mikkelin kaupungin alu- eella (km)	184	200

Vuoden 2014 alusta lukien strategian toteutumiseen tarvittavat tärkeimmät kehittämistoimenpiteet on koottu hyvinvointiohjelmien alle. Ohjelmiin koottavat toimenpiteet ovat koko kaupungin tai kaupunkikonsernin taseisia. Seuraavassa on koottu vuoden 2016 keskeiset kehittämiskohteet, joilla kaupungin hyvinvointistrategiaa viedään eteenpäin.

Asukkaiden hyvinvointia koskevat kehittämistoimenpiteet

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen. Avainhankkeita ovat syrjäytymisvaarassa olevien nuorten varhaiseen tunnistamiseen tähtäävä Tajua mut! -toiminta, matalan kynnyksen moniammatillisen Olkkari-toimintamallin ja etsivän nuorisotyön vakiinnuttaminen, Hyvis -sähköisten palveluiden laajentaminen.

Osallisuuden ja liikkumisen lisääminen. Vuonna 2016 toteutetaan Mikkelin kaupungissa liikkumisen unelmavuosi ja kehitetty toimintamalli levitetään koko Suomeen asukkaiden osallisuuden ja liikkumisen edistämiseksi. Kansalaisjärjestöt ovat kaupungin voimavara. Kaupungin avustukset järjestöille (lapset, nuoret, aikuiset, eläkkeensaajat) tulee suunnata edistämään kaupungin hyvinvointistrategiaa (asukkaiden, elinkeinojen ja ympäristön hyvinvointi). Kaupungin mahdollisuudet osoittaa järjestöille edulliset toimitilat selvitetään ja kaupungin ja järjestöjen kesken kehitetään monia osapuolia hyödyttäviä kumppanuussopimuksia. Vuoden 2016 aikana valmistaudutaan Suomi100- vuoden juhlaallisuuksiin.

Etelä-Savon sote -tuotantoalueen muodostaminen. Sosiaali- ja terveystuotanto kootaan uuteen organisaatioon, jonka tavoitteena on tuottaa palvelut koko Etelä-Savon alueelle. Mikkelissä on tavoitteena säilyttää 24/7 -päivystyssairaala.

ESPER- ja ESSO- hankkeet. Perusterveydenhuollon ja osan sosiaalipalveluista siirtäminen keskussairaalan alueelle. Tavoitteena on pitkälle viety toiminnallinen yhteistyö ja pidemmällä tähtäimellä toimintojen, kuten sairaalapalveluiden konkreettinen yhdistäminen. Hankkeesta saadaan merkittävät synergiaedut ja sitä kautta edistetään asiakas-/potilaslähtöistä toimintaa ja saadaan myös taloudellista hyötyä. Hankkeen toteuttaminen edellyttää uudisrakentamista keskussairaalan tontille ja entisten tilojen saneeraamista ja muun muassa Pankalammen tiloista luopumista.

Elinkeinojen hyvinvointia koskevat kehittämistoimenpiteet

Uudenlainen alueen kehittämisen malli. Mikkelin kaupunki on asettanut kunnianhimoiset tavoitteet työpaikka- ja väestömäärän kehitykselle sekä elinkeinojen hyvinvoinnille. Kehitysyhtiön ja kaupungin roolit selkiytetään ja luodaan uudenlaiset palvelumallit alueen yrityksille ja elinkeinoelämälle kokonaisuutena. Mikkelin kaupungin imagoa rakennetaan tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän ja alueen asukkaiden kanssa.

Alle 25-vuotiaiden työllisyyden edistäminen. Vuoden 2016 erityisenä painopisteenä on nuorten työllisyyden edistäminen. Huolehditaan nuorten osaamisesta ja työelämävalmiuksista ja tiivistetään edelleen kehittämiskumppanuudella työllisyydenhoidon rakennetta, tarjotaan aiempaa laajemmat osallistumisen ja työllistymisen mahdollisuudet pitkäaikaistyöttömille sekä alennetaan kaupungin Kelalle maksamaa työmarkkinatuen kuntaosuutta puoleen. Kaupungin välitön säästö kehittämiskumppanuudesta on 1,5 miljoonaa euroa. Kehittämiskumppanuussopimusta jatketaan vuonna 2016.

Digitaalisen liiketoiminnan vahvistaminen. Tavoitteina on synnyttää Mikkeliin 100 uutta digitaalisen liiketoiminnan työpaikkaa vuosittain, tunnistaa uusia sähköisiä liiketoiminnan mahdollisuuksia ja liiketoimintakonsepteja, tukea olemassa olevia yrityksiä hyödyntämään sähköisiä palveluita, sekä auttaa Mikkelin kaupunkia uudistumaan digitaalseksi kaupungiksi ottamalla käyttöön 70 sähköistä palvelua (LUPAUS 2016-ohjelma).

Kilpailuetua vapaa-ajasta - toimintaohjelman edelleen kehittäminen. Mikkeli on Suomen merkittävin vapaa-ajan keskus vapaa-ajan asuntojen määrällä mitattuna. Tulevaisuudessa vapaa-ajan vietossa arvioidaan tapahtuvan merkittäviä muutoksia. Toimintaohjelmassa syntyy 20 uutta vapaa-aikaan liittyvää matkailutuotetta/vuosi, vapaa-ajan asunnoista saadaan 2 % lisää vuokraustoiminnan piiriin (3000 vuodepaikkaa) ja otetaan käyttöön uusi digitaalinen vapaa-ajan asuntojen vuokraus- ja markkinointimalli. Valtuustokauden aikana matkailuyöpymisten määrä lisääntyy 20.000/vuosi ja aluetaloudelliset hyödyt vapaa-ajasta kasvavat.

Ympäristön hyvinvointia koskevat kehittämistoimenpiteet

Ympäristöturvallisuuden edistäminen. EcoSairila on ympäristöturvallisuuden kärkihanke, jossa tähdätään uuden ympäristöllisesti kestävä teollisuusalueen aikaansaamiseen. Alueelle sijoittuu jätteiden käsittelylaitos, vedenpuhdistamo sekä näitä tukevaa yritys- ja korkeakoulujen toimintaa. Suunnittelua koordinoi kaupungin uusi elinkeinoyhtiö Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy.

Uusiutuvan energian hyödyntäminen. Biohiilipellettitehtaan aikaansaaminen on yksi Mikkelin bioenergia-alan ja elinvoiman kärkihankkeista. Sen koelaitos on jo toiminnassa Mikkilissä (Torrec Oy).

Pyöräilyn edistäminen. Kehitetään Mikkelin kaupunkialueen pyöräilyä ja hyödynnetään koko kunnan alueen luonnonkauniit pyöräilymaastot kehittäen kevyen liikenteen verkostoja.

Laskentaperuste

Verotulot

Kuntalain (410/2015 §112) mukaan kunnan on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Kaupunginvaltuusto päätti tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmaa päivittäessään (Kvalt §8/ 19.1.2015), että tuloveroprosentti pidetään vuosina 2015 - 2016 20 %:n tasolla ja taloutta tasapainotetaan kuluja karsimalla. Vuoden 2016 talousarvio on laadittu 20 prosentin tuloveroprosentin mukaan. Myös muilta osin verotus pidetään vuoden 2015 tasolla. Vuoden 2016 verotulojen arvioinnissa on käytetty sekä valtiovarainministeriön että kuntaliiton kuntakohtaisia verotuloennusteita. Valtakunnallisesti kuntien verotulojen kasvun ennustetaan vuosina 2016 - 2019 olevan 2,1 % vuosittain. Vuoden 2016 osalta verotulojen kokonaiskasvun arvioidaan jäävän runsaaseen 2 %:iin. Mikkelin kaupungin vuoden 2016 talousarviossa verotulot ovat euroa 200,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 toteutumaennuste on talousarvion mukainen, 196.410.000 euroa. Mikkelin kaupungin verotulossa kasvua on hiukan vajaat 2 %. Vuonna 2014 verotulokertymä oli 196,3 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron tuoton perusteena on käytetty seuraavia kiinteistöveroprosentteja, jotka ovat käyttötarkoituksen mukaan ryhmiteltyinä:

Vuosi	2015	2016
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,20 %	1,20 %
Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti	0,55 %	0,55 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	1,10 %	1,10 %
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00 %	3,00 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,00 %	0,00 %
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,50 %	2,50 %

Taulukko 4: Kiinteistöveroprosentit 2015 ja 2016.

Kuntaliiton toukokuun ennusteen mukaan Mikkelin verotulot kertyvät tulevina vuosina seuraavan taulukon mukaisesti (1000 eur). Kuntaliitto on tarkentanut ennusteitaan syksyn aikana.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2013	2014	2015**	2016**	2017**	2018**
Verolaji						
Kunnallisvero	163 241	167 266	169 079	173 297	174 135	179 240
Muutos %	5,9	2,5	1,1	2,5	0,5	2,9
Yhteisövero	9 337	10 700	10 480	9 662	10 045	10 501
Muutos %	18,8	14,6	-2,1	-7,8	4,0	4,5
Kiinteistövero	14 695	18 154	18 130	18 130	18 130	18 130
Muutos %	10,5	23,5	-0,1	0,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	187 273	196 120	197 689	201 089	202 310	207 872
Muutos %	6,8	4,7	0,8	1,7	0,6	2,7

Taulukko 5: Mikkelin kaupungin verotulokertymät 2013 - 2018.

Valtionosuudet

Mikkelin kaupungin valtionosuuksien arvioidaan kasvavan noin 4,3 miljoonaa euroa heinäkuun 2015 seurannan mukaisesta ennusteesta sekä talousarviosta 2015.

VALTIONOSUUDEN MUUTOS

TA 2016	106 000 000
TA2015	101 715 000
Tot.enn. 7/2015	101 715 000
Ero TA2015	4,2 %
Ero Tot.en. 07/2015	4,2 %
Ero TA2015	4 285 000
Ero Tot.en. 07/2015	4 285 000

Taulukko 6: Valtionosuuksien muutos 7/2015 seurantaan ja talousarvioon 2015 verrattuna.

MIKKELIN VALTIONOSUUKSIEN MUUTOKSET

2015	2016	<i>muutos</i>	muutos %	2015	2016	muutos %
Valtionosuudet	Valtionosuudet	muutos 2014 -> 2015		Asukasluku	Asukasluku	
				31.12.2013	31.12.2014	
101 715 000	106 000 000	4 285 000	4,2 %	54 635	54 616	0,0 %

Taulukko 7: Valtionosuuksien ja väestön muutos 2015 - 2016.

Valtionosuusdistuksen myötä Mikkelin kaupungin valtionosuudet ovat kasvaneet väestön ikääntyneisyyden sekä sairastavuuskertoimen ansiosta. Valtionosuuksiin on kuitenkin odotettavissa leikkauksia vielä vuoden 2016 aikana kuntien tehtävien karsimisen myötä, joten Peruspalvelujen valtionosuuden syyskuun ennustetta ei ole täysimääräisesti huomioitu talousarviossa 2016. Kuntaliiton peruspalveluiden valtionosuudesta on vähennetty Valtiovarainministeriön 30.12.2014 ilmoittama Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettu rahoitus.

Laskennalliset valtionosuudet vuonna 2016 ovat noin 9,93 mrd. euroa, josta peruspalveluiden valtionosuus on 9,028 mrd. euroa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuus 0,905 mrd. euroa. Laskennalliset valtionosuudet kasvavat 301 miljoonaa euroa vuonna 2016 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon takia. Muut valtionavut ovat 1,07 mrd. euroa vuonna 2016 ja kehyskauden loppuun mennessä niiden määrä vähenee. Vuonna 2019 muiden valtionapujen määrä on 874 miljoonaa euroa.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti on 25,52 vuonna 2016. Vuonna 2015 se oli 25,42 ja edellisenä vuonna 29,57.

Julkisen talouden suunnitelmaa koskeva kansallinen säännöstö edellyttää, että hallitus päättää kuntatalouden menorajoitteesta. Kuntatalouden menorajoitteesta on päätetty vuosille 2016 – 2019 seuraavasti:

2016	2017	2018	2019
-160 meur	-340 meur	-460	-540

Taulukko 8: Kuntatalouden menorajoitteet 2016 – 2019.

Tästä menojen säästötavoitteesta Mikkelin kaupungin laskennallinen osuus on 1 %.

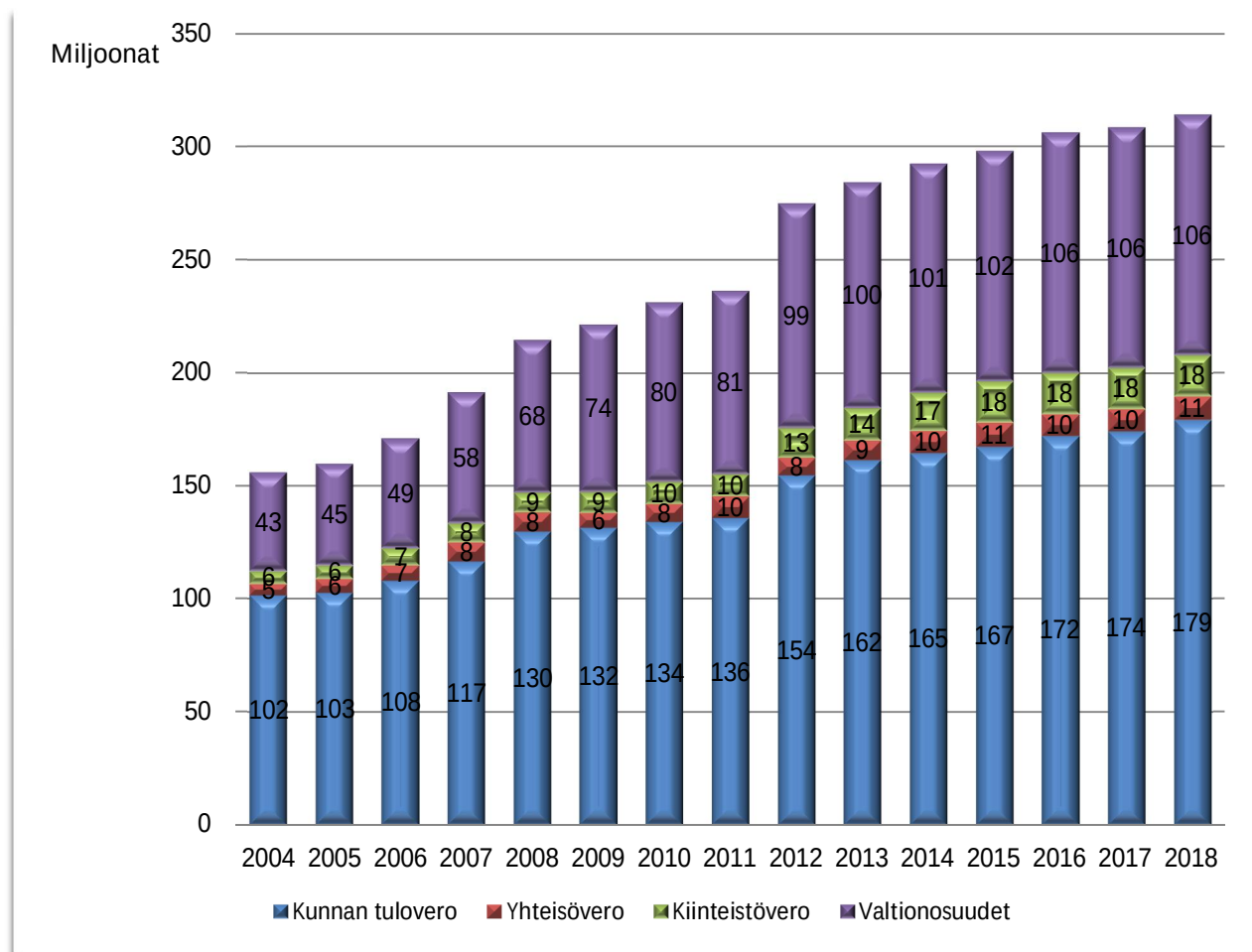
Menorajoitteen lisäksi hallitus vahvistaa kuntataloutta antamalla kunnille mahdollisuuden maksutulojensa lisäämiseen. Päivähoitomaksuja, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuja korotetaan valtakunnan tasolla yhteensä 230 miljoonalla eurolla.

ERITTELY PERUSPALVELUIDEN JA MUIHIN OKM:N VALTIONOSUUKSIIN

2015	2016	muutos	2015	2016	muutos	2015	2016
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	Kunnan peruspalveluiden valtionosuus		Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus + 2015 järjestelmämuutostaseus	Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus		Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet
(KL 30.9.2014)	(KL 30.9.2014)					(VM 30.12.2013)	(VM 31.12.2014)
105 646 738	114 056 002	8,0 %	13 872 574	2 641 817	-81,0 %	-3 931 745	-2 641 817

Taulukko 9: Erittely peruspalveluiden ja muihin OPM:n valtionosuuksiin

Kokonaisuutena Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kasvu on ollut hyvä. Oheinen kuvio osoittaa verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlasketun muutoksen vuosina 2004- 2018.

Kuvio 7: Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kertyminen vuosina 2005 - 2017. Vuosien 2004 - 2011 tiedoissa ei ole mukana 2013 Mikkelin kaupunkiin yhdistyneiden Suomenniemen ja Ristiinan kuntien tietoja. Vuodet 2012 - 2017 ovat tältä osin vertailukelpoisia.

Käyttötalouden menoperusteet

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 31.1.2017 asti ja kausi jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäinen jakso päättyy vuoden 2015 lopussa. Palkkamenoihin on varattu 1,2 prosentin korotusvara perustuen työehtosopimus-neuvotteluiden ennakkolinjaukseen sekä 5,5 prosentin suuruinen lomarahavaraus. Liikelaitokset ja taseyksikkö ovat varautuneet korotuksiin omissa talousarvioissaan.

Ohjeet talousarviolaadinnasta on annettu 25.6.2015 ja yleisenä ohjeena toimintakulujen osalta oli jäädyttäminen vuoden 2014 tilinpäätöksen tasolle. Kaupunginhallitus vahvisti kokouksessaan 8.6.2015 § 208 alustavan talousarvioraamin ja oikeutti talouspalvelut valmistelevaan lautakunnille talousarvion valmisteluohjeet. Alustava talousarvio oli 129.000 euroa ylijäämäinen. Toimintakate oli -284,771 miljoonaa euroa.

Talousarvion mukaisesti toimintatuottoja kertyy 150,2 milj. euroa ja toimintakulut saavat olla korkeintaan 439,0 euroa. Toimintakatteenä jää -288,2 milj. euroa. Tilinpäätöksestä 2014 toimintakate heikkenee yli 7 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 tulostavoite noin 53.000 euroa sisältää seuraavat toimenpiteet:

- valtionosuuksia lisätään 1 milj. eurolla
- eläköityminen hyödynnetään 70 %:sti (2,45 milj. euroa)
- perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiosta saatava synergiahyöty on 1,7 milj. euroa
- lukiokoulutusta tehostetaan 0,1 milj. eurolla
- sosiaali- ja terveystoimen tuotantolautakunta hakee talousarvioesityksensä lisäksi toiminnastaan säästöjä (1,5 milj. euroa)
- toimintakuluja leikataan (yhteensä 1,7 milj. euroa)
- toimintatuottoja kasvatetaan koko kaupungin osalta (1,0 milj. euroa)

Eläköitymiseen liittyvä säästötavoite on kohdennettu toimialoille henkilöstömäärän suhteessa. Avustuksiin ja muihin toimintakuluihin liittyvä säästötavoite on kohdennettu toimialoille raamissa osoitettujen määrärahojen suhteessa.

Sisäiset erät

Sisäisistä eristä talouspalveluiden veloituksessa on huomioitu Kunnan Taitoa Oy:n palvelumaksut sekä taloussuunnitelun kustannukset. Jakoperusteena on käytetty tositerivimääriä tilinpäätöksessä 2014. Tietohallinnon kustannukset on jaettu toimialoille atk- ja tietoliikennepalveluiden sekä atk-ohjelmien käyttöoikeuksien kustannusten suhteessa. Kuntien Tiera Oy:n tai muun ulkoisen palveluntarjoajan laskut kirjataan tietohallinnossa keskitetysti ja vyörytetään ulkoisena kuluna toimialoille laitemäärien suhteessa ja osa laskuista suoraan aiheutumisperiaatteen mukaisesti. Tietohallinto kirjaa ja koordinoi kulut, jolloin tietohallinnon kokonaiskustannuksiin saadaan parempi kokonaishallinta. Hankintapalveluiden veloituksesta puolet perustuu yhteisesti kilpailutettavien hankintojen kustannuksiin ja toinen puoli materiaalihallinto- ohjelmiston käyttöön toimialoilla. Henkilöstöpalveluiden veloitus on jaettu toimialoille vuodelle 2015 varattujen palkkojen ja palkkioiden määrärahojen suhteessa ja jyvitetty kulu pitää sisällään myös työnantaja-palvelut. Elinvoima- ja kilpailukykypalveluista on toimialoille jyvitetty tukityöllistämisen, kesätyöntekijöiden, oppisopimuskoulutusten sekä yhteisen koulutuksen kustannukset. Puhelinvaihteen kustannukset kohdennetaan toimialoille liittymien mukaan. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hinnoittelu perustuu toiminnan kustannuksiin ilman katetta. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hintaan vaikuttaa suoraan asiakkaan tarvitseman palvelut laatu, määrä ja tuottamisajankohta. Tilakeskuksen vuokrat lasketaan Haahtela- tilahallintaohjelmalla vuokran jakautuessa ylläpitovuokraan ja pääoma-vuokraan.

Vertailtavuus

Vuosi 2014 ei ole vertailukelpoinen vuosiin 2015 - 2016 Etelä- Savon työterveys liikelaitoksen 1.1.2015 tapahtuneesta yhtiöittämisestä johtuen.

Kaupungin talouden kehitysnäkymät

Kaupungin taloudellinen tilanne on vuonna 2015 ennusteiden mukaan edelleen epätasapainossa. Toimintakulut ovat kasvaneet reilusti toimintatuloja nopeammin ja syyskuun lopun mukainen kaupungin tulosennuste on edelleen 3,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Ennuste pitää lisäksi sisällään noin 3 miljoonaa euroa kertaluonteisia eriä, jolloin kaupungin todellinen toiminnan tulos on noin 7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Erityisesti palveluiden ostojen kasvu on jatkunut voimakkaana, vaikka osa ulkoistetuista toiminnoista on siirretty omaksi toiminnaksi. Tuottavuuden seuranta on heikkoa ja resursseja ei ole onnistuttu kohdentamaan tehokkaasti muuttuneessa tilanteessa.

Käyttötalous

Julkisen sektorin alijäämä on edelleen kasvamassa ja talouden ennustamiseen sisältyy riskejä niin tulojen kuin menojenkin osalta. Valtion ja kuntien on kyettävä sopeuttamaan toimintaansa pieneneviin tuloihin ja rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteitä sekä kuntien omia toimia tuottavuuden lisäämiseksi tulisi saada vietyä käytäntöön. Hallitusohjelman liitteessä on kuusi toimenpidettä, joiden tarkoituksena on tuottaa kustannussäästöjä tai vahvistaa kuntatalouden tulopohjaa vuosina 2016 - 2019:

- työllisyys ja kilpailukyky
- osaaminen ja koulutus
- hyvinvointi ja terveys
- biotalous ja puhtaat ratkaisut
- digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen

Toimintatuotot

Toimintatuotot kasvavat 2,0 miljoonaa euroa vuoden 2015 tulosennusteesta. Myyntituotot kasvavat kuluvin vuoden ennusteesta 600.000 euroa, maksutuotot pienenevät yli 700.000 euroa, tuet ja avustukset vähenevät 1,2 miljoonaa euroa. Muut toimintatuotot kasvavat 3,3 miljoonaa euroa.

Toimintamenojen kasvu toimialoilla

Toimintamenot ovat talousarviossa 2016 kasvaneet 3,4 miljoonaa euroa tilikauden 2015 toteutumaennusteesta, mutta vähenevät kuitenkin 7,0 milj. euroa tilinpäätöksestä 2014. Palveluiden ostot vähenevät tilinpäätöksestä 2014 3,6 miljoonaa euroa ja henkilöstökulut 2,7 miljoonaa euroa.

Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin laskutuksen on arvioitu ylittävän tilikauden 2015 talousarvion noin 5,0 miljoonalla eurolla. Vuodelle 2016 on erikoissairaanhoidon laskutukseen on varattu 78,8 milj. euroa.

Väestörakenteesta johtuen palveluiden kysyntä kasvaa vanhusten kotihoidossa, avohoidossa sekä terveys- ja laitoshoidossa. Vuoden 2016 aikana muodostetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotanto-organisaatio, johon yhdistetään Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin sekä alueen kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut. Erikoissairaanhoidon kytketään sekä sosiaalitoimeen että perusterveydenhuoltoon. Tukipalvelut organisoidaan tarkoituksenmukaisesti palvelemaan koko alueen julkista sektoria.

Tuloslaskelma osoittaa, että kuluja on edelleen kyettävä sopeuttamaan pieneneviin tuloihin. Rakenteellinen toimintojen muuttaminen ja kehittäminen edellyttää strategian ja sen saavuttamiseksi tarvittavan organisaation ja toimintaprosessien kriittistä tarkastelua. Talousarviovuoden 2016 aikana toteutetaan hallinnon uudistus ottaen huomioon vuonna 2017 alkava sosiaali- ja terveyspalveluiden uudelleen rakentuminen. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman 21.1.2013. Tämän lisäksi on tehty perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluverkkoselvitykset. Myös kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden palveluselvitys on tehty. Kaikkiaan palvelurakenteita ja niiden organisoitumista tulisi tarkastella muuttuvassa tilanteessa kuntalaisten lakisääteisten palveluiden varmistamiseksi myös jatkossa ja toisaalta kaupungin terveen kasvun edellytysten turvaamiseksi.

Tuloslaskelma taloussuunnitelmakaudelle 2016 - 2019

Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelmat on laadittu tasapainoisiksi koko suunnitelmakaudelle. Valtionosuuksia on tarkastettu syyskuussa 2015 saatujen päivitysten valossa. Verotuloja on myös nostettu talouden tasapainottamiseksi. Vuoden 2017 osalta sosiaali- ja terveydenhuollon menot ja tulot on vähennetty ja lisätty palveluiden ostoihin. Koska

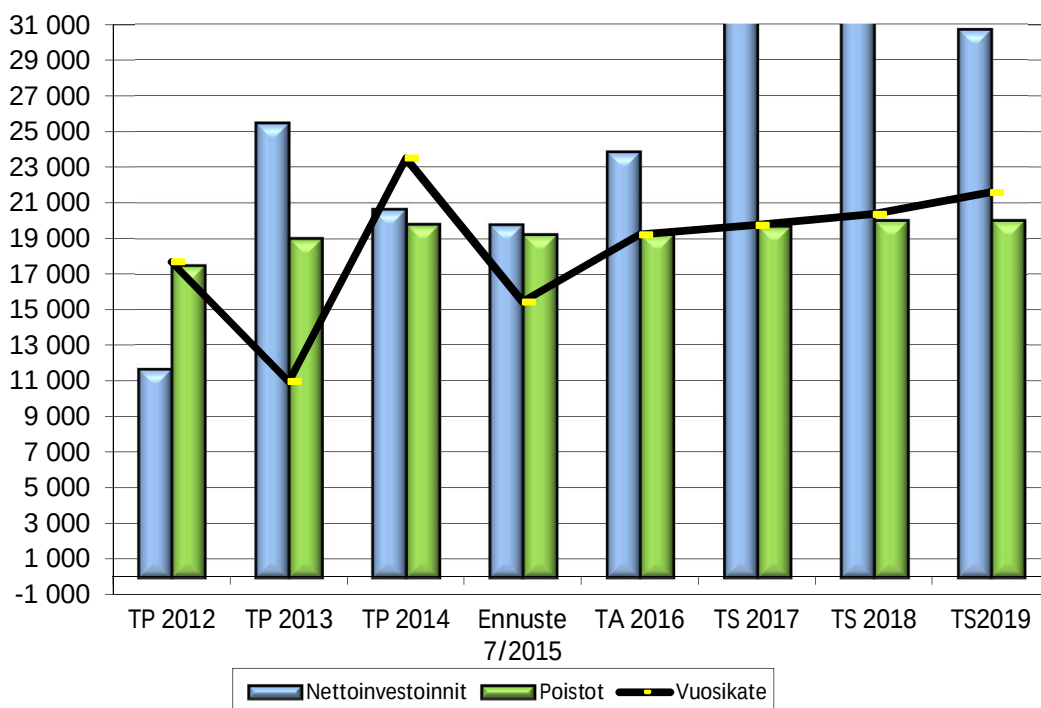
toimialan toimintatuotot ovat noin henkilöstökulujen suuruiset, ei henkilöstökulun osuutta ole lisätty ostomenoihin. Sote- tuotantoalueen on ajateltu siirtyvillä toimintatuloilla kattavan henkilöstömenot.

Vuosikate saadaan nostettua kattamaan investointien poistot suunnitelmakaudella, mutta tulo- ja menoarvioihin sisältyy riskejä toimintakulujen mahdollisen karkaamisen sekä tasapaino- ohjelman toimenpiteiden viivästymisen osalta. Taloussuunnitelmavuosille sisältyy myös vaatimus elinkeinopolitiikan onnistumisesta.

Investoinnit ja tulorahoitus

Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman mukaisesti kaupungin talouden tasapainoa vahvistetaan ja tervettä kasvua tuetaan tarkasti priorisoitujen investointien avulla. Kaupungin maksimivelkämäärä nostetaan 193,9 miljoonaan euroon vuoden 2015 183 miljoonan euron tasosta. Palveluiden tuottavuutta kehitetään edelleen ja palvelutarjontaa tarkastellaan kokonaisuutena yli toimialarajojen siten, että niukkenevat voimavarat saadaan mahdollisimman tuotavasti käyttöön.

Vuosikate pidetään pitkällä aikavälillä vähintään poistojen suuruisena ja samalla huomioidaan kuitenkin kaupungille kertynyt korjausvelka. Vuosikate on riittänyt pitkien poistoaikojen ansiosta kohtuudella poistoihin, mutta investointien tulorahoitus on jäänyt reilusti alle 100 %:n. Poistotasoa on hiukan korotettu suunnitelmakauden loppua kohden.

Kaavio 3: Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot, Vuoden 2012 tilinpäätöksessä ei ole huomioitu Ristiinan ja Suomenniemen tietoja

Investoinnit ja tulorahoitus suunnitelmakaudella 2016 - 2019

Kaupungin lainamäärä nousee vuoden 2016 aikana 16,6 miljoonaa euroa 7/2015 ennusteesta. Asukasta kohden lainamäärä on vuoden 2016 lopussa 3.550 euroa/ asukas. Taloussuunnitelmakauden 2016 - 2019 lopussa lainaa on kaikkiaan 223 miljoonaa euroa eli 4.083 euroa/ asukas.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman mukaisesti investointiohjelman investointien rahavirta on vuosina 2015 - 2016 alle 20 miljoonan euron tason ilman jäteveden puhdistamon investointia ja vastaa vuotuista poistotasoa. Taloussuunnitelmakaudella vuosikate on kyettävä pitämään vähintään 20 miljoonan euron tasolla investointien rahoituksen turvaamiseksi. Tämä tarkoittaa käyttömenojen hillintää koko suunnitelmakaudella. Vuoden 2017 osalta investointeja tulee tarkastella uudelleen vuoden 2016 talousarviovalmistelun yhteydessä, kun sote- tuotantoalueen muodostumisen vaikutukset investointitarpeisiin ovat paremmin selvillä.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman läpivienti

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessa 21.1.2013 § 16 Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessa 17.6.2013 § 90, että mahdolliset uudet talouden tasapainotustoimenpiteet valmistellaan ja tehdään hyväksytyn ohjelman linjausten mukaisesti, ja että mahdolliset palvelustrategian muutostarpeet tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi erikseen.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa on keskeinen periaate, että ”kaupunki jatkaa kasvustrategiaa, mutta hillitsee ja priorisoi investointeja siten, että absoluuttinen velkamäärä ei kasva. Palvelutuotannosta haetaan säästöjä siten, että peruspalvelutasosta pidetään huolta”.

Talousarviovuosi 2016 edellyttää rakenteellisia muutoksia ja tulopohjan kasvattamista niin, että tavoitteiden mukaisesti vuonna 2016 Mikkeli on 140 yrityksen nettolisäys, pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee vähintään 100 henkilöllä ja kaupungin nettoväkiluku kasvaa 250 asukkaalla. Lisäksi aluetaloutta vahvistetaan panostamalla kärkialueisiin: matkailuun, palveluyrityksiin, ympäristöyrityksiin ja digitaalisuuteen. Tavoitteena on 2 740 työntekijää lisää näille kärkialueille.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman velkamäärän hallinnan tavoite ei ole toteumassa suunnitelmakaudella 2016 - 2019, vaan velka on kasvamassa edelleen. Investointien rahavirta vastaa poistotasoa ja vuosikate kattaa investoinnit. Absoluuttinen velkamäärä on kuitenkin kasvamassa ja sen hillintä edellyttää käyttötalouden menojen reilua karsimista.

Sekä sivistystoimen että sosiaali- ja terveystoimen osalta on tehty kattavat palveluverkkoselvitykset ja niissä esiin nostetut toimenpiteet on käyty läpi tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman työryhmässä. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa linjatut keskeiset toimenpidemuutokset sekä taloussuunnitelmaan 2016 - 2019 sisällytetyt tasapainotustoimenpiteet ja niiden taloudelliset vaikutukset ovat seuraavat:

- perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksen esitettyjä toimenpiteitä toteutetaan siten, että kokonaisuutena toimenpiteiden vaikutus on suunnitelmakaudella 1,7 milj. euroa
- ESPER- hankkeen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toiminnallinen ja rakenteellinen integraatio, vaikutuksen on arvioitu olevan 4,75 milj. euroa vuosina 2017 - 2020

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa on arvioitu olevan yhteensä noin 16 miljoonan euron talouden sopeutusvaikutukset vuosina 2013 - 2020. Siitä ESPER- hankkeen vaikutukset ovat 4,75 milj. euroa toteutuvat vasta 2017 alkaen. Ohjelman vaikutukset ovat noin 10 miljoonaa euroa vuosina 2016- 2019.

Kaupunginhallitus täydensi 14.9.2015 §282 talouden tasapainottamisryhmää kaupunginvaltuustossa edustettuina olevien ryhmien edustajilla. Talouden tasapainottamisryhmä valmistelee esitykset talouden tasapainottamiseksi talousarviovuoden 2016 ja suunnitelmavuosien 2016- 2019 osalta.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman työryhmä on syksyn 2015 aikana käsitellyt sopeuttamistoimenpiteitä ja todennut osan toimenpiteistä viivästyneen merkittävästi, mikä on aiheuttanut talousarvion ylittymistä vuoden 2015 osalta. Näistä merkittävimpinä erinä mainittakoon erikoissairaanhoidon tuottavuusohjelman riittämättömyys, perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen ostopalvelujen kasvu edelleen sekä kouluverkon uudistumisen viivästyminen. Kaupungin talouden tasapainottamiseksi jo sovittujen toimenpiteiden läpivieminen on ensiarvoisen tärkeää. Lisäksi tasapainoisen kasvun ja talouden ryhmä tuo valtuustolle vuoden 2015 loppuun mennessä päätettäväksi päivitetyn listan toimenpiteistä, jolla hyväksyttyä ohjelmaa saadaan vietyä kaupungissa läpi. Uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä tarvitaan sekä nykyisen alijäämäisen taloustilanteen tasapainottamiseen 8 - 10 miljoonaa euroa että jatkossa talouskunnon ylläpitämisessä tulevien vuosien alentuvilla tuotoilla. Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman työryhmän tehtävänä on yhdessä ao. lautakuntien kanssa valmistella päätöksentekoa varten talouden tasapainottamisen edellyttämät ja ohjelman tunnistamat toimenpiteet talousarviovuoden 2016 ja suunnitelmakauden osalta maaliskuun 2016 loppuun mennessä.

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman toimenpiteiden edistymistä seurataan ja raportoidaan kaupungin raportointisuunnitelman mukaisesti.

TASAPAINOISEN KASVUN JA TALOUDEN TOIMENPITEIDEN VAIKUTUS TALOUTEEN 2015 - 2016

Tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelman päivitys 2015 - 2016 KV 19.1.2015 88

TOIMENPIDE	VUOSI 2015			ARVIOINTI VUODESTA 2015		VUOSI 2016		
	Tulot	Menot	Netto	Tehty/ ei tehty	Selvitys, jos ei tehty	Tulot	Menot	Netto
Konsernipalvelut	200 000	-100 000	-300 000			200 000	-200 000	-400 000
Palveluiden sähköistäminen		-100 000	-100 000	tehty osittain	-50 000		-100 000	-100 000
Hallintopalvelukeskus			0	tehty osittain	valmistelu käynnissä		-100 000	-100 000
Omistajaohjauksen tehostaminen	200 000		-200 000	tehty		200 000		-200 000
Sosiaali- ja terveyspalvelut	0	-1 500 000	-1 500 000			0	-500 000	-500 000
Päiväaikaisen päivystyksen uudelleenjärjestelyt			0					0
Tehostetun palveluasumisen ostojen vähennys/Vapa			0					0
Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto		-600 000	-600 000	tehty/käynnissä	-250 000			0
Asumispalvelujen uudelleenjärjestelyt			0					0
Mielenterveyspalvelujen oman yksikön perustaminen			0					0
Vammaisapalvelujen oman yksikön perustaminen			0					0
Tk-sairaalan tilojen hyödyntäminen oman toiminnan järjestelyissä		-150 000	-150 000	tehty v. 2014				0
Esper-hanke, perusterveydenhuollon ja ESH:n toiminnallinen ja rakenteellinen integraatio			0					0
Psykiatrian ja päihdepalvelujen palvelurakenteen uudistaminen / ESH		-500 000	-500 000	aloitettu	-200 000		-500 000	-500 000
Palveluselvitys			0					0
Resurssien käytön uudelleenarvointi		-200 000	-200 000	tehdään jatkuvasti	-200 000			0
Tilojen käytön tehostuminen		-50 000	-50 000	tehty	-50 000			0
*								0
Sivistystoimi	0	-1 128 400	-1 128 400			0	-1 050 000	-1 050 000
Kirjastot			0					0
Kirjastoauton lakkauttaminen			0	ei tehty	TA2016 päätöksenteossa		-130 000	-130 000
Kirjastopalvelun muut säästöt			-20000	tehty				0
Kasvatus ja opetus			0					0
Koulu- ja päiväkotien palveluverkkoselvityksen toimenpiteet			0					0
<i>Hirolan koulu siirtyy Haukivuorelle ja Rämälään</i>		-172 400	-172 400	tehty				0
<i>Harjumaan koulu siirtyy Vanhalan kouluun</i>		-6 000	-6 000	tehty			-80 000	-80 000
<i>Pellosniemen koulu siirtyy Ristiinan yhtenäiskouluun</i>		-150 000	-150 000	tehty			-140 000	-140 000
Lukiokoulutuksen uusi organisatio- ja johtamisjärjestelmä			0	ei tehty	TA2016 päätöksenteossa		-200 000	-200 000
Päiväkotien käyttöaste yli 95 % -tämä toteutuu alla olevin toimenpitein			0					0
<i>Lehmuskylän ja Siekkilän päiväkodit uuteen tilaan</i>		-600 000	-600 000	tehty				0
<i>Keskusta-alueen uusi päiväkot</i>		-100 000	-100 000	ei tehty	käytössä 2.1.2016 alkaen		-500 000	-500 000
<i>Rantakylän uusi päiväkot</i>			0	ei tehty	toimenpide suunnitteilla			0
Hallinto- ja tukipalvelut		-100 000	-100 000	ei tehty (on toteutunut osin eläköitymisten hyödyntämisen kautta)	odottaa hallintopalvelukeskuksen käynnistymistä ja tal.vaihtokutsia toimialalle			0
Tekninen toimiala (sis. Tilakeskuksen ja Vesiliikelaitoksen)	100 000	-320 000	-420 000			100 000	-260 000	-360 000
Maankäyttömaksut, tonttien vuokra- ja myyntihinnat ja -määrät			0					0
Metsien hakkuutuoton lisääminen (puun myynti)	100 000		-100 000	tehty	50 000	100 000		-100 000
Teknisen toimen henkilöstökulut		-240 000	-240 000	tehty	-200 000		-180 000	-180 000
Kiinteistöjen realisoimien käyttöalustavaihtokutsut		-80 000	-80 000	tehty 1/2	-40 000		-80 000	-80 000
*tarkemmat selvitykset laskentaperusteet -välilehdellä								0
KOKO KAUPUNKI YHTEENSÄ	300 000	-3 048 400	-3 348 400			300 000	-2 010 000	-2 310 000

*Sosiaali- ja terveyspalveluiden toteuma alkuperäisen ohjelman mukainen, sosiaali- ja terveystoimi hakee toiminnallista ja taloudellista tehokkuutta palveluselvityksen perusteella laadittujen toimenpidekorttien mukaisesti.

Riskienhallinta

Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta.

Vuonna 2014 on laadittu uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje. Ohjeen tarkoituksena on

- varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa
- tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle
- määrittää sisäisen valvonnan vastuita sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita
- terävöittää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja siitä raportointia.

Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasolla osana toimintarutiineita. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Yleisenä haasteena kunnissa ovat väestön ikärakenteen tuomat palvelurakenteen muutostarpeet. Kuntien talouden haasteena tulee olemaan valtionosuuksien ja verotulojen alhainen kasvu tulevina vuosina. Lisäksi julkisen sektorin velkaantuminen lähivuosina tulee aiheuttamaan paineita investointien tulorahoitusosuuden kasvattamiselle.

Kaupungin riskit voidaan jakaa riskienhallinnassa taloudellisiin, strategisiin, operatiivisiin ja vahinkoriskeihin. Taloudellisissa riskeissä talousarvion toteutumiselle suurin riski sisältyy verotulojen kehitykseen. Erityisesti verotulojen kasvu pidemmällä aikavälillä on epävarmaa, koska BKT:n kasvuennusteet ovat suhteellisen varovaisia tuleville vuosille. Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa on merkittävä painoarvo työpaikkojen lisäämisen, työllisyyden parantamisen ja elinvoimaisuuden lisäämisellä.

Korkoriski on olemassa pidemmällä aikavälillä. Korkoriskiin vaikuttaa Euroopan taloudellisen tilanteen kehityksen epävarmuus. Lisäksi julkisen velan kasvu voi johtaa Suomen luottoluokituksen muutokseen ja julkisen sektorin rahoituksen hintaan. Luottoluokituksen määrittelyjen seurauksena voi olla jatkossa se, että luottoluokitusten määrittely ulotetaan koskemaan kuntia ja kunnille määritellään kuntakohtaiset luottoluokitukset. Silloin vakavaraisuudeltaan ja kasvunäkymiltään heikommat kunnat maksavat rahoituksestaan suhteellisesti enemmän. Korot pysyivät vuonna 2015 edelleen alhaisella tasolla. Mikäli Euroopan talous alkaa elpyä selvästi, nousevat korot arvioiden mukaan nopeasti ainakin hieman korkeammalle tasolle. Korkojen nousulta on suojauduttu korkojohdannaisilla ja kaupungin lainojen suojaustaso on noin 40 % tasolla.

Strategisissa riskeissä suurin haaste on väestörakenteen muutoksen aiheuttama muutospaine palvelurakenteisiin ja palveluiden saatavuuteen. Ikääntyvän väestön palvelutarve tulee olemaan muutaman vuoden kuluttua aivan eri tasolla terveydenhuollossa ja arjessa selviytymisessä kuin nyt. Palvelurakennetta ikääntyneelle väestölle on kyettävä uudistamaan siten, että palvelukysynnästä selvitään. Tämä asettaa haasteita sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiselle siten, että terveyden edistämistä ja vanhusten kotona selviämisen tukemista kehitetään voimakkaasti.

Merkittävä vaikutus Mikkelin vetovoimaisuuteen ja väestön kasvuun tulee olemaan sillä, miten Mikkelin voimakkaasti käyntiin lähtenyt elinvoimaisuuden kasvukehitys saadaan jatkumaan suunnitellussa aikataulussa. Elinvoimaisuuden kasvulla on suuri merkitys kaupungin kehitykseen laajemmin ja konkreettisesti verotuloihin kaikilta osin. Elinvoimaisuuden osalta erityisen haasteen asettaa hallituksen esitys kuntarakenteen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne muutoksista, joiden vaikutusta on vielä mahdoton arvioida.

Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöresurssien hallinta ja henkilöstökulujen hillitseminen on keskeinen edellytys talouden tasapainottamisen onnistumiseksi. Viime vuosina on esimiestyön ja henkilöstön kehittämiseen panostettu voimakkaasti. Henkilöstömäärän ja palkkakulujen kuukausiseurannan avulla pyritään arvioimaan henkilöstöresurssien kehitystä ja palkkabudjetin riittävyyttä. Toisaalta henkilöstön saatavuus tulee olemaan haaste pidemmällä aikavälillä. Jo nyt on vaikeuksia saada pätevää henkilökuntaa useisiin terveydenhuollon tehtäviin. Sairaslomien saaminen hallintaan on myös merkittävä tekijä henkilöstöriskien osalta.

Vahinkoriskeiltä voidaan suojautua aika laajasti vakuuttamalla. Erityistä riskien lisääntymistä on ilmennyt yleisessä turvallisuudessa aivan käytännön toiminnassa kouluissa, sosiaali- ja terveyspalveluiden toiminnassa sekä muilla alueilla. Myös maailmanlaajuisesti luonnon ilmiöt ovat lisääntyneet ja niiden vaikutukset ovat olleet entistä merkittävämpiä.

Kaupungin talouden hoidon kannalta merkittävänä riskinä on myös kiinteistöjen korjausvelka, joka on kaikkiaan noin 66 miljoonan euron suuruinen. Korjausvelka on kasvanut seuraavasti vuosina 2011- 2014:

Vuosi	euroa	euroa, ilman C- salkkua
2011	54 milj. euroa	24 milj. euroa
2012	60 milj. euroa	28 milj. euroa
2013	61 milj. euroa	30 milj. euroa
2014	66 milj. euroa	32,5 milj. euroa

Taulukko 10: Mikkelin kaupungin kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen⁶

⁶ A = pidettävät rakennukset, B = kehitettävät rakennukset, C = realisoitavat rakennukset, D = kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

Henkilöstö

Keskeiset henkilöstölinjaukset

Mikkelin kaupungin tasapainoisen kasvun ja talouden ohjelmassa kaupungin henkilöstölinjauksien lähtökohtana on tuottavuuskehityksen avulla hillitä henkilöstömäärän kasvua, Tavoitteena on rakenteelliset ja pysyvät muutokset kaupungin palveluverkossa ja palveluissa sekä organisaatiossa ja johtamisjärjestelmissä.

Vuoden 2016 talousarviossa palkat ja palkkiot ovat 117,5 miljoonaa euroa, mikä on 1,7 miljoonaa vähemmän kuin vuoden 2015 talousarviossa. Palkkamenot pysyvät ennusteen 7/2015 tasolla. Tulevalla taloussuunnitelmakaudella pääpainon tulee olla menojen kasvua hillitsevissä rakenteellisissa toiminnoissa. Henkilöstömenot muodostavat valtaosan kuntatalouden menoista, joten erityisesti palkkamenojen kasvun hillitseminen on välttämätöntä. Henkilöstömenojen karsimisella tavoitellaan palkkamenojen kohoamisen vaikutuksen nollaamista. Vuoden 2016 talousarvion saavuttaminen vaatii onnistunutta henkilöstösuunnitelman toteuttamista.

Lasketut henkilösivukulut vuonna 2016 ovat keskimäärin 22,50 % (2015 vastaava luku oli 24,27 %). Maatalouslomittajien tapaturmavakuutusmaksu on 2,58 % (muilla 0,22 %). Vuonna 2016 työnantajalta perittävä palkkaperusteinen maksu nousee 0,15 prosenttiyksikköä ja varhe- maksu pysyy keskimäärin ennallaan suhteessa palkkasummaan. Varhe- maksun määrä kuitenkin vaihtelee jäsenyhteisöittäin maksun piirin kuuluvien eläkkeiden alkamisen mukaan. Eläke- menoperusteisella maksulla katetaan se osa kunnallisen eläkejärjestelmän rahoitustarpeesta, joka ylittää palkkaperusteisen ja varhe- maksun tuoton. Se on riippumaton talousarviovuoden palkoista ja perustuu niihin maksussa oleviin eläkkeisiin, jotka ovat karttuneet ennen vuotta 2005. Vuoden 2016 varhaiseläkemenoperusteinen maksu (varhe- maksu) perustuu eläkemenoihin, jotka aiheutuvat 1.1.2012 - 31.12.2015 alkaneista työkyvyttömyyseläkkeistä, työttömyys- eläkkeistä ja yksilöllisistä varhaiseläkkeistä sekä kuntoutustuista.

Henkilösivumenot on laskettu

410000 Palkkaperusteinen KuEL	17,05 %
411000 Muut työeläkemaksut (VAEL)	19,21 %
415000 K.eläke- ja sairausvak.maksu	2,04 %
416000 Työnantajan tyött.vakuutusmaksu	3,16 %
417000 Tapaturmavakuutusmaksu	0,20 %
417000 Tapaturmavakuutus maat.lomitus	4,99 %
418000 Muut sos.vakuutusmaksut (ryhmähenk.)	0,05 %
419000 Tuntipalkkojen palkkavarauksen sotu-osuus	50,00 %
406000 Tuntipalkkojen palkkavaraus	30,00 %

Henkilöstömäärän kehitys

Suunniteltu henkilöstömäärä vuoden 2016 lopussa on 3 313 henkilöä. Suunnitelmat sisältävät vakinaisen ja määräaika- kaisen henkilöstön sekä liikelaitokset ja taseyksiköt. Tiedossa ei ole kuntaliitoksia tai sen kaltaista seudullisen yhteis- toiminnan kehittämistä, jolla olisi olennaisia henkilöstövaikutuksia. Henkilöstömäärän kehitystä analysoidaan tar- kemmin erillisessä henkilöstösuunnitelmassa.

Henkilöstötoimenpiteet 2016 -2017

Tavoitteena on ollut vähintään 200 henkilön vähentäminen vuosina 2013 - 2016. Vertailukohtana oli 1.1.2013 henki- lömäärä. Vuoden 2014 talousarvion yhteydessä toimialoille on annettu selkeät lukumäärät henkilöstön vähentämises- tä (Taulukko 1). Toimialat voivat edelleen rekrytoida henkilöitä, kunhan asetettu vähentämistavoite toteutuu. Koska kuntarakennelain ja kuntaliitossopimuksen mukainen irtisanomissuoja on voimassa vuoden 2017 loppuun, niin vähen- tämistavoitteeseen voi päästä välttämällä korvausrekrytointeja ja vähentämällä määräaikaisten henkilöstön käyttöä. Henkilöstön vähentäminen ei saa kuitenkaan lisätä ulkoisten palveluiden ostoa. 200 henkilön vähennys toteutunee vuoden 2015 loppuun mennessä. Vuoden 2016 talousarvioon sisältyy 2,45 milj. euron edellä mainitun henkilöstösääs- tötavoitteen ylittävä säästötavoite, joka on jaettu lautakunnille henkilöstömäärien suhteessa. Lautakuntien on haetta- va osuuttaan koskevat henkilöstömenosäästöt eläköitymistä hyödyntämällä, sijaisten ja määräaikaisten henkilöstön täyttämättä jättämisellä, lomarahojen vaihdolla tai muilla vastaavilla vapaaehtoisilla keinoilla. Ellei 30.6. mennessä tehtävän tarkastelun mukaan säästötavoite ole täyttyvässä, kaupunginhallitus tarkastelee muita säästömahdollisuuksia ensisijaisesti kaupungin muista toiminnoista ja viimeisenä vaihtoehtona lomautuksista.

Toimiala	2013		2014		2015		2016	
	Eronneet ja eläköityneet	Vähentämistavoite	Poistumaennuste	Vähentämistavoite	Poistumaennuste	Vähentämistavoite	Poistumaennuste	Vähentämistavoite
Keskushallinto	8	1	9	2	10	4	4	6
Pelastuslaitos	10	0	11	0	10	1	12	1
Vesilaitos	2	0	0	0	1	0	1	0
Otavan Opisto	0	0	1	0	1	0	1	0
Työterveyshuolto	1	0	0	0	1	0	1	0
Sosiaali- ja terveystoimi	40	15	47	30	52	36	56	36
Sivistystoimi**	37	13	42	28	46	32	40	30
Tekninen toimiala***	8	1	7	3	7	3	7	3
Yhteensä	106	30	117	63	128	76	122	76

Taulukko 11: Henkilöstön vähentäminen

Muita toimenpiteitä

Henkilöstöpoliittisesti kaupungin lähtökohtana on saada aikaan tuottavuuskehitys tiiviissä yhteistyössä henkilöstön kanssa. Käynnistettäviä ja meneillään olevia toimenpiteitä ovat muun muassa:

- prosesseihin, palveluihin ja toiminnan rakenteeseen liittyvät vireillä olevat uudistukset, kuten esimerkiksi palveluohjausyksikön perustaminen, mipä- palvelut, Esper- ja Esso- hankkeisiin sekä asiakaspalvelukeskukseen liittyvät rakenteelliset muutokset
- palveluverkkojen kriittinen arviointi
- toimialojen palvelutuotantoon liittyvien ulkopuolisten palveluiden ostojen tarkastelu
- tukipalveluiden uudelleen organisointi ja siihen liittyvät tehtäväjärjestelyt
- rekrytoinnin tiukentaminen
- tilankäytön tehostaminen ja tilakustannusten karsinta
- hallinnonalojen yhteistyön tiivistäminen ja siihen liittyvä tehtäväkuvien kokonaistarkastelu (osaamisen johtaminen)
- työaikajärjestelyt ja päivystysjärjestelyt

Henkilöstökustannuksia tullaan alentamaan lisäksi muun muassa suosimalla harkinnanvaraisia palkattomia vapaita, pyrkimällä neuvottelemaan järjestöjen kanssa paikallinen sopimus lomarahavapaiden käytöstä, tehtäväkierron tehostamisella ja vajaatyökykyisten suunnitelmallisemmalla työllistämällä. Määräaikaisten henkilöiden käyttöä sijaisuuksiin tulee rajoittaa sekä sosiaali- ja terveystoimessa että sivistystoimessa. Työterveyshuollon yhtiöittäminen laskee henkilömäärää ja palkkakustannuksia. Hallinnollisen yhteistyön kehittämistä sairaanhoitopiiriin kanssa jatketaan.

Toimintaprosessien, henkilöstöjärjestelmien ja esimiestyön kehittäminen

Intran omistajuus on henkilöstöpalveluissa. Henkilöstön kehittämisen osalta painopisteenä on esimiestyö. Esimiestyön kehittäminen jakautuu kolmeen peruskategoriaan:

1. esimiesinfot (kuukausittain)
2. esimiespassi
3. strategisen tason esimieskoulutus

Henkilöstöraportointi ja osaamisen hallinta on kytketty Populus- palkanmaksujärjestelmään, joka on otettu käyttöön 1.1.2015. Henkilöstöstrategiakeskusteluja jatketaan toimialoilla ja yksiköissä.

Kaupunkikonserni

- konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja – yhteisöt
- osakkuusyhteisöt
- omistajapolitiikka ja konserniohjaus
- tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet

Mikkelin kaupunkikonserni

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja -yhteisöt

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjapitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan olevaan säätiöön. Siten kuntakonserni on kunnan sekä yhden tai useamman yhteisön muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhtiöt).

Kuntalain 114 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällöstä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista. Kuntakonsernin tulee laatia täydellinen konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman sekä liitetiedot.

Kaupunginvaltuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto antaa tytäryhteisöjen ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohtolle. Valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimilimissä. Kyseiset tavoitteet eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Talousarviossa asetetaan tytäryhteisökohtaiset vuoden 2016 toiminnalliset tavoitteet merkittävillä tytäryhteisöille. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekolimissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita. Tytäryhtiöiden ja yhteisöjen toiminnasta raportoidaan syys- marras- kuussa ja tilinpäätöksessä. Lisäksi yhtiöt, joille on asetettu tavoitteita esittelevät toimintaansa kaupunginhallitukselle kerran vuodessa.

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja muut yhteisöt

Mikkelin kaupunki ja sen määräysvallassa olevat tytäryhteisöt muodostavat kuntakonsernin, jossa on yhteensä 15 merkittävää osakeyhtiötä, 12 asunto- tai kiinteistöyhtiötä ja 2 säätiötä, jotka katsotaan omistussuudeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöksi tai -yhteisöksi. Kaupungilla on myös omistusta 15 osakkuusyhteisössä sekä 5 kuntayhtymässä.

Konsernirakenne 2016	kaupunki	konserni
Tytäryhteisöt		
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	100,00 %	
Etelä-Savon Työterveys Oy	100,00 %	
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	100,00 %	
Metsäsairila Oy	100,00 %	
Mikalo Oy	100,00 %	
Mikkelin Asumisoikeus Oy	100,00 %	
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %	89,10 %
Mikkelin kehitysytio Miksei Oy	79,80 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy	62,50 %	
YIT Kuntatekniikka Oy	60,00 %	
Mikkelin Ravirata Oy	52,70 %	
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	100,00 %	
Miktech Consulting Oy (Miksei Oy:n tytär)	100,00%	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
As Oy Pirttitie III	100,00 %	
Kiint.Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
As Oy Tuppuraa	97,00 %	

	kaupunki	konserni
As Oy Hirvipari	95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja Ese omistavat)		75,64 %
As Oy Mikkelin Nuottapuisto (Mikalon tytär)		70,00 %
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	70,00 %	
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	
Kuntayhtymät		
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	72,30 %	
Etelä-Savon Sairaanhoidopiirin ky (konserni)	57,42 %	
Etelä-Savon Maakuntaliitto	33,02 %	
Vaalijalan ky	12,80 %	
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	6,79 %	
Säätiöt		
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö		
Kyyhkylä säätiö		
Osakkuusyhteisöt		
Kiint.Oy Suksimäki (Mikalo Oy omistaa)		50,00 %
Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	
Kiint.Oy Vaahteranlehti	48,99 %	
Kiint.Oy Otavan Ketola	47,26 %	
Mikkelin Pesula Oy	42,86 %	
Kiint.Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	
As Oy Mikkelin Lehmusrivi	40,60 %	
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)	36,80 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	35,80 %	
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	
As Oy Partinkartano	30,64 %	
Kiint.Oy Kyyhkylä		30,00 %
Kiint.Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %	44,30 %

Omistusyhteisyyhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisyyhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttaa yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Omistajapolitiikka ja konserniohjaus

Valtuusto päättää kunnan omistajapolitiittisista linjauksista. Omistajapolitiikassa on kyse omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin määritellään miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille on kaupungin talousarviossa määritelty yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Elinkeino- ja kilpailukykystrategiassa on määritelty, että elinkeinopolitiikallaan kaupunki mahdollistaa työllisyyden, laadukkaat palvelut ja kaupungin elinvoimaisuuden. Kaupungin kehittämisen välineitä ovat sijoitukset elinkeinojen kehittämiseen, työllisyyttä tukeviin tai asukkaiden viihtyvyyttä lisääviin kohteisiin. Sijoituksia ovat elinkeinopolitiittinen toimitilarakentaminen sekä asuntorakentaminen, panostus teknisiin verkostoihin taikka välitön mukanaolo yritystoiminnassa. Näiden osalta yksityiskohtaisempia omistajapolitiittisia linjauksia sisältyy talousarvioon ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Sijoitukset kuntayhtymiin ja muihin yhteisöihin palvelevat suoranaisesti kaupungin vastuulla olevaa palvelutuotantoa tai kaupungin kehittämistä. Tällaiset sijoitukset ovat perus-, osake- tai osuuspääomasijoituksia kuntayhtymiin, osakeyhtiöihin tai osuuskuntiin, antolainat näille yhteisöille tai rahoitusosuuksia nimettyihin investointikohteisiin tai hankkeisiin. Sijoitusten tarkoitus voi olla myös kaupungin taseen keventäminen siirtämällä kiinteistöjä, muita tuotantovälineitä ja myös velkoja kaupungilta jonkun toisen yhteisön omistukseen ja vastuulle. Omistajapolitiittisissa linjauksissa otetaan kantaa myös sijoituksiin ja niiden määrään omistajan näkökulmasta.

Konsernin muutokset

Etelä-Savon työterveys liikelaitos lakkautettiin ja sen toiminta siirrettiin liiketoimintasiirtona kaupungin 100- prosenttisesti omistamalle Etelä- Savon Työterveys Oy:lle Kuntalain 1.1.2013 voimaan tulleesta muutoksesta johtuen. Kaupunginhallituksen lokakuussa 2013 käynnistämän kehitysyhtiörakenteen selvitystyön perusteella Mikkelin Seudun elinkeinoyhtiö Miset Oy:n sulautuessa Miktech Oy:öön 31.5.2015 syntyi Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy.

Edellä mainittujen yhtiöiden tavoitteet esitetään ensimmäisen kerran vuodelle 2016.

Konserniohjaus

Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on kunnan edustajien päätösvallan käyttöä, käytön ohjaamista yhtiökokouksissa tai vastaavissa elimissä sekä muita toimenpiteitä, joilla kunta osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiön hallintoon ja toimintaperiaatteisiin. Tytäryhtiöiden valvontaa koskevia ohjeita taas annetaan kunnan omille toimielimille ja viranhaltijoille. Lisäksi kunta voi antaa teknisluonteista ohjeistusta tytäryhtiöille sovitussa konsernin toiminnoissa, kuten tilinpäätösraportoinnissa ja rahoituksen taikka hankintojen järjestämisessä. Konserniohjauksen piiriin katsotaan usein kuuluvan myös kunnan omistusoikeus liikelaitoksissa ja valvontaohjeiden antaminen liiketoimintaa valvoville kunnan toimielimille ja liikelaitoksen johdolle.

Kuntalain 47§:n mukaisesti kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Kuntalakiin vuoden 2015 aikana tehdyillä muutoksilla on uudistettu, laajennettu ja selkeytetty erityisesti omistajapolitiikan ja konsernijohtamisen säännöksiä. 1.6.2017 voimaan tulevat uudet säännökset terävöittävät kunnan toiminnan strategista johtamista, omistajaohjausta sekä riskienhallinnan ja arvioinnin merkitystä. Kuntaliitto on antanut uuteen Kuntalakiin perustuvan ja sitä täydentävän johtamissuosituksen kuntakonserneille⁷.

7

Mikkelin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 10.12.2007 § 148 kaupungin konserniohjeet, joissa on määritelty konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt. Kaupungin johtoryhmän 5.9.2014 tekemän päätöksen mukaisesti kaupungin johtaja on perustanut konserniohjausryhmän. Konserniohjausryhmä on valmistellut Mikkelin kaupunkikonsernin konserniohjeen päivittämistä. Konserniohje koskee kaupunkikonserniin kuuluvia tytäryhteisöjä. Konserniohjeella on tarkoitus yhtenäistää ohjausta, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua.

Kaupunginhallitus on 22.6.2009 § 334 päättänyt konserniohjauksen periaatteista, joiden mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi on tarkoituksenmukaista, että valvonta- ja seurantavastuu delegoidaan kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille; vastuuhenkilöt on nimetty yhteisöittäin. Konserniohjeen sekä valvonta- ja seurantavastuiden päivittämisessä vuoden 2016 aikana huomioidaan kuntalain muutokset sekä Kuntaliiton suositukset.

Mikkelin kaupunginhallitus on hyväksynyt Mikkelin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 24.11.2014 §431. Kaupungin hankintatoiminnan yhteiset periaatteet ja kriteerit on hyväksytty kaupunginhallituksessa 24.11.2014. §429 ja hankintasäännön päivitys 5.10.2015 §305.

Konserniyhtiöiden talous otetaan järjestelmällisempään valvontaan ja kaupunki antaa konsernille mm. tarkempia ohjeita investointien rahoituksen hallinnasta. Lähtökohtaisesti konserniyhtiöidenkin tulee kyetä rahoittamaan investoinnit tulorahoituksella siten, että aina kullakin suunnitelmakaudella investointien tulorahoitus on 100 prosenttia. Merkittävimmät lainarahoitusta vaativat investoinnit on tuotava kaupungin konsernijaoston käsittelyyn.

Konserniohjausprosessi

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivastuuhenkilön kanssa.

Konsernitavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallituksen jaostolle vuosittain (syys- marraskuussa) siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Valtuusto arvioi konsernin tavoitteiden toteutumista vuosittain tilinpäätöksissä. Kaupunginhallitus antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta. Konsernin strategiasta johdetut tavoitteet riittävät konsernin ja sen tyttärien menestykselliseen johtamiseen. Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin.

Konsernitalouden riskit

Mikkelin kaupungin konserniin ilman kaupunkia kohdistuvat lainat eivät oleellisesti poikkea tyypillisten Mikkelin vertailukuntien lainamääristä, mutta ovat vertailullisesti korkeimmasta päästä. Muita konsernin osiin sisältyviä riskejä selvitetään yhteisökohtaisesti konserniyhtiöiden sitovien tavoitteiden yhteydessä.

Tytäryhteisöjen valtuuston nähdn sitovat tavoitteet

Kaupunki on määritellyt 13 tytäryhtiölle valtuustoon nähdn sitovat tavoitteet. Näiden yhtiöiden tehtävänä on palvelutuotannon hoitaminen tai kaupungin kehittämistoimintaan keskeisesti osallistuminen. Konsernivastuuhenkilöiden tulee toimia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjetta.

Etelä-Savon Energia Oy (konserni)

Omistus 100 %

Toimiala: Energiateollisuus

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vuosina 2016 - 2019

Sähkön hinnan ennustetaan pysyvän nykyisellä ennätyksellisen alhaisella tasolla tämän vuosikymmenen loppuun asti. Turpeen verotus keveni vuoden 2015 alusta, mutta voi olla, että rankapuusta tehdyn hakkeen sähköntuotantotuki pienenee tai jopa poistuu tulevaisuudessa. Aurinkopaneeleilla tehty sähkön pientuotanto tulee lisääntymään lähivuosina.

Sähköverkkotoiminnassa alkaa uusi valvontajakso vuonna 2016, joka päättyy 2019. Verrattuna nykyiseen valvontamalliin, sallitun tuoton laskennassa käytetty korkotaso kiinnitetään pidemmän aikavälin korkotasoon, joten sähköverkkotoiminnan sallittu tuottotaso paranee nykytasosta tulevaisuudessa.

Tavoitteet

Tavoitteet 2015-2018		Mittari:	Toteuma 2014:
1. Ympäristöystävällisen energian hankinta ja tuotanto:	1.1 Saavutetaan Pursialan (ympäristöystävällisen) lämmön ja sähkön tuotantotavoitteet	Pursialan voimalaitoksen käytettävyyks 98%	99,5%
	1.2 Tuotannon ympäristöystävällisyyden ja kannattavuuden varmistaminen	Uusiutuvilla polttoaineilla tuotetaan 85% energiasta sekä polttoainehankinnan kustannusten kasvu alle keskiarvon	Uusiutuvien polttoaineiden osuus 81,1%
	1.3 Sähköntuotanto-osuuksien kannattavuuden parantaminen	Sähkön Mankalahintojen pysyminen pörssihintojen alapuolella	Ei ole toteutunut
2. Luotettava ja tehokas energian siirto sekä myynti:	2.1 Siirto- ja lämpöverkkojen käytön ja rakentamisen optimointi	Sähkön siirtohäviöiden ja lämmön verkosto- sekä mittaushäviöiden osalta kaupunkiyhtiöiden keskiarvo	Voidaan todeta vasta, kun kaikki sähköenergia menee tuntimittauksen piirissä olevien mittareiden kautta
	2.2 Sähkön myynnin kannattavuuden parantaminen	Sähkönmyynnin tulos positiivinen	Tulos negatiivinen v. 2014
	2.3 Kaukolämmön kilpailukykyyn turvaaminen	Nykyisen tulostason säilyttäminen	Kaukolämmön tulos v. 2013 2642 t€, v 2014 2987 t€
3. Uudet energiapalvelut:	3.1 Osaamisen varmistaminen	Pystytään myymään ja toteuttamaan uudet ratkaisut	Toteutunut

Tavoitteet 2015-2018		Mittari:	Toteuma 2014:
	3.2 Älykkäät energiaratkaisut	Liikevoiton parantaminen	Konsernin liikevoitto v. 2013 5695 t€, v. 2014 6477 t€
	3.3 Uudet bioenergiatuotteet	Liikevoiton parantaminen	Konsernin liikevoitto v. 2013 5695 t€, v. 2014 6477 t€

Merkittävimmät investoinnit

- Pursialan polttoaineenvastaanoton uusinta
 - Toteutukseen liittyvä julkinen hankinta tehdään vuoden 2015 aikana
- Lämpöakku
 - Valmistuu vuoden 2015 lopulla
- Biokaasulaitokset (Haukivuori ja Mikkeli)
 - ESE on osakkaana Haukivuorella BioHauessa, jonka biokaasulaitos on YVA vaiheessa
 - ESE on tehnyt päätöksen olla mukana BioSairila biokaasulaitoshankkeessa Mikkeliissä

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	52,1 milj. euroa	51,7 milj. euroa	50,8 milj. euroa	50 milj. euroa
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	2,86 milj. euroa	4,1 milj. euroa	1,5 milj. euroa	2 milj. euroa
Investoinnit	6,1 milj. euroa	9,1 milj. euroa	9 milj. euroa	10 milj. euroa (jos polttoaineenvastaanoton uusinta lähtee käyntiin)
Osinko	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa	2,86 milj. euroa
Henkilöstö vakituinen	92	92	92	92
määräaikainen	6	5	5	5

Toimintaan liittyvät riskit

Strategiset riskit

Etelä-Savon Energian strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon kannattavuuteen sekä sähkön ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpimät vuodet pitävät Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät alhaisella tasolla ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä, kuin tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Sähkönmyynnissä katteet ovat erittäin pienet, sillä markkina on hyvin kilpailtu ja tukkumarkkinahinnat ovat historiallisen alhaiset. Kaukolämmössä haasteena on energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa.

Sähkön hintariskeihin varaudutaan riskipolitiikalla, jonka Etelä-Savon Energian hallitus on hyväksynyt. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskiin, määräriskiin, vastapuoliriskiin, likviditeettiriskiin, aluehintariskiin, tarjousriskiin ja luottoriskiin. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä.

Energian tuotantokustannusten nousua on pyritty estämään hajauttamalla polttoaineiden hankintaa ja tekemällä pitkäaikaisia yhteistyösopimuksia, joilla polttoaineentoimittajalle myydään sähköä alle markkinahinnan. Lisäksi pyritään hankkimaan polttoaineita omien yhteyksien kautta vähemmän kilpailluilta Venäjän-markkinoilta.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat puupolttoaineen saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittävillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskittämällä polttoaineterminaalitoiminnot Mikkelin Metsäsairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoaineiden hankinnan kehittäminen Venäjällä.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti noin 110 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Alhainen korkotaso haastaa sähköverkon sallitun tuoton, sillä investoinneille saa tällä hetkellä aiempaa alhaisempaa tuottoa. Tästä huolimatta sähköverkon toimintavarmuuden turvaamiseksi on tehtävä verkkoa parantavia investointeja. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko on kaapeloinut noin 53 % keskijänniteverkostaan ja noin 81% pienjänniteverkosta.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys ja muutokset sähkön markkinahinnassa. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät vuonna 2015 Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilateknikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Rahoitusriskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja on noin 70 % konsernin lainakannasta.

Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät tarkastetaan vuosittain.

Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat muun muassa laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvovakuutukset.

Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on toimitusjohtajan, hallituksen, johtoryhmän ja toiminnan vastuuvakuutukset. Pursialan voimalaitoksen sekä Tikkalan tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu muun muassa valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia, vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia sekä ympäristövahinkovakuutuksiin.

Työtapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä Työturvallisuuskorttikoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta. Työtapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka on voimassa sekä töissä että vapaa-ajalla.

Etelä-Savon koulutus Oy

Omistus 62,50 %

Toimiala: koulutuspalvelut toisen asteen koulutuksessa

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Etelä-Savon Koulutus Oy:n Ammatillisten perustutkintojen rahoitus on ollut 31.123 miljoonaa euroa vielä vuonna 2013. Vuonna 2016 rahoitus jää 26,8 miljoonan euron tasolle ja vuoteen 2018 sen ennustetaan edelleen pienenevän alle 25 miljoonan euron. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen lainsäädäntö mukaan lukien rahoitus uusitaan vuodesta 2018 alkaen. Tavoitteena on aikuisten ja nuorten koulutuksen raja-aitojen kaataminen sekä koko valtakunnan tasolla 190 miljoonan euron kululeikkaus vuoteen 2019 mennessä. Yksikköhinnan leikkaukset toteutetaan järjestämislupien uusimisena sekä yksikköhinnan leikkauksena. Myös koko toisen asteen järjestäjäverkko on tarkasteltavana. Rahoituksesta on lisäksi käyty keskustelua siten, että työvoimapolitiittisen koulutuksen rahoitus siirtyisi myös opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. Tämä voi pahimmassa tapauksessa tarkoittaa muun aikuisten lisäkoulutuksen määrärahojen pienenemistä.

Vuodelle 2016 rahoitus Etelä-Savon Koulutus Oy:ssä jakautuu seuraavasti:

- ammatillinen peruskoulutus 26,8 meur
- ammatillinen lisäkoulutus 0,9 meur (tarkentuu)
- oppisopimus 2,9 meur
- työvoimapolitiittinen koulutus noin 2 meur

Järjestämisluvan mukainen opiskelijamäärä vuodelle 2016 on 2.460, mikä on 110 paikkaa vähemmän kuin vuonna 2015. Lisäksi yksikköhintarahoitusta pieneni 10.887,77 €/ opiskelija tasolle (-3,8 %) . Vuonna 2015 järjestämisluvan mukainen opiskelijamäärä 2.570 peruskoulutuksessa ylittyi 35 opiskelijalla.

Tavoitteet

Tavoitteena on pitää talous kestäväällä pohjalla ja sopeuttaa toimintaa tuleviin muutoksiin. Toimenpiteitä on jo etupainotteisesti tehty; toimitilat ovat vähentyneet yli 100.000 neliöstä hieman yli 60.000 neliömetrin tasolle ja henkilöstömäärä on vuoden 2010 523 tasolta pienentynyt noin 410:een. Tiloja on kehitetty tukemaan pedagogisia innovaatioita. Kehittämissuunnitelma vuosille 2016 – 2019 päivitetään talousarviovalmistelun yhteydessä. Tiloista karsitaan edelleen siten, että kokonaistilakulu alenee noin 5 miljoonan euron tasolle.

Merkittävät investoinnit

Poistojen määrä vuodelle 2016 on noin 1,5 miljoonaa euroa, joka kestää noin 700.000 euron uusinvestoinnit vuodelle. Keskeisimmät investointitarpeet liittyvät uusien oppimisympäristöjen varusteluun.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto *)	38,4 milj. euroa	36,6 milj. euroa	36,6 milj. euroa	34,9 milj. euroa
Tilikauden voitto/tappio	1,809 milj. euroa	0,353 milj. euroa	0,353 milj. euroa	-0,3 milj. euroa
Investoinnit **)	1,03 milj. euroa	1,8 milj. euroa	1,8 milj. euroa	0,7 milj. euroa
Henkilöstö	451	441	410	400
vakituinen	373	363	331	330
määräaikainen	78	78	79	70

*) Ulkoinen

**) Vähennetty rahoitusosuudet

Toimintaan liittyvät riskit

Toiminnan tiivistyessä henkilöstön osaamisesta ja työhyvinvoinnista on pidettävä hyvä huoli. Opetusmenetelmien uudistus edellyttää myös opiskelijoiden valmiuksien sparraamista. Järjestämisluvan mukaisen opiskelijapaikkamäärän pieneneminen ja yksikköhinnan leikkaus hankaloittavat talouden tasapainottamista. Lisäksi riskinä on, että opiskelijapaikkamäärää ei saada täyteen. Rahoitusuudistus voi vähentää resursseja, mikäli painotus siirtyy vahvemmin tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Etelä-Savon Työterveys Oy

Omistus 100%

Toimiala: Työterveyshuollon palvelut

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Työterveyshuollon asema sote-uudistuksessa on avoin. Hallituksen kärkihankkeissa mainitaan osatyökykyisten työllistytminen ja työurien pidentäminen. Työurien pidentäminen on hallituksen prioriteettilistalla korkealla ja se ei onnistu ilman monipuolista ja ennakoivaa työterveyshuoltoa ja sairauksien aktiivista hoitoa. Hallituksen tavoitteena on vuoteen 2019 mennessä siirtää koko sosiaali- ja terveydenhuolto itsehallintoalueiden vastuulle. Kunnat ja kuntayhtymät eivät voi enää tuottaa tai järjestää sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Etelä-Savon alueella rakennetaan sote-tuotantoaluetta, joka tuottaisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko Etelä-Savon alueella lukuun ottamatta vaativaa erikoissairaanhoitoa. Samalla tavoitteena on säilyttää Etelä-Savossa päivystävä sairaala.

Tulevien vuosien aikana Kelan korvausjärjestelmä tulee muuttumaan, mikä voisi pahimmillaan tarkoittaa yritysten saamien korvausprosenttien laskua. Työterveyshuollon ennaltaehkäisevän toiminnan korvattavuus tulee todennäköi-

sesti säilymään, mutta sairaanhoitoon suunnattua korvausprosenttia mahdollisesti lasketaan. Tavoitteena on painottaa ennaltaehkäisevää (Kela- luokka 1) toimintaa.

Tavoitteet

Etelä-Savon Työterveys Oy toimii työterveyshuollon monipuolisia palveluita tarjoavana yksikkönä, joka seuraa työelämän kehitystä ja pystyy tukemaan yrityksiä tuottavuuden lisäämisessä. Yhtiö on työterveyshuollon asiantuntijaorganisaatio.

Yhtiön tavoitteena on työhyvinvoinnin lisääminen Etelä-Savossa huolehtien ikääntyvien työntekijöiden työkyvystä. Yhtiö on mukana nuorten työurien alussa valmentajina ja tukee asiakasyrityksien työntekijöitä työkyvyn säilyttämisessä ja vastuun ottamisessa omasta terveydestään.

Työnantajanatavoite on säilyttää hyvän työnantajan maine ja parantaa ja kehittää edelleen työilmapiiriä. Osallistuminen Great Place to Work- tutkimukseen on väline saada ulkoista arviointia tilanteesta.

Tavoite	Mittari
Toiminnan tavoitteena on kumppanuus asiakasyritysten kanssa. Työterveyshuolto pystyy antamaan riittävää ja asiakasyrityksiä palvelevaa raportointia.	Yritystyytyväisyyskyselyt vuosittain yritysjohdolle.
Liikelaitoksella on riittävä henkilöstömäärä kysyntään nähden ja henkilöstö on osaavaa ja ammattitaitoista.	Asiakastyytyväisyyskysely vuosittain henkilöasiakkaille.
Etelä-Savon työterveys Oy tekee ennaltaehkäisevää työtä työpaikoilla sekä toteuttaa yksilötapaamisissa sairauksia ja tapaturmia ehkäisevää ohjausta ja neuvontaa. Tavoitteena on lisätä työhyvinvointia ja tuottavuutta yhdessä yrityksen kanssa ja seurata työelämän kehitystä sekä monipuolistaa toimintaa.	Ennaltaehkäisevää työtä ja sairaanhoidon suhde (KL1/KL2) Tavoitteena on suhde 50/50

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	5 843 154	6 114 000	6 200 000	6 400 000
Tilikauden voitto/tappio	531 158	392 642	260 000	300 000
Investoinnit	0	0	0	0
Henkilöstö	49	50	52	53
vakituinen	45	46	48	51
määräaikainen	4	4	4	2

Toimintaan liittyvät riskit

Toimintaan liittyviä riskejä ovat sote- lainsäädännön aiheuttamat muutokset koko työterveyshuollon kenttään, Kela-korvausten muutokset ja yleinen taloudellinen tilanne.

Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Omistaa, myydä ja hallita kiinteistöjä.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Yleinen taloudellinen tilanne jatkuu kireänä ja se vaikuttaa toimitilojen kysyntään ja yritysten maksukykyyn. Luoton saaminen toimitilainvestointeihin vaikeutuu edelleen. Sijoittajien kiinnostus toimitilarakentamista kohtaan Mikkelin seudulla säilyy varovaisena. Mikkelin kaupungilla on käynnissä useita tärkeitä aluerakennushankkeita. Uusien hankkeiden käynnistyminen Mikkelin seudulla edellyttää kaupungin aktiivisuutta hankkeiden kehittäjänä. Uudet toimitilalueet tarjoavat sijainniltaan hyvät mahdollisuudet toimitilarakentamisen kehittämiseen Mikkeliin.

Tavoitteet

Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n strategiset tavoitteet ovat talouden tasapainottaminen, markkinoinnin kehittäminen yhteistyössä kehitysyhtiön kanssa ja 1-3 uuden aluehankkeen käynnistäminen, joilla voidaan lisätä Mikkelin toimitilatarjontaa ja tukea elinkeinoelämän virkistymistä.

Yhtiön omistamista tiloista on vuokrattuna 98 %, minkä vuoksi uusien toimitilojen rakentaminen ja hankkiminen on perusteltua. Veturitallien alueen 1.vaiheen rakennushanke (kustannusarvio 15- 20 M€) on riippuvainen maanomistusratkaisuista. Seuraavien vaiheiden suunnittelu ja valmistelu pääsee käyntiin maanomistuksen ratkettua. Yhteistyössä kehitysyhtiön kanssa pyritään toteuttamaan myös muita hankkeita, jotka toteuttavat yhtiön talouden tasapainottamistavoitetta sekä lisäävät ja monipuolistavat kaupungin elinkeinoelämää. Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee pienentää.

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n kanssa tehdyn palvelusopimuksen mukaan Naistinki vastaa Oppilaitoskiinteistöjen hallinnosta ja kehittää sen omistamaa kiinteistöomaisuutta. Erityisesti Otavan koulutilan alueen uudistaminen asumis- ja toimitilakäyttöön on kehittämiskohteenä. Alueen kehittämisessä jatkuu kehitysyhtiön kanssa yhteinen hanke. Investoinnit vuonna 2016 kohdistuvat kaupungin strategisesti tärkeiden yritysten kehittämisedellytysten turvaamiseen ja kiinteistökannan korjaustöihin.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	4,14 milj. euroa	4,2 milj. euroa	4,2 milj. euroa	4,4 milj. euroa
Tilikauden voit- to/tappio	113 000 euroa	200 000 euroa	200 000 euroa	200 000 euroa
Investoinnit	0,5 milj. euroa		2,0 milj. euroa	8 milj. euroa
Henkilöstö vakituinen	5	5	5	5
määräaikainen	-	-	-	-

Toimintaan liittyvät riskit

Suurimpia yhtiön toimintaan liittyviä riskejä on yleisen taloudellisen tilanteen mahdollistavien yritysten eli vuokralaisten talousongelmat, jolloin vuokrasaatatavat voivat kasvaa ja tilojen vuokraaminen hidastua sekä vuokrataso laskea. Riskinä on, että yhtiön vuokratuloista merkittävä osa on muutaman sellaisen ison teollisuusyrityksen vuokria, joiden tiloille olisi vaikeata löytää uutta käyttöä. Toisaalta kaikki noin sata vuokralaista ovat hyvin erityyppisiä yrityksiä teollisista, kaupallisista ja konsulttialan yrityksistä julkishallinnon toimijoihin, mikä tasaa mahdollisia ongelmia tilojen vuokraamisessa.

Yhtiöllä on merkittävä määrä pitkäaikaisia lainoja, jolloin korkokannan mahdollinen nopea nousu aiheuttaisi ongelmia yhtiön tulokselle. Osa lainoista on suojattu korkojen nousua vastaan koronvaihtosopimuksilla. Toisaalta yhtiön pääomarakenne on vahva, jolloin tase kestää myös joitakin tappiollisia vuosia.

Metsäsairila Oy

Omistus 100 %

Toimiala: jätehuolto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Vuonna 2016 muuttuu jätteen loppusijoituksen määräykset. Kaikki jäte tulee hyödyntää materiaalina tai energiana. Tähän on varauduttu nykyisellä Kotkan Energia Oy:lle toimitettavalla jätekiintiöllä ja lisäksi Riikinvaima Oy:n omistisuus tuo tarvittavan lisäkapasiteetin jätteen energiahyötykäyttöön. Eri jätejakeiden kuljetukset tulevat lisääntymään. Jättemaksujen hintakehitys tulee olemaan maltillista lähivuosina mikäli kuljetushinnat ja jätevero eivät nouse.

Tavoitteet

Toiminnan tavoitteena on hyödyntää kaikki jäte mahdollisimman tehokkaasti kustannukset ja ympäristövaikutukset huomioiden. Metsäsairilan alueelle suunniteltu biokaasulaitos antaa mahdollisuuden hyödyntää biojätteiden ja jätevesilietteiden energiasisällön ja lisäksi samalla mahdollistuu ravinteiden kierrätys parhaalla mahdollisella tavalla.

Metsäsairila Oy:n tavoitteena on varmistaa, että jätteen käsittely ja kierrätys ovat kustannustehokkaita ja palvelevat koko Mikkelin talousaluetta. Jätekuljetusten keskitetty kilpailutus toisi kaikille kuntalaisille säästöjä.

Kuntien omistamien jätehuoltoyhtiöiden toimintaa on muualla Suomessa tehty läpinäkyvämmäksi jätehuollon perusmaksun käyttöönotolla. Nyt jätemaksut sisältävät nämä perusmaksukustannukset ja näin ollen jätemaksujen vertailu muiden alueiden kanssa on hankalaa.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	5 973 000	5 600 000	5 500 000	5 978 000
Tilikauden voitto/tappio	727 000	730 000	840 000	696 000
Investoinnit	1 484 000	1 110 000	1 110 000	1 050 000
Osinko	300 000	103 000		300 000
Henkilöstö vakituinen	12	14	15	15
määräaikainen	1	1	1	1

Toimintaan liittyvät riskit

Kunnan omistamien jäteyhtiöiden toiminnallisina riskeinä ovat mm. lainsäädännön äkilliset muutokset sekä mahdollinen yritysjetteen vastaanotosta luopuminen tulevaisuudessa.

Mikalo Oy

Omistus 100 %

Toimiala: rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä ja niillä olevia rakennuksia, ostaa ja vuokrata alueita, rakennuksia ja huoneistoja sekä niiden omistukseen ja hallintaan oikeuttavia osakkeita ja vuokrata kiinteistöjä ja huoneistoja sekä huolto- ja isännöintitoiminta.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Kunnan väestökehityksen muutos, väestö ikääntyy ja vähenee. Yhden henkilön ruokakuntien määrä lisääntyy jolloin isoja asuntoja tarvitaan aikaisempaa vähemmän. Ihmiset muuttavat keskustajamiin ja niiden läheisyyteen. Asuntojen kysyntä kohdistuu alueille joissa palvelut ovat toimivia tai niitä on tarjolla. Väestö ei vähene muuttotappioalueilla pelkästään syrjäseuduilta, vaan se koettelee myös pienempiä kaupunkiseutuja. Taantuvien alueiden ongelma ei ole pelkästään muuttoliike, vaan väestörakenteen muutos aiheuttaa omat koettelemuksensa. Taantuvat alueet menettävät tuottavaa työvoimaa, kun ammattitaitoinen ja nuorempi työvoima siirtyy vetovoimaisiin kasvukeskuksiin. Alueelle jää ikääntyvä väestö, jonka suhteellinen osuus väestöpohjasta kasvaa hyvin merkittävästi. Erityisesti kerrostaloalueet menettävät kilpailukykyään asuntomarkkinoilla, mikä heijastuu myös vuokra-asuntojen kysyntään.

Tavoitteet

Asuntojen kysyntään pyritään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Yksioita ja pieniä kaksioita on tarjonnassa liian vähän. Asuntojen sijainnilla on entistä suurempi merkitys. Käyttöaste pyritään pitämään yli 95 %.

Merkittävät investoinnit

Marraskuussa 2015 valmistuu Naisvuoren päiväkotitoiminta, jonka kustannusarvio on 2,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 keväällä valmistuu uudiskohde osoitteessa Sakastikuja 5. Kohde sisältää 31 asuntoa. Kokonaisinvestointi on noin 4,2 miljoonaa euroa.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	22 400 000	22 800 000	22 800 000	23 200 000
Tilikauden voitto/tappio	734 915	0	0	0
Investoinnit	430 000	2 600 000	2 600 000	4 200 000

Henkilöstö vakituinen määräaikainen	65	65	65	65
---	----	----	----	----

Toimintaan liittyvät riskit

Yhtiön toimialan merkittävin riski on käyttöasteen heikkeneminen. Lähitulevaisuuden haasteena on kuntaliitosalueiden asuinrakennusten kunto, korjausvelka ja käyttöaste. Kaupungin väkiluvun väheneminen ja vuokratason nousminen yli markkinavuokratason, josta on seurauksena asuntojen vajaa käyttö. Edellä mainittu aiheuttaa määrärahojen riittämättömyyden asuntojen kunnostamiseen ja sitä kautta korjausvelan kasvamisen. Yleinen taloudellinen tilanne lisää luottotappioiden määrää sekä vuokrasaatavia.

Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Asumisoikeusasuntojen vuokraus ja hallinnointi

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016- 2019

Suurten asumisoikeusasuntojen kysynnän heikkeneminen ja tyhjäkäynnin lisääntyminen ovat suurimmat haasteet lähitulevaisuudessa. Myös vastikkeiden nouseminen ja tulevat vuosikorjaukset kiinteistökannan vanhetessa vaikeuttavat entisestään markkinointitilannetta.

Tavoitteet

Päätavoite on säilyttää kohtuullinen käyttöaste ja rakennuskannan arvo.

Merkittävät investoinnit

Ei tiedossa merkittäviä investointeja. Selvitetään mahdollisuudet uudiskohteen rakentamiseen 2017-2018.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto euroa	1 634 899	1 679 133	1 647 116	1 735 000
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0	0
Investoinnit	0	0	0	0
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit

Merkittävimpänä riskinä on tyhjäkäynnin lisääntyminen sekä korjausvelan kasvaminen. Suurten asumisoikeusasuntojen kysynnän lasku perhekokojen pienentyessä ja vastikkeiden noustessa. Potentiaalisten asukkaiden lainansaanti-mahdollisuudet myös heikkenevät. Rakennuskannan vanheneminen aiheuttaa vuotuisten korjauskulujen kasvua.

Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus suora omistus 74,88 %, konsernin omistus 89,10 %

Toimiala: Jäähallikiinteistöjen ylläpito energiakustannuksineen. Jääurheilun edistäminen.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Mahdollisen monitoimihallin mahdollinen sijoittuminen jäähallin ja raviradan viereen aiheuttaa muutoksia liikennejärjestelyihin ja parkkialueisiin. Monitoimihallin hankesuunnitteluvaiheessa tutkitaan mahdollisuutta yhteiseen sisäänkäynti /aulatilaan.

Tavoitteet

Tavoitteena jäähalliyhtiöllä on olla vaikuttamassa alueen suunnitteluun ja markkinointiin yhteistyössä Ravirata Oy:n ja mahdollisen Areena Oy:n kanssa. Kehittää Mikkeliäistä jääurheilua tarjoamalla seuroille ja kuluttajille toimivat ja laadukkaat puitteet.

Merkittävät investoinnit

Isot investoinnit päähallin osalta on tehty pitkäksi aikaa. Harjoitushallin osalta on tehty korjauksia kesällä 2015, koskien pukuhuoneiden lattiaita, kahvion lämmöneristämistä halliin päin (kondensio- ongelma) ja yleisilmeen kohottamista maalauksella.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	*604 250	560 000	560 000	575 000
Tilikauden voitto/tappio	+41 839	+21 000	+20 000	+30 000
Investoinnit	140 000	20 000	30 000	20 000
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	1	1	1	1

*vuonna 2014 oma varainhankinta oli TGFL-tapahtuman ansioista 88 500 euroa, jolla katettiin osittain joustokaukalon hankinta.

Toimintaan sisältyvät riskit

Varsinaista toimintaan liittyvää riskiä ei ole.

Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy

Omistus 79,80 %

Toimiala: Liiketoiminnan ja matkailun kehitys

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Ulkopuolisen rahoituksen määrä kehitystoiminnassa vähenee ja perusrahoituksen osuus lisääntyy. Kilpailu yrityksistä ja työpaikoista kiristyy. Pk-sektorin merkitys työllistäjänä kasvaa. Mikkelin ja seudun luontaisten vahvuuksien (muun muassa metsä, ikääntyvän väestön tuoma kehitysmahdollisuus) hyödyntäminen työllistäjänä lisääntyy.

Tavoitteet

Tavoite	Mittari
1. Mikkelin elinvoimaisuuden ja vetovoiman lisääminen	- Seuturanking: 17. => 15. - Yleinen yritysilmasto 3,5 - Väestökehitys +100
2. Yritysten toimintaedellytysten ja menestymisen tukeminen	- Asiakastytytyväisyys: 4/5 - Kärkialueiden investointi- ja kehitysrahoituksen saatu määrä: 34 milj. euroa - Seudun yritysten %-osuus julkisten hankkeiden volyymista
3. Yritysten kannattavuus ja uudet työpaikat	- Uusien yritysten määrä - 140 yritystä/v, 560 yritystä ajalla 2014-2017 - Matkailuala 400 -> 440 yritystä - Työpaikkojen kokonaismäärän kehitys: - Teknologiayritykset 1 400 -> 3 000 - Palvelusektori 23 500 -> 24 600

Merkittävät investoinnit

Ei merkittäviä pääomainvestointeja.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	2 927 717	2 461 957	3 736 369	3 928 832
Tilikauden voitto/tappio	-15 360	0	-179 639	16 729
Investoinnit	16.020	0	10.000	0
Henkilöstö	24	17	37	38
vakituinen	13	12	20	20
määräaikainen	11	5	17	18

Toimintaan liittyvät riskit

Maan heikko suhdannetilanne voi johtaa myös Mikkelin seudulla yritysten korostettuun varovaisuuteen oman toimintansa kehittämisessä, mikä suoraan heikentää myös mahdollisuuksia asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Mikkelin kaupungin rasittunut talous heikentää sen mahdollisuuksia panostaa elinkeinotoiminnan kehittämiseen, mikä heijastuu yhtiön resursointiin ja mahdollisuuksiin saavuttaa asetetut tavoitteet. Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n muodostuminen fuusiossa entisistä Miktech Oy:stä ja Miset Oy:stä ei tuota odotettuja fuusioetuja.

Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (MOAS)

Omistus 100 %

Toimiala: Asuntojen rakennuttaminen, omistaminen ja hallinta sekä vuokraus opiskelijoille ja nuorille sekä tilapäistarcoituksessa lyhytaikaiseen vuokraukseen kv. opiskelija-, tutkija- ja nuorisovaihtoa edistävään toimintaan.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 – 2019

Opetusministeriön kansainvälistymissuunnitelmien mukaan kansainvälisten opiskelijoiden määrän Suomessa tulisi kolminkertaistua nykyisestä noin 20 000:sta vuoteen 2025 mennessä. Mikäli hallitusohjelmaan sisältyvä mahdollinen lukukausimaksu EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville kansainvälisille opiskelijoille toteutuisi, tulisi se heikentämään Mikkeliä opiskelija-asuntojen asuntojen kysyntää pitkällä aikavälillä.

Merkittävä muutos myös MOASin toimintaympäristössä EU:n käynnistämä 14,7 miljardin euron Erasmus+-ohjelma (2014-2020), jonka myötä seitsemän vuoden aikana yli neljä miljoonaa eurooppalaista lähtee ulkomaille opiskelemaan, harjoitteluun tai vapaaehtoistyöhön. Edellä mainitusta määrästä kaksi miljoonaa opiskelijaa on korkea-asteen koulutuksessa. Suomalaisia lähtee arvioiden mukaan ulkomaille ohjelmakautena noin 80 000 ja Suomeen on arvioitu vastaavasti tulevan kymmeniä tuhansia ulkomaalaisia, josta määrästä vaihto-opiskelijat tulevat ensisijaisesti Saksasta, Ranskasta ja Espanjasta. Heistä osa tulee myös Mikkeliin lisäten ainakin tilapäisesti asuntojen kysyntää ohjelmakauden 2014-2020 aikana.

Lappeenrannan Teknillisen yliopiston (LUT) kestävän kehityksen ja vihreän teknologian tutkimus eli Green Kampuksen toiminta Mikkeliä on lisännyt kansainvälisten määräaikaistutkijoiden kalustettujen asuntojen tarvetta lyhytaikaiseen vuokraukseen. Asuntojen vuosikorjaukset lisääntyvät asukkaiden vaihtuvuuden ja lyhytaikaisen asumisen kasvun myötä. Asumiskustannusten nousun (muun muassa energia-, kiinteistövero- ja jätevero) osalta asumistuki- ja asumislisäjärjestelmä ei seuraa riittävän nopeasti vuokrien nousua, joka saattaa aiheuttaa ainakin tilapäisesti vuokratien kasvua opiskelijoiden maksukyky huomioon ottaen.

Tavoitteet

Mikkelin opiskelija-asunnot Oy:n toiminta tuotetaan taloudellisesti ja kilpailukykyiseen vuokratasoon. Yhtiön tavoitteena on turvata opiskelijoiden ja nuorten asumistaso ylläpitämällä kiinteistöt ja asunnot oheistiloineen kunnossa. Samalla palvelua kehitetään niin, että peruskalustettujen asuntojen vuokrausta ulkomaalaisille opiskelijoille lisätään ja nk. lyhytaikaisten vuokra-asuntojen vuokrausta muun muassa tenteissä ja erilaisilla kurssilla kävijöille sekä kv. tutkija-, opiskelija- ja nuorisovaihtoon kehitetään. Varsinaisia uusia opiskelija-asuntoja yhtiö rakennuttaa hyvin kriittisen harkinnan perusteella yhtiön tonttistrategian mukaisesti, joka mahdollistaa myös käyttöasteen pitämisen vähintään tavoitteiden mukaisen 94 %:n tasolla.

Osakeyhtiön budjetoitu käyttöastetavoite on 95,0 %, jonka alle tultaneen hiukan jäämään vuonna 2015. Opiskelija-asuntojen saannissa tavoite edelleen maan kärkejoukossa sekä keskivuokrataso (10,68 €/as-m²/kk) Suomen opiskelija-asuntoyhteisöjen keskiarvon tuntumassa.

Yhteistyötä tiivistetään Mikkelin Ammattikorkeakoulun ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun kanssa muun muassa kansainvälisten opiskelijoiden asunnonsaannissa, myös kesäajan lyhytaikaisten vaihto- opiskelijoiden osalta.

Merkittävät investoinnit

Yhtiön suunnitelman mukaisesti vuonna 2016 peruskorjataan MOAS 12 Saksala (25 asuntoa ja 1087 as-m2) , vuonna 2017 MOAS 7-8 Raviradantie 17 (21 asuntoa/1110 as-m2), vuonna 2018 MOAS 9-10 Raviradantie 17 (24 asuntoa/1260 as-m2) ja vuonna 2019 MOAS 11 Laurinkatu 5-7 (18 asuntoa/944 as-m2).

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto milj. euroa	4,23	4,41	4,38	4,37
Asuntojen käyttöaste-%	95,4	95,0	94,50	94,3 *)
Tilikauden voitto/tappio **)	0	0	0	0
Investoinnit milj. euroa	2,48	0,9	0,9	1,0
Henkilöstö vakituinen	10	10	10	10
määräaikainen	2	3	3	3

*) V. 2016 budjetti valmis lokakuussa

**) Aravarajoituslaki: omakustannusbudjetti

Toimintaan liittyvät riskit

Käyttöasteen pitäminen vähintään 94 %:ssa (kevät- ja alkukesän vajaakäyttö), mahdollinen vuokratähtien kasvu, koska opiskelijoiden tuet eivät nouse muun muassa asumiskustannusten/vuokrien nousun myötä. Vuokralaisten suuri vaihtuvuus vuositasolla sekä kesäajan nopea vaihtuvuus eli asuntojen vuosikorjausten hoitaminen tulorahoituksella nostaa myös vuokria joissakin talokohteissa. Edellä kerrottu mahdollinen lukukausimaksu EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville kv. opiskelijoille tulee heikentämään Mikkeliä opiskelija-asuntojen asuntojen kysyntää pitkällä aikavälillä. Vastaavasti toki EU:n käynnistämä jättihanke Erasmus+ ohjelma (2014-2020) ainakin jossain määrin lisää kysyntää ohjelmakauden aikana tasoittaen käyttöastetta. Osakeyhtiöllä on yritysvaraus tiettyjen riskien osalta.

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus 100 %

Toimiala: Omistaa ja hallita kiinteistöjä. Tämän lisäksi toimialana on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Yhtiön päävuokralainen on Etelä-Savon Koulutus Oy, joka vastaa ammatillisen opetuksen järjestämisestä. Yleinen taloudellinen tilanne saattaa vaikeutua entisestään ja valtakunnallisissa koulutusjärjestelmissä ja niiden rahoituksessa tapahtuvat muutokset todennäköisesti lisääntyvät ja vaikuttavat tilojen vuokrausasteeseen ja niiden muutostarpeisiin. Koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen kysyntä saattaa tulevaisuudessa olla entistä haasteellisempaa. Pitkällä aikavälillä korkokannassa saattaa tapahtua nousua. Otavan kiinteistöjen uudelleenvuokraus yritys- ja asumisympäristöksi on käynnistynyt. Alueen kehittäminen taloudellisesti kannattavaksi on haasteellinen.

Tavoitteet

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy toteuttaa investointiohjelman, joka on laadittu yhdessä Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa ottaen huomioon koulutusjärjestelmässä ennakoituvat muutokset. Investointien vaikutus rahoitusmenoihin on huomioitu vuokrasopimuksissa. Yhtiön tavoitteena on tehdä vuosittain nollatulos, koska yhtiön tavoitteena ei ole tuottaa voittoa eikä toisaalta ole tarkoitus maksaa veroa tuloksesta. Vuoden 2015 alusta lähtien yhtiön vastuulle siirtyy myös kiinteistöjen ylläpitotehtävät vuokralaiselta, mikä kasvattaa yhtiön liikevaihtoa ja vastuuta ylläpitotehtävien organisoinnista. Yhtiö tulee ostamaan kiinteistönhoitopalvelut yksityiseltä palvelutuottajalta. Koulutuskäytöstä vapautuville tiloille pyritään löytämään uutta käyttöä mahdollisimman nopeasti ja siten turvaamaan yhtiön taloudellinen

tilanne. Lähivuosien suurimpana tavoitteena on uudistaa entinen maatalousoppilaitos, Otavan koulutila asumisen, maatalouden harjoittamisen ja yritystoiminnan monipuoliseksi keskittymäksi.

Investoinnit

Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:lle on laadittu yhdessä päävuokralaisen Etelä-Savon Koulutus Oy:n kanssa investointiohjelma ammatillisen opetuksen tilojen uudistamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Lisäksi investointeja toteutetaan koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen muuttamiseksi uuteen käyttöön.

Vuonna 2015 arvioidaan investointeja olevan noin 3,8 milj. euroa ja vuonna 2016 noin 2 milj. euroa. Laadittu investointiohjelma kestää 8-10 vuotta ja on suuruudeltaan noin 20 milj. euroa (alv 0%). Lainakannan korkoriski on huomattava.

Otavan koulutilan kiinteistöjen peruskorjaus/tekninen taso aiheuttaa investointeihin merkittäviä kustannuspaineita.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	2.489.902,73	3.500.000,00	3.500.000,00	3.800.000,00
Tilikauden voitto/tappio	-3.728,19	0	0	0
Investoinnit	1.877.644,50	4.097.000,00	3.806.129,00	2.000.000,00
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	1	1	1	1

Toimintaan liittyvät riskit

Suurimpana toimintaan liittyvänä riskinä on ammatillisessa opetuksessa tapahtuvat rahoitusmuutokset sekä oppilasmäärien kehitys, mikä vaikuttaa päävuokralaisen tilatarpeeseen ja vuokrien maksukykyyn. Lisäksi riskinä on vapautuvien tilojen kysyntä uusille toimijoille ja toisaalta niistä aiheutuvat kustannukset.

Otavan koulutilan kiinteistöjen alueen alhainen vuokrahintataso ja siihen liittyvät investointitarpeet aiheuttavat kustannusriskejä. Otavan koulutilan tulevaisuuden visiot asumis- ja yritys ympäristöksi ovat haastavat. Tavoitteet ylläpitää maatalouden ja kasvinviljelyn yritystoimintoja koulutilalla vaativat niin investointeja kuin innovaatioita ja hyvää markkinointia. Koulutukseen suunniteltujen tilojen muuttaminen yritysliiketoimintaan sisältää paljon nykyisten kiinteistöjen teknisiä riskejä ja nämä lisäävät investointeja.

Valtiolta luovutettujen tilojen hankinta opetusministeriöstä tulee vaikuttamaan lyhytaikaisiin menoihin korottavasti.

Mikkelin Ravirata Oy

Omistus 52,70 %

Toimiala: Edistää hevoskasvatusta ja raviurheilua, järjestää ravi- ja ratsastuskilpailuja, hevosnäyttelyitä ja muita raviurheiluun liittyviä tilaisuuksia, hallita Mikkelin kaupungin alueella ravirataa alueineen, rakentaa, omistaa ja hallita rakennelmia ja rakennuksia sekä vuokrata niitä sekä tarjota palveluja eri tapahtumiin Mikkelin raviradan alueella.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Uuden rahapeliyhtiön perustaminen Suomeen vuonna 2017. Kilpailu raviratojen kesken profiiliravipäivistä ja kansainvälisesti huippuhevosista kansainvälisiin lähtöihin kiristyy.

Tavoitteet

St Michel tapahtuman aseman vahvistaminen saamalla maailman paras ravuri juoksemaan maailmanennätys Mikkelin. Yhtiön toiminta taloudellisesti kannattavasti.

Merkittävät investoinnit

Yhtiössä valmistaudutaan vuonna 2020 tehtävään rata- ja valoremonttiin.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto	1 655 000	1 691 000	1 750 000	1 750 000
Tilikauden voitto/tappio	-43 000	1 700	noin 50 000	5 000
Investoinnit				
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	2	2	2	2

Toimintaan liittyvät riskit

St Michelin ja muiden tapahtuminen sääriskit, hevoskasvatuksen hiipuminen ja kansantalouden ongelmat.

YIT Kuntatekniikka Oy

Omistus 60 %

Toimiala: Yhdyskuntatekniikan rakentaminen ja kunnossapito, kiinteistöjen hoito ja kunnossapito

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2016 - 2019

Kaupunkiympäristön korjausvelka kasvaa jatkuvasti, ylläpito on aina vaikeampaa koska tarpeellisia korjauksia ei voida tehdä. Tilanne on sama liikenneväylien, ympäristön ja kiinteistöjen hoidossa.

Tavoitteet

Tavoitteena on pitää rakennettu ympäristö ja kiinteistöt hyvässä kunnossa ja käytettävissä, samoin hyvä käyttäytyyväisyys liikenneväylillä ja kiinteistöissä.

Merkittävät investoinnit

Ei omia investointeja.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TS 2016
Liikevaihto milj. euroa	14,388	13,706	12,88	12,0
Tilikauden voitto/tappio milj. euroa	0,750	0,33	0,25	0,2
Investoinnit	0	0	0	0
Osinko	0,3	0		0,1
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	103 4	106 4	105 4	101 4

Toimintaan liittyvät riskit

Korjausvelan kasvu tuo paineita ylläpidon suoritukseen. Hankintojen pilkkominen johtaa kokonaisuuden hallinnan menettämiseen, heikkoon laatuun, osioitumiseen ja kustannusten kasvuun. Korjaustöihin tulee panostaa enemmän, ei riitä osien korjaaminen, vaan pitää saada kokonaisuuksia kerralla kuntoon rakentamalla kestävää käyttölaatu ottaen huomioon koko elinkaaren kustannukset.

Käyttötalousosa

- Talousarvio 2016
- Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat

Talousarvio 2016

Talousarvioraami vuodelle 2016 on tehty ulkoisten tuottojen ja kulujen pohjalta. Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Täydellisyysperiaatteen mukaan myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit otetaan talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä.

Talousarvio 2016 sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät. Kaupunginhallituksen 8.6.2015 § 208 hyväksymä raami on esitetty liitteessä (Liite1).

TALOUSARVIO 2016

	TP 2014			Talousarvio 2015			TA2016 Ltk-esitys			TA2016		
1 000 euroina	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate
Keskusvaalilautakunta	80	109	-29	88	96	-8	88	96	-8		12	-12
Tarkastuslautakunta		52	-52		105	-105		105	-105		86	-86
Kaupunginvaltuusto		219	-219		227	-227		227	-227		230	-230
Keskushallinto	25 261	43 660	-18 399	23 724	45 447	-21 723	24 563	43 451	-18 888	22 064	43 076	-21 012
Konsernipalvelut	25 261	43 660	-18 399	23 724	45 447	-21 723	24 563	43 451	-18 888	22 064	43 076	-21 012
Muut Konsernipalveluiden yksiköt	12 410	31 195	-18 785	11 006	32 574	-21 568	11 564	30 907	-19 343	9 065	30 582	-21 517
Ruoka- ja puhtauspalvelut	12 851	12 465	386	12 718	12 873	-155	12 999	12 544	455	12 999	12 494	505
Ympäristölautakunta	78	1 804	-1 726	643	1 848	-1 205	649	1 818	-1 169	649	1 788	-1 139
Sosiaali- ja terveyslautakunnat	45 028	223 640	-178 612	39 082	212 449	-173 367	40 385	219 446	-179 061	40 395	220 192	-179 797
Tuotantolautakunta (Mikkeli)	44 976	223 342	-178 366	38 984	212 066	-173 082	40 290	219 073	-178 783	40 300	219 819	-179 519
Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terv.palvelut							40 290	141 023	-100 733	40 313	141 023	-100 710
Etelä-Savon sairaanhoitopiirin laskutus								78 050	-78 050		78 796	-78 796
Seudullinen sosiaali- ja terveysltk.	52	298	-246	98	383	-285	95	373	-278	95	373	-278
Sivistystoimi yhteensä	8 216	103 691	-95 475	7 588	104 948	-97 360	7 818	104 841	-97 023	7 818	104 280	-96 462
Kasvatus- ja opetuslautakunta	5 948	87 500	-81 552	5 245	88 267	-83 022	5 369	87 899	-82 530	5 369	87 303	-81 934
Kulttuuri,- liikunta- ja	2 268	16 191	-13 923	2 343	16 681	-14 338	2 449	16 942	-14 493	2 449	16 977	-14 528
Tekninen toimiala yhteensä	45 884	40 683	5 201	45 170	41 167	4 003	44 695	42 552	2 143	44 967	42 022	2 945
Tekninen lautakunta	7 275	14 830	-7 555	6 029	14 937	-8 908	5 606	16 272	-10 666	5 666	15 974	-10 308
Maaseutu- ja tielautakunta	5 500	7 905	-2 405	5 959	8 425	-2 466	5 562	7 875	-2 313	5 562	7 832	-2 270
Rakennuslautakunta	804	812	-8	1 482	1 255	227	1 437	1 178	259	1 437	1 146	291
Tilakeskus	32 305	17 136	15 169	31 700	16 550	15 150	32 090	17 227	14 863	32 302	17 070	15 232
Kaupunki yhteensä	124 547	413 858	-289 311	116 295	406 287	-289 992	118 198	412 535	-294 337	115 893	411 686	-295 793

TALOUSARVIO 2016

1 000 euroina	TP 2014			Talousarvio 2015			TA2016 Ltk-esitys			TA2016		
	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate
Otavan Opistoliikelaitos	6 149	5 938	211	6 521	6 311	210	6 262	6 052	210	6 292	5 973	319
Etelä-Savon pelastuslautakunta	16 856	16 036	820	17 573	16 701	872	17 571	16 597	974	17 365	16 391	974
Mikkelin Vesiliikelaitos	10 794	4 844	5 950	11 058	4 720	6 338	11 200	5 038	6 162	11 200	4 967	6 233
Liikelaitokset ja pelastus yht.	33 799	26 818	6 981	35 152	27 732	7 420	35 033	27 687	7 346	34 857	27 331	7 526
<i>Mikkelin kaupunki yhteensä</i>	158 346	440 676	-282 330	151 447	434 019	-282 572	153 231	440 222	-286 991	150 750	439 017	-288 267

 Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti. Vuoden 2016 aikana ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja. Vaalilain muutoksen vuoksi kunnallisvaalien vaalipäivä siirretään lokakuusta huhtikuun kolmanteen sunnuntaihin. Muutoksesta johtuen seuraavat kuntavaalit toimitetaan vuonna 2017.

Talous

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintatulot	88 116	88 000	0	0
Toimintamenot	-109 413	-95 700	-11 500	-11 500
Toimintakate (netto)	-21 297	-7 700	-11 500	-11 500

Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Talous

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintamenot	-84 823	-105 000	-86 018	-86 018
Toimintakate (netto)	-84 823	-105 000	-86 018	-86 018

Kaupunginvaltuusto

Talous

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintamenot	-219 033	-227 100	-230 000	-230 000
Toimintakate (netto)	-219 033	-227 100	-230 000	-230 000

Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden tehtävänä on tukea päätehtävätehtäväalueiden ja liikelaitoksien ja taseyksiköiden tuloksellista toimintaa ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Konsernipalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Konsernipalvelut sisältää elinvoima- ja kilpailukykypalvelut, hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä talouspalvelut.

Palvelusuunnitelma

Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut koordinoi kaupunkistrategian toteutusta, toteuttaa ja kehittää työllisyys-, koulutus- ja asumispalveluita, vastaa kaupunkimarkkinoinnista ja matkailun kehittämisen ohjaamisesta sekä seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä. *Hallintopalvelut* toteuttaa lupausa ensimmäisestä digitaalisesta kaupungista Suomessa Lupaus2016 –ohjelman puitteissa sekä kehittää koko kaupungin monikanavaista asiakaspalvelukeskusta yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. *Henkilöstöpalvelut* vastaavat henkilöstöstrategian toteuttamisesta sekä osaamisen ja henkilöstön hyvinvoinnin kehittamisestä. *Ruoka- ja puhtauspalvelut* toteuttaa palvelusopimuksien mukaista toimintaa. *Talouspalveluissa* keskeisimpinä tavoitteena on toteuttaa talouden tasapainotusohjelmaa yhteistyössä kaupungin toimialojen kanssa sekä kehittää ja koordinoida koko konsernin hankinta- ja ict- palveluita. Kehittämistoiminnasta kaupunkistrategian koordinoituvastuu on siirtynyt talouspalveluille vuonna 2015. Vuoden 2016 aikana toteutetaan elinvoima- ja kilpailukykykonsernin lakkauttaminen ja ko. yksikön tehtävien jakaminen uudelleen konsernipalveluiden sisällä.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Koskee kaikkia indikaattoreita	Varmistaa laadukkaan henkilöstön saatavuus (rekrytointien oikea kohdistuminen), tukea toimialoja kehittämistyössä, huolehtia esimiesten osaamisesta (verkostot ja tiedolla johtaminen)	Henkilöstöpalvelut

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: tavoite 7,5 %	Kehittämiskumppanuussopimus astui voimaan 4/2014. Kumppanuussopimuksen toimeenpano edellyttää useita toiminnallisia parannuksia ja muutoksia mm. asiakasohjauksessa.	Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut/ työllisyyspalvelut/palvelupäällikkö ja kehitysjohtaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Osaavan työvoiman saatavuus ja Mikkelin mainekuvan kehitys	Työnantajamielikuvan systemaattinen kehittäminen. Voidaan mitata esim. oppilaitosyhteistyön määrällä, medianäkyvyyden määrällä (liittyen työnantaja-asioihin), tilaisuuksiin (messut, rekrytapahtumat) osallistumisien ja järjestämisen määrällä sekä työnantajaimago-tutkimuksella.	Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut/ henkilöstöpalvelut/ kehitysjohtaja ja henkilöstöjohtaja

Kaupunkistrategian toimeenpano		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Työpaikkakehitys sekä Mikkelin väkiluvun kehitys	SOLMU-hankeella 300 uutta asukasta seudulle hankkeen aikana.	Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut/ kehityspäällikkö/SOLMUn projektipäällikkö
	Etelä-Savon alueella tuotetun tai jatkojalostetun ruoan ja elintarvikkeiden ostomäärän lisääminen	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ekologinen jalanjälki	Kehitetään sähköisiä asiointipalveluita, jatketaan sähköisten kokouskäytäntöjen käyttöön ottoa sekä etäpalvelun mahdollisuuksia sisäisessä ja ulkoisessa asiakaspalvelussa.	Konsernipalvelut/hallintopalvelut ja talouspalvelut
	Luomutuotteiden ostomäärä pidetään vähintään v. 2015 tasolla. Pesu- ja puhdistusaineina sekä siivousvälineinä käytetään ympäristömerkittyjä tuotteita niissä tuoteryhmissä, joilla on ympäristömerkki.	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Rakennetun ympäristön laatu	Työsuojelu mukaan tilojen korjaamiseen ja suunnitteluun ennakkoivasti	Henkilöstöpalvelut/ työsuojelu
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä	Kiinteistöjen sisäilmaan vaikuttavien tekijöiden kuvaamisen jatkaminen ja vastuualueiden määrittäminen erityisesti uudisrakennus- ja korjauskohteiden loppusiivouksessa	Ruoka- ja puhtauspalvelut/palvelujohtaja

Talous

Kaupunginhallitus yhteensä

TP 2013	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	25 260 917	22 023 500	22 063 322	22 063 322
Toimintamenot	-43 659 696	-45 807 000	-43 452 071	-43 076 465
Toimintakate (netto)	-18 398 780	-23 783 500	-21 388 749	-21 013 143

Konsernipalvelut (ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja)

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	12 409 687	9 306 000	9 064 625	9 064 625
Toimintamenot	-31 194 939	-32 933 600	-30 907 959	-30 582 578
Toimintakate (netto)	-18 785 253	-23 627 600	-21 843 334	-21 517 953

Kohderahoitteinen
Ruoka- ja puhtauspalvelut

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Myyntitulot	12 786 227	12 666 300	12 942 197	12 942 197
Valmistus omaan käyttöön	0			0
Tuet ja avustukset	65 003	51 200	56 500	56 500
Toimintatulot	12 851 230	12 717 500	12 998 697	12 998 697
Materiaalit ja palvelut	-5 278 337	-5 238 800	-5 025 700	-5 025 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 816 589	-2 772 900	-2 665 800	-2 665 800
Palvelujen ostot	-2 461 748	-2 465 900	-2 359 900	-2 359 900
Henkilöstömenot	-6 676 912	-7 170 200	-7 031 645	-6 981 420
Palkat ja palkkiot	-5 267 073	-5 574 500	-5 430 192	-5 389 192
Henkilösivukulut	-1 409 839	-1 595 700	-1 601 453	-1 592 228
Muut menot	-509 508	-464 400	-486 767	-486 767
Toimintamenot	-12 464 757	-12 873 400	-12 544 112	-12 493 887
Toimintakate (netto)	386 473	-155 900	454 585	504 810

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva ympäristöpalvelut- yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkeliissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä Mäntyharjussa ja Pertunmaalla.

Palvelusuunnitelma

Palveluja tuotetaan ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti. Ympäristöpalvelut osallistuu myös erilaisiin ympäristöntilaa koskeviin selvityshankkeisiin ja yhteisselvityksiin muiden tahojen kanssa.

Ympäristönsuojelulain muutoksen ja maa-aineslakiin tulleen lisäyksen seurauksena maa-aineslupien ja ympäristölupien käsittely yhdistetään ja maa-aineslupien käsittely ja valvonta siirtyy kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 1.7.2016 alkaen. Tehtävän hoitamisen vaatima henkilöresurssien tarve selviää tarkemmin vuoden 2016 aikana, kun lupien käsittely ja valvonta on siirtynyt Mikkelin seudun ympäristöpalveluille.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Tupakointi päivittäin (% osuus)	Tupakanmyynnin lainmukaisuuden valvonta	Terveysvalvonta, terveysvalvonnan johtaja, terveystarkastaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö Kävijämäärät omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa	Urpolan luontokeskuksessa järjestetyt tapahtumat ja Urpolan luontokeskuksen kävijämäärien lisääminen Uimarantojen turvallisuuden ja uimaveden laadun valvonta	Ympäristönsuojelu, ympäristöpäällikkö, ympäristötarkastaja Ympäristöterveydenhuolto, terveysvalvonnan johtaja

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Kaupungin mainekuvan kehitys	Laadukkaat, hyvin toimivat palvelut ja ilmoitusten ja lupien kohtuulliset käsitteilyajat (luvat 4-6 kk ja ilmoitukset 1 kk). Kaikki keskeiset ilmoitukset ja lupahakemukset täytettävissä sähköisesti vuonna 2016.	Ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö, koko henkilöstö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Asukkaiden koulutustaso: tutkinnon suorittaneiden %-osuus	Yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa, harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden ohjaaminen.	Ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Vesistöistä hyvässä kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä (%-osuus)	Tehostetaan hajajäteasetuksen (209/2011) laillisuusvalvontaa ja pyritään suuntaamaan käytössä olevia resursseja siihen (tavoitteena 150 tarkastuskäyntiä vuonna 2016). Tehostetaan jätelain (646/2011) valvontaa mm. edistämällä jätelain 143 §:n tarkoittaman rekisterin kokoamista asiakaskuntiin. Osallistutaan aktiivisesti vesihuollon kehittämissuunnitelmien laadintaan ja valvotaan järjestettyyn vesihuoltoon liittymistä. Osallistutaan vesienhoidon suunnitteluun ja suunnitelmien toimeenpanon edistämiseen. Seurataan ympäristön tilaa resurssien mahdollistamissa rajoissa ja keskitetään seuranta vesienhoitosuunnitelmissa määriteltäviin painopistealueisiin.	Ympäristöpäällikkö, ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristösuunnittelija, ympäristötarkastaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	Osallistutaan aktiivisesti perustettavan Mikkelin seudun pohjavesialueiden suojelun yhteistyöryhmän toimintaan (pohjavesityöryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuonna 2016).	Ympäristöpäällikkö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Kasvihuonekaasupäästöt (t CO ₂ -ekv./as)	Mikkelin ilmasto- ja energiastrategian toteuttaminen ja seuranta.	Ympäristöpäällikkö, ympäristötarkastaja, koko henkilöstö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Ekologinen jalanjälki (gha / as)	Mikkelin kaupunginvaltuuston hyväksynnän strategian toteuttaminen ja seuranta	Ympäristöpalvelujen johtaja, ympäristöpäällikkö, koko henkilöstö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Todetuista sisäilmaongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökannasta	Aktiivinen toimiminen sisäilmatyöryhmässä (sisäilmatyöryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa).	Ympäristöpalvelujen johtaja, terveystarkastaja

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TA 2016	KS 2017	KS 2018	KS 2019
Terveysvalvonnan tarkastukset	1 153	1100	1 000	1 000	1 000	1 000
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairasmatkat	1 749	1500	1500	1 500	1 500	1 500
Hoidetut pieneläimet	4 783	3900	4 000	4 000	4 000	4 000
Ympäristölupapalveluisten kohteiden tarkastukset	69	40	50	50	50	50
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päätökset, lausunnot, kehotukset)	725	550	550	550	550	550

Talous

Ympäristölautakunta

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	--------------------	------------

Toimintatuotot	789 428	642 500	649 200	649 200
Toimintamenot	-1 803 803	-1 848 000	-1 817 795	-1 787 720
Toimintakate (netto)	-1 014 375	-1 205 500	-1 168 595	-1 138 520

Seudullinen sosiaali- ja terveyslautakunta

Järjestäjähallinto

Seudullisella sosiaali- ja terveystoimella on vastuu

- väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja seurannasta
- väestön palvelutarpeen selvittämisestä
- palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta
- palveluiden saavutettavuudesta
- tuotannon valvonnasta
- sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisestä

Sosiaali- ja terveystoimi tekee työtä väestön hyvinvoinnin (terveyden, turvallisen elämän, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn sekä oman elämän hallinnan) edistämiseksi. Ehkäisevä ja ennakoiva toiminta sekä terveyden edistäminen ovat palvelujen suunnittelun lähtökohta. Palveluja kehitetään ja tuotetaan yhteistyössä erikoissairaanhoidon, yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Sosiaali- ja terveystoimi on suuren muutoksen kynnyksellä. Päivittäisen toiminnan rinnalla seudullinen sosiaali- ja terveystoimi valmistautuu uuden sote-järjestämislain mukaiseen palvelutuotanto-organisaation muodostamiseen yhdessä seudun muiden kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa. Kaikessa kehittämisessä tavoitteena on luoda yhdestä organisaatiosta koostuva sote-tuotantoyksikkö. Tavoitteena on saada aikaan päätös palvelutuotantokuntayhtymästä loppuvuoden 2015 aikana kaikissa seudun kunnissa. Tällöin uusi kuntayhtymä käynnistyisi vuonna 2016 ja toiminta siirtyisi kuntayhtymälle vuonna 2017.

Seudullinen sosiaali- ja terveystoimi edistää digitaalisuutta ja ottaa käyttöön sähköisiä palveluja sairaanhoitopiirin kanssa solmitun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Järjestämissuunnitelma

Järjestäminen on kuuden kunnan (Mikkeli, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Pertunmaa ja Puumala) yhteisen sosiaali- ja terveyslautakunnan tehtävänä. Palvelujen tuottamisesta vastaa neljän kunnan organisaatioissa olevat palvelutuotantoyksiköt (Mikkeli, Kangasniemi, Mäntyharju ja Pertunmaa). Seudullisen sosiaali- ja terveystoimen kehittämis- ja järjestämissuunnitelma on laadittu vuonna 2013. Tämän lisäksi toimintaa ohjaa terveydenhuoltolain mukainen järjestämissuunnitelma koko sairaanhoitopiirin alueella. Järjestämissuunnitelmat pohjautuvat seudun ja kuntien hyvinvointikertomuksiin.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteena on yhtenäinen palvelutaso koko yhteistoiminta-alueella.

Perhe- ja sosiaali-, vammais-, terveys-, vanhus-, mielenterveys- ja päihde sekä taloudellisen tuen palveluiden toimintakäsikirjat ohjaavat seudullista toimintaa. Palvelutasoa eli hoito- ja hoivatakuun toteutumista seurataan säännöllisesti ja asiasta tiedotetaan väestölle.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori seudun hyvinvointikertomuksesta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi PYLL	Vammaispalvelujen palvelurakenteen seudullinen arviointi. ja henkilökohtaisen avun järjestelyt	Seudullinen vammaispalvelujen työryhmä

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori seudun hyvinvointikertomuksesta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Päihteiden käytön haittavaikutusten vähenemistä seurataan seuraavien indikaattoreiden avulla: 1. PYLL (ehkäistävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet) 2. Humalajuominen 3. Tupakointi 4. Päihdehuollon avo- ja laitospalveluiden asiakasmäärät 1000/asukas 5. Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten osastoilla hoidettujen asiakkaiden määrä/1000 asukasta 6. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat/1000as 7. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit nuorisopsykiatria/1000 13-17v. 8. Psykiatrian avohoitokäynnit/1000 asukasta	Seudullisen alkoholiohjelman kumppanuussopimuksen toimeenpano. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen. Sähköisen asiainnin lisääminen	Mikkelin seudun ehkäisevän päihdetyön työryhmä; terveyden edistämisen koordinaattori, sekä mielenterveys- ja päihdetyön johtaja Mikkelin pty, seudullinen mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämistyöryhmä Yhteistyö ESSO- ja ESPER-hankkeiden kanssa. Sähköisten palveluiden käyttöönoton vastuhenkilö, yksiköiden esimiehet, sähköisen asiainnin yhteyshenkilöt.
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori seudun hyvinvointikertomuksesta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi PYLL	Lääkäreiden virka-ajan ulkopuolisen puhelinpäivystyksen käyttöönotto n	Seudun johtava ylilääkäri

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Työpaikkakehitys Työomavaraisuusaste Mikkelin seudun imagokuvan kehitys Mikkelin seudun väkiluvun kehitys Työttömyysaste	Etelä-Savon sote-tuotantoalueen ja kuntayhtymän muodostaminen vuoden 2016 aikana.	Seudullinen sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmä

Talous

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintatuotot	51 643	98 000	95 000	95 000
Toimintamenot	-298 420	-383 000	-373 400	-373 400
Toimintakate (netto)	-246 777	-285 000	-278 400	-278 400

Tuotantolautakunta

Mikkelin palvelutuotantoyksikkö

Mikkelin palvelutuotantoyksikön perustehtävänä on huolehtia sosiaali- ja terveystoimen palvelujen tuottamisesta Mikkelin seudun yhteistoiminta-alueella ensisijaisesti Mikkelin, Hirvensalmen ja Puumalan kuntien asukkaille. Palvelutuotantoyksikkö tekee työtä väestön hyvinvoinnin (terveyden, turvallisen elämän, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn sekä oman elämän hallinnan) edistämiseksi. Ehkäisevä toiminta ja terveyden edistäminen ovat palvelujen suunnittelun lähtökohta. Palvelutuotannosta huolehditaan niin, että asiakkaat saavat tarpeen mukaiset palvelut oikea-aikaisesti. Palvelutuotantoyksikön tuottamat peruspalvelut ovat sosiaali- ja terveystoimen palvelujen ydin. Palvelutuotantoyksikkö kehittää ja tuottaa palvelut yhteistyössä yhteistoiminta-alueen kolmen muun palvelutuotantoyksikön, erikoissairaanhoidon, yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Palvelutuotantoa ohjaavat seudulliset toimintakäsikirjat, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmat ja hyvinvointikertomuksen linjaukset.

Sotepalveluselvitystä, joka hyväksyttiin vuonna 2014, toimeenpannaan 14 toimenpidekortin kautta. Toimenpidekortit on päivitetty ja lisätty uusia toimenpiteitä. Lautakunta seuraa toimenpiteiden toteutumista talousarvioseurannan yhteydessä.

Sosiaali- ja terveystoimi on suuren muutoksen kynnyksellä. Päivittäisen toiminnan rinnalla palvelutuotantoyksikkö valmistautuu uuden sotealueen mukaiseen palvelutuotanto-organisaation muodostamiseen yhdessä seudun muiden kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa. Kaikessa kehittämisessä on tavoitteena yhdestä organisaatiosta koostuva sote-tuotantoyksikkö. Tavoitteena on saada aikaan päätös palvelutuotantokuntayhtymästä vuoden 2015 loppuun mennessä ja uusi kuntayhtymä käynnistyisi vuoden 2016 aikana. Varsinainen toiminta siirtyisi vuoden 2017 alusta lukien.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluissa painopisteenä on perustason palvelujen vahvistaminen ja perustason ja erikoissairaanhoidon vinoutuneen palvelurakenteen korjaaminen. Perustason palvelujen vahvistaminen aloitetaan toteuttamalla aikuis- ja nuorten psykiatrian avopalvelujen resurssien siirto erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon. Siirron toteutuminen vaatii tiivistä yhteistyötä ja yhteistä suunnittelua erikoissairaanhoidon kanssa. Lisäksi vuonna 2016 tulisi arvioida ensihoidon palvelusopimuksen sisältö ensihoidon kustannusten kasvun hillitsemiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimi edistää digitaalisuutta ja ottaa käyttöön sähköisiä palveluja sairaanhoitopiirin kanssa ja Hyvis-portaalia kehitetään edelleen. Muita palvelukanavia luodaan mm. sosiaalipalveluissa.

Muutosprosessien käynnistämiseksi ja tukemiseksi käytetään määräaikaista, ulkopuolista konsulttia. Konsultin esitys tulee olla valmis helmikuun loppuun mennessä.

Palvelusuunnitelma

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden tehtävänä on tuottaa riittävät, tarkoituksenmukaiset ja oikea-aikaiset sosiaalipalvelut palvelutuotantoyksikön alueen väestölle. Sosiaalipalveluihin kuuluvat lastensuojelu, perheoikeudelliset palvelut, lasten ja nuorten tukiyksikkö, ennaltaehkäisevät perheiden palvelut, aikuissosiaalityö, maahanmuuttajatyö ja talous- ja velkaneuvonta.

Tavoitteena on turvata sosiaalipalvelut palvelutuotantoyksikön alueen väestölle niin, että heidän subjektiiviset oikeutensa ja lakisääteiset palvelunsa toteutuvat. Yhteyden saanti ammattihenkilöihin, palvelujen piiriin pääseminen ja asiakkaiden hakemusten käsittely toteutuvat normien mukaisten määräaikaisten puitteissa. Sosiaalipalveluja kehitetään Mikkelin kaupungin palvelustrategian sekä seudun kuntien hyväksymän yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Uusi sosiaalihuoltolaki vahvistaa peruspalveluja ja tavoitteena on madaltaa tuen hakemisen kynnystä järjestämällä sosiaalipalveluita muiden peruspalveluiden yhteydessä. Kuntien on varattava riittävät resurssit uudistuksen toteuttamiseen. Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden yhteen sovittavaa johtamista kehitetään yhdessä yhteistyöverkoston kanssa. Sosiaali- ja terveystoimi ja sivistystoimi (perhepalvelut, terveysneuvonta, varhaiskasvatus ja perusopetus) käynnistävät varhaisen tuen poikkihallinnollisen tiimin toiminnan alle 13-vuotiaiden lasten ja heidän perheiden sekä verkoston varhaiseen tukemiseen. Tiimin tehtävänä on perheneitiin, pyydä apu-nettitoiminnan sekä perheNeuvo-puhelimen toimintojen toteuttaminen. Vanhemmuuden ja työntekijöiden tuki matalalla kynnyksellä on keskeistä (ko-

tiin tehtävä työ, parisuhdekeskustelut, ryhmät, toimiva lapsi ja perhe ja lapset puheeksi menetelmät sekä tuki työntekijöiden arkeen). Perhevalmentaja on tavattavissa esim. kirjastossa kerran viikossa. Työntekijät jalkautuvat peruspalveluiden toimijoiden tueksi, työpariksi päiväkoteihin ja kouluun. Lapsen tukemisen rinnalla käynnistetään tuki ja työskentely vanhempien kanssa matalalla kynnyksellä. Tiimi koordinoi yhteistä koulutussuunnittelua sekä ryhmätoimintoja. Tiimin toimintaan rakennetaan myös uuden sosiaalihuoltolainmukaiset perhepalveluiden palvelutarpeen arvioinnit ja perhepalveluiden myöntämiset.

Perhehoitoyksikkö Pessin toimintaa kehitetään edelleen. Uuden sosiaalihuoltolain mukaisia tukiperhepalveluita tulee olla saatavilla perhepalveluissa ennen lastensuojelun asiakkuutta. Perhehoitoyksikkö Pessin kautta rekrytoidaan, valmennetaan ja koordinoidaan jatkossa myös perhepalveluiden kautta myönnettävät tukiperheet.

Turvakodin toimintaa kehitetään yhdessä terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Sosiaalista kuntoutusta, tuettua sekä tilapäistä asumista aikuisosastossa kehitetään. Väistö-hankkeessa on kehitetty alueellinen lähisuhdeväkivaltatyön toimintamalli ja osaamisverkosto. Toimintamallin ja osaamisverkoston pysyvä toiminta turvataan.

Terveyspalvelut

Tulosalueen tavoitteena on tuottaa väestölle (Mikkeli, Hirvensalmi, Puumala) perusterveydenhuollon avopalvelut ja akuuttisairaalapalvelut joustavasti ja kustannustehokkaasti. Oikein kohdentuvat ja kohtuulliset terveyspalvelut ovat yhtenä peruspilarina seudun väestön hyvinvoinnille ja merkittävänä edellytyksenä seudun vetovoimaisuudelle. Seudun väestö saa avoterveydenhuollon palvelut hoitotakuun rajoissa ja laissa vaaditulla asiantuntemuksella.

Terveyspalveluiden tulosalueeseen kuuluvat lääkäripalvelut, vastaanottotoiminta, terveysneuvonta, suun terveydenhuolto, fysioterapia, mielenterveys- ja päihdepalvelut, akuuttiosastot, erityistyöntekijät ja tukipalvelut (välinehuolto, tekstinkäsittely, laitehuolto). Tulosalue huolehtii keskitetysti lääkäripalvelujen tuottamisesta ja kohdentamisesta sosiaali- ja terveystoimen eri tulosalueille/tulosyksiköille. Terveyspalvelut toimivat moniammatillisesti väestön parhaaksi edistämällä kuntalaisen terveyttä ja hyvinvointia. Terveyspalveluissa seurataan aktiivisesti toimialan teknistä kehitystä ja otetaan hallitusti käyttöön uutta teknologiaa. Erityisesti huomiota kiinnitetään sähköisten palvelujen kehittämiseen.

Sosiaali- ja terveystoimen yksi tärkeimmistä kehittämishankkeista on mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittäminen. Palvelurakenteen ja toiminnan kehittäminen jatkuu edelleen vuoden 2016 aikana. Painopistealueena on päihdeavohoidon kehittäminen. Kehittämistyö tapahtuu yhdessä eri työyksiköiden henkilöstön ja palvelunkäyttäjien yhteistyönä. Kehittämistyössä on kiinteästi mukana erikoissairaanhoito sekä muut yhteistyökumppanit.

Terveyspalveluiden kehittämistyötä ohjaa vuonna 2012 hyväksytty järjestämissuunnitelma, joka linjaa suuriksi kehittämiskohteiksi mielenterveys- ja päihdetyön lisäksi päivystystoiminnan kehittämisen. Vuonna 2016 perusterveydenhuollossa painopisteenä on akuuttiosaston toiminnan kehittäminen, joka kiinteästi liittyy päivystykseen, erikoissairaanhoidon osastohoitoon sekä muuhun osastohoitoon.

Terveyspalvelut ovat myös kiinteästi osana ESPER-hanketta, joka on rakentamishanke, jonka tarkoituksena on luoda turvalliset, toimivat ja asiakaslähtöiset tilat sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnalle. Rakentamishankkeen lisäksi ESPER-hankkeessa suunnitellaan uusia innovatiivisia toimintamalleja, jotta erikoispalvelujen ja peruspalvelujen integraatio ja palveluketjut onnistuvat. Vuoden 2016 lopussa Pankalammen vastaanoton on tarkoitus siirtyä sairaalakampan alueelle ja siirtyminen vaatii uudenlaisen toiminta- ja johtamismallin rakentamisen.

Alueellista kuntoutustoimintaa kehitetään yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa Kyyhkylään. Kuntoutusosastopalvelujen ostaminen Kyyhkylä- säätiöltä loppuu vuoden 2015 lopussa. Jatkossa akuuttikuntoutuspalvelu tuotetaan sairaanhoitopiirin toimesta Kyyhkylän tiloissa. Näillä muutoksilla tavoitellaan laadukasta, nopeaa, moniammatillista sekä tuottavaa kuntoutushoitoa. Perusterveyden huollossa olevat asiakaspalveluostojen määrärahat (n. 1,5 milj. euroa) siirretään somaattiseen erikoissairaanhoitoon.

Vammais- ja vanhuspalvelut

Tulosalueen tehtävänä on tukea asiakkaiden itsenäistä arkea omassa elämänympäristössään ja tarjota kuntalaisten tarpeista lähtevää oikea-aikaista palvelua. Tehtävänä on tukea asiakkaiden osallisuutta asiakasprosessissaan ja palvelujen kehittämisessä. Vammais- ja vanhusneuvostot toimivat kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamisväylänä. Vammais- ja vanhuspalvelua ohjaa lainsäädäntö ja suositukset. Vanhuspalvelun toimintaa ohjaa seudullinen vanhusten palvelujen toiminta-ohjelma, johon on kirjattu uuden lain edellyttämä (§ 4) suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen

väestön hyvinvoinnin tukemiseksi sekä palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Vammais- ja vanhuspalveluiden toimintakäsikirjat ohjaavat seudullista toimintaa.

Tavoitteena on, että asiakas saa asua turvallisessa ja kodinomaisessa ympäristössä aina saattohoitoon asti. Lyhyt- ja kaishoito ja kuntoutus tukevat kotona asumista. Pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitoa korvataan kevyemmällä asumisratkaisulla, mikä vaatii myös uusien tilaratkaisujen tekemistä. Yhteisöllistä ja tuettua asumista, tavallista palveluasumista, palveluseteli- ja perhehoitoa kehitetään osaksi palvelurakennetta. Tämä edellyttää tehokasta laitos- ja kotikuntoutusta sekä ympärivuorokautista kotihoitoa, tiivistä yhteistyötä akuuttihoidon ja muiden tahojen kanssa sekä kattavaa omaishoitoa. Asiakasmäärän kasvaessa pyritään laadukkaaseen ja kustannustehokkaaseen toimintaan.

Kuntoutus ja kotikuntoutus ovat vuoden 2016 kehittämisalueita. Ennakoiva toiminta, kuntoutus ja kotiin annettavat palvelut ovat painopistealueita. Kotiin annettavia palveluita koordinoidaan, seurataan ja arvioidaan toiminnanohjausjärjestelmän kautta. Toiminnanohjauksen avulla seurataan ja arvioidaan kotihoidon resurssin riittävyyttä suhteessa asiakasmääriin. Asumis- ja palvelupaikkoja koordinoidaan, seurataan ja arvioidaan sähköisen SAS-työpöytäjärjestelmän ja erillisen ostopalveluseurannan kautta palveluohjausyksikössä. Asiakkaiden hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi tehdään laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja hyödynnetään eri tahojen asiantuntemusta.

Vammais- ja vanhuspalveluissa kehitetään palvelurakennetta ja laitoshoidon puretun. Palvelut arvioidaan ja uusia toimintatapoja kehitetään, jotta kustannusten kasvua saadaan hillittyä. Lisätään ostopalvelun rinnalle omaa toimintaa.

Oma- ja valvontasuunnitelmat ja oma- ja valvonta toimivat jokaisen yksikön (yksityiset ja oma toiminta) palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamisen työvälineinä. Toiminnan läpinäkyvyyttä kehitetään ja pidetään yksiköiden oma- ja valvontasuunnitelmat julkisesti nähtävänä toimintayksiköissä ja kotisivuilla. Kuntalais- ja asiakasfoorumien sekä asiakaspalautejärjestelmien kautta lisätään osallisuutta toiminnan laadun arvioimiseen ja kehittämiseen.

Varahenkilöyksikön toiminta laajenee sosiaalipalveluihin ja terveyspalveluihin. Terveyskeskuksen vastaanoton, ensi- ja neuvon ja sosiaalipalvelujen Havurinteen sijaistarpeet koordinoidaan varahenkilöyksikön kautta.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Työttömyysaste, %-osuus pienenee 12,3 → 8,3 Alle 25-vuotiaat 15 → 10 15-64-vuotiaiden työllisten %-osuus samankäisestä väestöstä 60 → 70	Alle 25-vuotiaiden työllisyyden parantaminen tehostamalla kuntouttavaan työtoimintaan varatun resurssin käyttöä kehittämällä sosiaalista kuntoutusta. Lisäksi sosiaalisen kuntoutuksen hanke SOSKU (kehittäminen ja asiakastyö) toteutuu yhdessä terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen, kuntoutussäätiön ja diakon kanssa.	Perhepalveluiden johtaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Työpaikkakehitys Työomavaraisuusaste Mikkelin imago- ja kuvan kehitys Mikkelin väkiluvun kehitys Työttömyysaste	Etelä-Savon sote-tuotantoalueen muodostaminen vuoden 2016 aikana.	Sosiaali- ja terveysjohtaja

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: 9,1 -> 7,5 Ei yhtään läheistä ystävää %-osuus: 1) 8-9 lk:t: 9,6 -> 6,5 2) Ammattikoululaiset: 7,2 -> 5,8 3) Lukiolaiset: 6 -> 5	Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen Varhaisen tuen tiimin toiminta käynnistyy ja vakinaistuu. Lisäksi kehitetään ja otetaan käyttöön uusia sosiaalihuoltolain mukaisia perhepalveluita, sosiaalista kuntoutusta sekä tuettua ja tilapäistä asumista. Osallisuuden ja liikkumisen lisääminen Liikkumisen unelmavuosi: Terveystarkastaja ottaa puheeksi liikkumisen esteeksi tulevat asiat terveystarkastuksen yhteydessä perheen/lapsen/nuoren kanssa. Toteutetaan perheet huomioivaa liikunnallista toimintaa hyvinvoinnin lisäämiseksi.	Perhepalveluiden johtaja, terveysneuvonnan esimies
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi PYLL Alkoholin kokonaiskulutus asukasta kohti 100 % alkoholina lisäksi Palvelurakenneindikaattorit	Mielenterveys- ja päihdepalveluissa toteutetaan päihdehuollon palvelurakennemuutos. Palvelurakenne painottuu laitospalveluiden sijaan avohoidossa toteutettavaan tiiviiseen päihdehoitoon ja -kuntoutukseen. Kinnarin asumispalveluikkö lakkautetaan ja resurssit siirretään avohuollon palveluihin. Päihdeasiakkaiden päivätoiminta käynnistetään omana toimintana.	Mielenterveys- ja päihdepalveluiden johtaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi PYLL	ESPER-hanke ja ESSO-hanke. Perusterveydenhuollon ja osan sosiaalipalveluiden siirtäminen keskussairaalan alueelle 2016-2020. Tavoitteena on pitkälle viety toiminnallinen yhteistyö ja asiakasprosessin uudistaminen. Hankkeesta saadaan merkittävät synergiaedut ja sitä kautta edistetään asiakas/potilaslähtöistä toimintaa ja saadaan myös taloudellista hyötyä. Ensimmäisessä vaiheessa vastaanottopalvelut siirtyvät loppuvuonna 2016 kampukselle, jolloin vastaanottopalvelujen toiminta- ja johtamismalli tulee suunnitella uudelleen.	Sosiaali- ja terveysjohtaja, terveyspalveluiden johtaja, johtava ylilääkäri, perhepalveluiden johtaja, vammais- ja vanhusten palvelujen johtaja

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
PYLL Sairastavuusindeksi Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa; nollatoleranssi Vanhemmuuden puutetta; vanhemmuuden vahvistaminen lisääntyy Humalajuominen; vähenee Kokeillut laittomia huumeita; käyttö vähenee	Matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen ja sähköisen asioinnin lisääminen Poikkihallinnollisen varhaisen tuen tiimin toiminnan käynnistyminen ja kehittäminen yhdessä sivistystoimen kanssa. Tajua Mut-toiminnan kehittäminen alle 13-vuotiaille lapsille osaksi varhaisen tuen tiimin toimintaa.	Tulosalueiden esimiehet

Palvelut tuotteittain Mikkeli

Palvelu: Hallinto Vastuuhenkilöt: Niina Kaukonen, Minna Mutanen, Timo Talo						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Kulut yhteensä	6 810 952	5 250 400	5 603 400	5 603 400	353 000	6,7
Tulot yhteensä	-17 173 610	-16 194 500	-16 357 900	-16 368 100	-173 600	1,1
Netto	-10 362 658	-10 944 100	-10 754 500	-10 764 700	179 400	-1,6

Viestit tilaajalle

Hallinnon taulussa on sisäiset laskutukset sekä projektit. Rekrytointiyksikön määrärahoihin on siirretty terveystalouden sijaismäärärahat hoitohenkilökunnan osalta ja sosiaalipalveluista Havurinteen sijaismäärärahat, jotka kasvavat sisäisen laskutuksen määrää. Projekteihin on varattu saman verran kuin vuonna 2015 eli nettona 160.700 euroa.

Palvelu: Aikuissosiaalityö Vastuuhenkilöt: Kirsi Korhonen, Johanna Will-Orava						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Toimeentulotuki, asiakasperheet	2 413	2 100	2 440	2 440	340	16,2
Euroa/toimeentulotukiasiakasperhe	3 241	3 748	3 358	3 358	-390	-10,4
Työllistämistoiminnan piirissä olevat	366	420	413	413	-7	-1,7
Euroa/asiakas	0	423	684	685	262	62,0
Aikuissosiaalityön asiakkaat yhteensä	376	420	413	413	-7	-1,7
Kulut yhteensä	10 824 889	10 436 630	10 993 949	10 935 262	498 632	4,8
Tuotot yhteensä	-4 532 177	-4 083 400	-4 746 200	-4 746 200	-662 800	16,2
Netto	6 292 712	6 353 230	6 247 749	6 189 062	-164 168	-2,6

Viestit tilaajalle

Aikuissosiaalityön asiakkaita arvioidaan olevan 37 asiakasta enemmän kuin tilinpäätöksessä. Toimeentulotuessa asiakasmäärä arvioidaan olevan 27 enemmän kuin tilinpäätöksessä. Talouden riskinä on työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu ja raamin puitteissa ei ole kasvua arvioituun vuoden 2015 toteumaan 3,6 milj. euroon pystytty budjetoimaan. Työmarkkinatuen kuntaosuutta on budjetoitu 2.896.000 euroa. Määrärahojen pysyminen vuoden 2015 3,6 milj. euron tasossa vaatii työllistämistoiminnan tehostamista edelleen. Avustuksia on vähennetty 10 % vähentämistavoitteen mukaisesti eli 30.000 euroa.

Palvelu: Aikuispsykososiaaliset palvelut Vastuuhenkilöt: Anri Tanninen						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Mielenterveystyön avohoito, asiakkaat kpl	2 057	2 125	2 431	2431	306	14,4
Euroa/asiakas	794	790	755	724	-66	-8,3
Mielenterveyspalvelut - hoitopäivät/1000 asukasta	1 262	1 224	1 060	1 060	-164	-13,4
Päivätoiminnan asiakkaat kpl	248	345	355	355	10	2,9
Euroa/asiakas	1 724	1 319	1 305	1 306	-13	-1,0
Päihdehuollon polikliinisen avohuollon asiakkaat	585	665	600	600	-65	-9,8
Euroa/asiakas	932	782	870	871	89	11,3
Päihdehuollon asumispalvelut hoitopäivät	12 848	17 590	17 040	17 040	-550	-3,1
Euroa/hoitopäivä	83	89	78	78	-11	-12,4
Laitoskuntoutusostot (hoitopäivät)	7 379	4 500	8 001	8 001	3 501	77,8
Euroa/hoitopäivä	161	373	211	211	-162	-43,4
Kulut yhteensä	8 988 634	9 070 369	9 339 689	9 261 383	191 014	2,1
Tuotot yhteensä	-954 364	-966 848	-1 028 279	-1 028 279	-61 431	6,4
Netto	8 034 270	8 103 521	8 311 410	8 233 103	129 582	1,6
Euroa/asukas	164	166	171	169	3	2,1

Viestit tilaajalle

Mielenterveystyön avohoidon ja päivätoiminnan asiakkuudet lisääntyvät avohoitopainotteisen toimintamallin myötä. Avohoitopainotteisuuden lisäksi painopisteenä palveluissa on kotiinvietyt palvelut. Päihdehuollon polikliinisen avohuollon asiakkuudet pysyvät edellisen vuoden tasolla. Päihdeasiakkaiden päivätoiminnan ja tiiviin avohoidon kehittäminen tulee lisäämään asiakkuuksia vuoden 2016 aikana. Toimintamalli on uusi ja sen vaikutukset näkyvät tulevan vuoden aikana. Päihdehuollon asumispalveluissa pyritään kevyempiin ja kuntouttavampiin ratkaisuihin tehostetun asumispalvelun sijaan. Tämä kuntoutuspainotteisuus lisää laitospainotteisuuden määrää hetkellisesti. Tavoitteena on asiakkaan selviytyminen omassa asunnossa kotiinvietyjen palvelujen turvin. Mielenterveysasiakkaiden palveluasumisesta ostopalvelupaikkoja vähennetään ja palveluja pyritään keventämään ohjaamalla asiakkaita kevyempään asumiseen tehostetusta palveluasumisesta ja yleensä asumisesta kotikuntoutuksen piiriin. Kotikuntoutuksen ostoja vähennetään kehittämällä omaa kotikuntoutusta. Ristiinan alueen mielenterveyspäivätoimintaa uudelleen järjestellään. Kehittämistoimenpiteillä pyritään saavuttamaan noin 350.000 euron säästöt vuoden 2015 toteutumaennusteeseen verrattuna, jolloin määrärahojen ylitysriskiä voidaan pienentää, ellei asiakasmäärä merkittävästi kasva. Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen noin 350 000 euron arvioitua ylitystä ei voitu sisällyttää annettuun raamiin. Telluksen toimintaa ja kehittämistä arvioidaan yhdessä henkilöstön vapaaehtoistoimijoiden ja Ristiinan mielenterveysyhdistyksen kanssa.

Palvelu: Erikoissairaanhoito Vastuuhenkilöt: Hans Gärdström						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Kulut yhteensä	76 728 233	73 390 000	78 049 600	78 795 600	5 405 600	7,4

Viestit tilaajalle

Erikoissairaanhoitoon on siirretty kuntoutuspalveluiden osto Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin Kyyhkylän osastolta 1,4 milj. euroa. Aikaisemmin ko. määrärahavaraus on ollut hoito ja hoivan akuuttiosasto ja kuntoutuspalveluissa. Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin neurologiselle kuntoutukselle hoitopäivän hinta on 514 euroa ja ortopediselle kuntoutukselle hoitopäivän hinta on 461 euroa. Kuntoutusosaston kustannusten osalta määrärahaa on vielä vaikea ennustaa, koska on uutta toimintaa. Jos hoitopäivistä on neurologisia 2 920 ja 6 205 ortopedisiä kuntoutusosaston kustannukset ovat noin 4,3 milj.euroa. Osa näistä kustannuksista on jo ollut esh:n kustannuksissa jo aiemmin. Uusi toimintamalli nostaa asiakaspaikkoja 10 paikalla. Kokonaisuudessaan erikoissairaanhoidon määrärahaa on lisätty vuoden 2015 ennusteen tasolle. Jos Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin menojen kasvu jatkuu syksyn kasvuprosenttien mukaan määrärahan tarve saattaa nousta jopa 84,2 milj. euroon. Ylitysriskiä hillitään käynnistämällä aikuispsykiatrian ja nuorten psykiatrian uuden toimintamallin rakentaminen, jolla siirretään erikoissairaanhoidon resursseja perusterveydenhuoltoon. Toimenpiteillä saavutetaan 2,2 milj. euron nettosäästöt. Lisäksi käynnistetään neuvottelut ensihoidon palvelusopimuksen avaamisesta vuonna 2016 sekä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon synergiahyötyjen aikaansaamiseksi. Lisäsäästöjen tulisi olla 1,7 milj. euroa.

Palvelu: Hoito ja Hoiva						
Vastuuhenkilöt: Niina Kaukonen, Minna Mutanen						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakun- ta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muu- tos% 2016 - 2015
Omaishoidon tuen asiakkaiden määrä	280	284	285	285	1	0,4
Peittävyys yli 75-vuotiaat	3,8	4,1	3,7	3,7	0	-8,9
Euroa/asiakas	5 466	6 398	3 985	6 159	-239	-3,7
Kotihoidon asiakkaiden määrä,	4 206	4 509	4 489	4 489	-20	-0,4
joista hoito- ja palvelusuunnitelman piirissä olevat	1 166	1 110	1 045	1 045	-65	-5,9
Peittävyys yli 75-vuotiaat, hoitosuunnitelman piirissä olevat	17,3	17,0	15,1	15,1	-2	-11,3
Euroa/asiakas	4 181	3 766	3 686	3 643	-123	-3,3
Päiväkeskushoitopäivät	34 281	36 857	38 135	38 135	1 278	3,5
Euroa/hoitopäivä	58	54	56	55	0	0,6
Tehostettu palvelumisen hoitopäivät	177 058	180 060	187 261	187 261	7 201	4,0
Peittävyys yli 75-vuotiaat	7,8	8,0	8,2	8,2	0	2,2
Euroa/hoitopäivä	114	123	121	121	-2	-1,6
Tavallisen palveluasumisen hoitopäivät	10 625	5 180	13 745	13 745	8 565	165,3
Euroa / hoitopäivä	43	167	60	60	-107	-63,9
Pitkäaikaislaitospäivät	11 480	6 206	0	0	-6 206	-100,0
Peittävyys yli 75-vuotiaat	0,50	0,31	0,00	0,00	0	-100,0
Euroa/hoitopäivä	189	188			-188	-100,0
Akuutti, kuntoutus- ja lyhytaikaishoitopäivät	48 199	47 542	43 971	43 971	-3 571	-7,5
Peittävyys yli 75-vuotiaat	1,8	1,8	1,7	1,7	0	-1,6
Euroa/hoitopäivä	242	221	228	226	5	2,3
Kulut yhteensä	55 031 286	54 598 545	53 225 846	53 445 734	-1 152 811	-2,1
Tuotot yhteensä	-10 847 250	-10 267 326	-10 238 306	-10 238 306	29 020	-0,3
Netto	44 184 036	44 331 219	42 987 540	43 207 428	-1 123 791	-2,5
Bruttokulut/yli 75-vuotiaat	10 005	9 947	9 440	9 434	-513	-5,2

Viestit tilaajalle

Omaishoito: Omaishoidon tuki myönnetään määrärahojen puitteissa kaikille kriteerit täyttävälle. Omaishoidon peittävyys laskee alle valtakunnan suosituksen, jos asiakasmäärää vähennetään. Kotihoito: tilapäistä kotihoitoa vähennetään ja painopiste säännöllisessä kotihoidossa, peittävyyttä lasketaan kahden vuoden sisällä n. 13 %:iin säännöllisessä kotihoidossa. Tavallinen palveluasuminen: tavoitteenmukainen ja tavoitteena on lisätä tavallista palveluasumista kalliimman tehostetun rinnalle ja kotiin annettavan palvelun väliin. Päivätoiminta ennallaan, mutta kahden muistineuvojan palkkakustannukset ja suoritteet siirtyneet tänne, kun muistipkl siirtyi osaksi esshp:tä. Tehostettu palveluasuminen: Palveluseteliasiaksmäärä on kasvanut ja näkyy hoitopäivien nousussa, tavoitetasossa. Palveluseteliasiakkaita on 26, ostopalvelupaikkoja 312 ja omia 175. Hinnantarkistus voimaan 1.1 ja näkyy kuluksen kasvuna ostopalveluissa, noin 220 000 euroa. Akuuttiosastot, kuntoutusosasto ja lyhytaikaishoitopäivät: Vanhusten palvelujen yksiköissä lyhytaikaishoitopäiviä yhteensä 29 381 ja taso säilyy ennallaan, vaikka tarve kasvaa vuosittain. Terveyspalveluissa akuuttiosaston asiakasmäärät ja hoitopäivät pysyvät ennallaan. Talousarviossa pysyminen on haasteellista, koska osastojen toiminta ja sisältö vastaa vaativaa sairaanhoitoon, eikä yksikköjen budjetointi vastaa sitä. Vuoden 2016 alusta alkaen Mikkelin neurologinen ja ortopedinen kuntoutus toteutetaan Etelä-Savon Sairaanhoitopiirin tuottamalla osastolla Kyyhkylässä. Kyyhkylän ostoihin varattu määräraha 1,4 milj. euroa siirtyy erikoissairaanhoidon kustannuksiin ja osaltaan myös vähentää menoja tässä kokonaisuudessa. Talousarvioon liittyvät riskit: Vanhuspalveluiden palveluasumisen hinnat nousevat palvelutuottajien ilmoitusten mukaan 300 000 euroa, jota ei ole voitu huomioida annetussa raamissa. Mielenterveysasiakkaiden kotikuntoutuksen ei ole voitu varata riittävää määrärahaa ja vaje on 50 000 euroa. Toiminnan tehostamistoimenpiteet ja riskit: Tilapäisen kotihoidon vähentämisen myötä pyritään saavuttamaan 100.000 euron säästöt. Lisäksi päiväkuntoutuksen seniorisenterin ja kotisairaalan toimintoja järjestetään uudelleen ja osittain lakkautetaan, jolloin saavutetaan 200.000 euron säästöt. Säästötoimenpiteistä huolimatta talousarvion ylityriski on 50.000 euroa.

Palvelu: Kuntoutus						
Vastuuhenkilöt: Minna Mutanen						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Kuntoutusasiakkaat	1 616	1 500	903	903	-597	-39,8
Euroa/asiakas	305	212	350	350	138	65,3
Kulut yhteensä	852 951	647 674	625 495	625 423	-22 251	-3,4
Tuotot yhteensä	-384 365	-384 996	-285 098	-285 098	99 898	-25,9
Netto	468 586	262 678	340 398	340 325	77 647	29,6

Viestit tilaajalle

Avofysioterapian palvelut siirtyivät Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin palveluksi ja kuntoutukseen on varattu määrärahat ostopalvelul-
le. Kuntoutukseen sisältyy myös lääkinnällinen kuntoutus sekä veteraanikuntoutus, josta valtion korvaa kustannukset.

Palvelu: Perhepalvelut						
Vastuuhenkilöt: Johanna Will-Orava						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Avohuolto, asiakas	680	852	816	816	-36	-4,2
Euroa/asiakas	1 927	1 123	2 055	2 043	920	81,9
Kodin ulkopuolelle sijoitetut, asiakkaat	307	145	152	152	7	4,8
Hoitopäivät	40 648	32 940	36 100	36 100	3 160	9,6
Euroa/hoitopäivä	137	139	131	131	-8	-5,7
% 0-17 v. ikäryhmästä	3	1	2	2	1	56,9
Jälkihuolto, asiakkaat	114	128	127	127	-1	-0,8
Euroa/asiakas	5 264	4 754	4 472	4 471	-283	-5,9
Perheneuvola, asiakkaat	1 462	1 382	1 356	1 356	-26	-1,9
Euroa/asiakas	1 718	845	893	857	12	1,4
Lastenvalvoja, asiakkaat	1 596	1 818	1 345	1 345	-473	-26,0
Euroa/asiakas	111	110	110	110	0	-0,3
Isyys-, elatus- ja huolto sekä tapaamissopimukset	2 401	2 388	1 030	1 030	-1 358	-56,9
Euroa/sopimus	142	84	143	143	60	71,7
Kulut yhteensä	10 057 595	9 157 120	10 119 491	10 053 902	896 782	9,8
Tuotot yhteensä	-807 833	-941 510	-666 312	-666 312	275 198	-29,2
Netto	9 249 762	8 215 610	9 453 179	9 387 590	1 171 980	14,3

Viestit tilaajalle

Avohuollon asiakkuudet lastensuojelussa vähenevät, koska tietty osuus asiakkuuksista on siirtynyt sosiaalihuoltolain mukaisiin perhepalveluihin. Mikkeliissä arvioidaan avohuollon asiakkaita olevan noin 350. Sosiaalihuoltolain mukaisia perhepalveluita ovat esimerkiksi tukiperhepalvelut, perhetyö, lapsiperheiden tilapäinen kotipalvelu ja erilaiset ryhmätoiminnot. Perheiden tukemiseksi on kehitetty soten ja sivistystoimen kanssa yhteinen varhaisen tuen tiimi / Perheneuvo, jossa palveluita tuotetaan mahdollisimman matalalla kynnyksellä ja toisaalta tuetaan samanaikaisesti sekä lasta että perhettä ja tuetaan myös perustason työntekijöitä arjessa. Avohuollon asiakasmäärään on kokonaisuudessaan laskettu myös perhetyössä olevat noin 350 lasta sekä samoin turvakodin arvioi-
dut vuoden 2016 asiakkaat. Perheneuvolan asiakkuudet arvioidaan laskevan, kuten myös lastenvalvojien. Isyyslaki uudistuu vuoden 2016 alusta niin, että edistetään lapsen etuaja oikeutta tietää alkuperänsä. Isyyden tunnustaminen tulee mahdolliseksi esimerkiksi avoliitossa jo ennen lapsen syntymää jo neuvolassa ja isyyden vahvistamista koskeva kanne-oikeus laajenee. Perhehoitoyksikkö Pessin asiakkaina arvioidaan olevan 480 asiakasta ja asiakkuudet ovat lapsia ja aikuisia. Perhekuntoutuksen ja jälkihuollon uudel-
leen järjestelyillä arvioidaan saavutettavan noin 350.000 euron säästöt, jota ei ole vielä huomioitu perhepalvelujen talousarviossa. Palvelukorttien mukaiset toimenpiteet lasten ja nuorten psykiatrian käytön ja kapasiteetin vähentämiseksi kohdistuu erikoissai-
raanhoidon ylitysriskeihin.

Palvelu: Suun terveydenhuolto						
Vastuuhenkilöt: Minna Mutanen						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Hammashuollon asiakkaat	17 381	18 055	18 020	18 020	-35	-0,2
Peittävyys yli 18-vuotiaat	25	26	26	26	0	0,6
Peittävyys alle 18-vuotiaat	58	59	58	58	-1	-1,2
Yli 18 v. asiakkaiden %-osuus	66	67	68	68	1	1,5
Kulut yhteensä	4 901 842	5 005 987	5 055 119	5 004 160	-1 827	0,0
Tuotot yhteensä	-1 325 461	-1 200 822	-1 246 448	-1 246 448	-45 626	3,8
Netto	3 576 381	3 805 165	3 808 671	3 757 712	-47 453	-1,2
Netto/asiakas	215	183	220	217	34	18,6
Netto/asukas	66	70	70	69	-1	-1,0

Viestit tilaajalle

Suun terveydenhuollon palvelujen tuottamisessa pyritään tulevana vuonna löytämään uusia tehostamisen keinoja erityisesti alle 18-vuotiaiden hoitojen osalta mm. ottamalla käyttöön kouluille vietävä hoitoyksikkö. Näin ollen on mahdollista kasvattaa 18-vuotiaiden osuutta. Aikuispotilaat toisaalta edellyttävät pidempiä hoitoaikoja, mikä vaikuttaa siihen, että aikuispotilaiden määrää ei kuitenkaan voida kasvattaa samassa tahdissa. Henkilöstöresurssien osalta ei muutoksia ole tulossa.

Palvelu: Vammaispalvelut						
Vastuuhenkilöt: Niina Kaukonen						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Vaikeavammaiset asiakkaat (ilman palveluasumista)	1 332	1 243	1 190	1 190	-53	-4,3
Euroa/asiakas	3 729	3 509	4 087	4 258	749	21,3
Vaikeavammaiset palveluasuminen hoitopäivät	21 278	20 475	25 386	25 386	4 911	24,0
Euroa/hoitopäivä	130	114	103	103	-11	-9,6
Kehitysvammaiset avohoitoasiakkaat	383	395	377	377	-18	-4,6
Euroa/asiakas	8 754	7 942	8 831	8 825	883	11,1
Kehitysvammaisten palveluasumisen hoitopäivät	48 109	49 030	49 164	49 164	134	0,3
Euroa/hoitopäivä	97	103	102	102	-1	-0,5
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivät	7 170	7 200	7 200	7 200	0	0,0
Euroa/hoitopäivä	303	276	305	304	28	10,3
Kulut yhteensä	19 054 204	17 609 420	18 883 414	19 076 993	1 467 573	8,3
Tuotot yhteensä	-1 017 621	-517 600	-711 000	-711 000	-193 400	37,4
Netto	18 036 583	17 091 820	18 172 414	18 365 993	1 274 173	7,5

Viestit tilaajalle

Vaikeavammaiset asiakkaat vähenevät tilinpäätökseen 2014 verrattuna 142 asiakkaalla. Palvelujen piiristä poistuneet asiakkaat on poistettu tietojärjestelmästä. Asiakasmäärän arvioidaan edelleen vähenevät talousarvioon 2015 verrattuna 53 asiakkaalla perusten tiukempiin palvelujen saannin kriteereihin. Vaikeavammaisten palveluasuminen: asiakkaiden asuminen pyritään järjestämään kevyemmissä palveluissa (palveluasuminen kotiin) mahdollisuuksien mukaan. Omien palvelutalojen tilanne kartoitetaan aina myös Palveluneuvon SAS työryhmässä. Kehitysvammaisten avohoito: Vuonna 2014-2015 jäänyt yhden sotun periaatteella avohoidon asiakkaiden osalta vähentämättä laitoshoidossa olevat asiakkaat 18 kpl ja luku oikaistu TA 2016 arvioon. Kehitysvammaisten asumispalvelut: Sisältää asumispalvelut ja perhehoidon hoitopäivät. Laitoshoidon paikkoja vähennetään ja painopiste asumispalveluissa. Laitoshoitopäivien arvioidaan pysyvän vuoden 2015 talousarvion tasolla. Laitoshoidon piiristä pyritään siirtämään asumispalveluihin useampi asiakas 2016 aikana. Kehitysvammaisten laitoshoido: Sijoittuu vain vaikeimmin kehitysvammaiset, joilla erityishoidon tarve. Sijoituksia tulee arvioida säännöllisesti. Pyritään sijoituksissa kohti asumispalvelua. Vammaispalvelun asumispalvelujen ostojen hinnantarkistuksen vaikutus on vaikeavammaisten palveluissa noin 30.000 euroa ja kehitysvammaisten palveluissa noin 80.000 euroa. Talousarvioon sisältyy seuraavat ylitysriskit: Vammaisten palvelut yhteensä noin 300 000 euroa (palveluasuminen noin 100 000 euroa, kehitysvammaisten laitoshoido 100 000 euroa, kehitysvammaisten päivätoiminta 100 000 euroa). Kyttyneuvon toiminnan vakiinnuttua arvioidaan kuljetuskustannuksissa saavutettavan 200.000 euron säästöt.

Palvelu: Vastaanotto						
Vastuuhenkilöt: Minna Mutanen						
	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Avohoito-/vastaanottoasiakkaat	27 370	26 510	27 300	77 352	50 842	191,8
Euroa/yhteistoiminta-alueen asukas	253	175	178	176	1	0,4
Euroa/asiakas	530	380	374	369	-11	-2,9
Terveysneuvonta-asiakkaat	17 975	17 324	15 354	15 354	-1 970	-11,4
Euroa/yhteistoiminta-alueen asukas	54	53	52	51	-2	-3,6
Euroa/asiakas	172	174	191	189	15	8,7
Kulut yhteensä	17 479 221	13 048 431	13 307 274	13 136 469	88 038	0,7
Tuotot yhteensä	-5 910 605	-1 684 783	-2 055 224	-2 055 225	-370 442	22,0
Netto	11 568 616	11 363 648	11 252 049	11 081 244	-282 404	-2,5
Kulut yhteensä/yhteistoiminta-alueen asukas	309	231	233	230	-2	-0,7

Viestit tilaajalle

Vastaanoton lääkäripooli purettiin vuoden 2015 talousarvioon, joka näkyy tulojen ja menojen vähentymisenä, kun sisäisestä laskutuksesta yksiköiden välillä luovuttiin. Vastaanotto toiminnan sisältöä kehitetään, esimerkiksi kiire vastaanottoa. Tavoitteena näillä muutoksilla on valmistautua uusiin toimintamalleihin, Esper- hankkeeseen liittyen. Vastaanotoille on suunnitelmassa parempi lääkäriresurssi kuin vuonna 2015, jolloin syksyllä on vajausta. Muutoin henkilöstöresurssi pysyy ennallaan. Vastaanoton toiminnan osalta tehdään vuoden 2016 aikana palveluverkkoselvitys.

YHTEENSÄ	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016 - 2015	Muutos% 2016 - 2015
Kulut yhteensä	210 729 807	198 214 576	205 203 279	205 938 326	7 723 750	3,9
Tuotot yhteensä	-42 953 286	-36 241 785	-37 334 768	-37 344 968	-1 103 183	3,0
<i>Yhteistoimintakorvaukset muilta kunnilta</i>	-10 589 216	-11 109 717	-10 914 562	-10 925 472	184 245	-1,7
<i>Tuotot omasta toiminnasta</i>	-32 364 070	-25 132 068	-26 420 206	-26 419 496	-1 287 428	5,1
Netto	178 365 737	173 082 508	178 783 073	179 518 831	6 436 323	3,7
Nettokulut/asukas 31.12.2014 asukasmäärällä	3 266	3 169	3 274	3 287	118	3,7

Sosiaali- ja terveystoimen eläköitymissuunnitelman mukaisen rekrytointien yli 50 %:n vähentäminen leikkaa henkilöstömenoja kaikilla palvelukokonaisuuksilla yhteensä 869.505 eurolla. Osa eläköityvistä on Hirvensalmen ja Puumalan palvelukokonaisuuksissa ja huomioitu näiden kuntien toiminnassa.

Mikkelin palvelutuotantoyksikkö	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TA 2016	Muutos	Muutos %
Mikkelin palvelut		kv	Ltk	kv	2016-2015	2016-2015
Aikuisten psykososiaaliset palvelut / Psykososiaaliset palvelut yhteensä						
Psykososiaaliset palvelut yhteensä, kulut	€ 8 988 634	9 070 369	9 339 689	9 261 383	191 014	2,1
Psykososiaaliset palvelut yhteensä tuotot	€ -954 364	-966 848	-1 028 279	-1 028 279	-61 432	6,4
Netto	€ 8 034 270	8 103 521	8 311 410	8 233 103	129 582	1,6
Aikuissosiaalityö / Aikuissosiaalityö yhteensä						
Kulut	€ 10 824 889	10 436 630	10 993 949	10 935 262	498 633	4,8
Tuotot	€ -4 532 177	-4 083 400	-4 746 200	-4 746 200	-662 800	16,2
Netto	€ 6 292 712	6 353 230	6 247 749	6 189 062	-164 167	-2,6
Erikoissairaanhoido / ESH Yhteensä						
ESH:n kulut yhteensä	€ 76 728 233	73 390 000	78 049 600	78 795 600	5 405 600	7,4
Tuotot	€					
Netto	€ 76 728 233	73 390 000	78 049 600	78 795 600	5 405 600	7,4
Tehotiimi ja sisäiset laskutukset						
Hallinto kulut yhteensä	€ 6 810 952	5 250 400	5 603 400	5 603 400	353 000	6,7
Hallinto tuotot yhteensä	€ -17 173 610	-16 194 500	-16 357 900	-16 368 100	-173 600	1,1
Hallinto netto	€ -10 362 657	-10 944 100	-10 754 500	-10 764 700	179 400	-1,6
Hoito- ja hoivapalvelut / Hoito ja hoiva yhteensä						
Kulut yhteensä	€ 55 031 286	54 598 548	53 225 846	53 445 734	-1 152 814	-2,1
Tuotot	€ -10 847 250	-10 267 326	-10 238 306	-10 238 306	29 021	-0,3
Netto	€ 44 184 036	44 331 221	42 987 540	43 207 428	-1 123 794	-2,5
Kuntoutus / Kuntoutus yhteensä						
Kustannukset yhteensä	€ 852 951	647 674	625 495	625 423	-22 251	-3,4
Tuotot yhteensä	€ -384 365	-384 996	-285 098	-285 098	99 898	-25,9
Netto	€ 468 586	262 678	340 398	340 325	77 647	29,6
Perhepalvelut / Perhepalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€ 10 057 595	9 157 120	10 119 491	10 053 902	896 782	9,8
Tuotot	€ -807 833	-941 510	-666 312	-666 312	275 198	-29,2
Netto	€ 9 249 762	8 215 610	9 453 179	9 387 590	1 171 980	14,3
Suunterveydenhuoltopalvelut / Hammashuolto yhteensä						
Kulut yhteensä	€ 4 901 842	5 005 987	5 055 119	5 004 160	-1 827	0,0
Tuotot	€ -1 325 461	-1 200 822	-1 246 448	-1 246 448	-45 626	3,8
Netto	€ 3 576 381	3 805 165	3 808 671	3 757 712	-47 452	-1,2
Vammaispalvelut / Kaikki vammaispalvelut yhteensä						
Kaikkien vammaispalveluiden kulut	€ 19 054 204	17 609 420	18 883 414	19 076 993	1 467 573	8,3
Kaikkien vammaispalveluiden tuotot	€ -1 017 621	-517 600	-711 000	-711 000	-193 400	37,4
Kaikkien vammaispalveluiden netto	€ 18 036 583	17 091 820	18 172 414	18 365 993	1 274 173	7,5
Vastaanottopalvelut / Vastaanotto yhteensä						
Kulut yhteensä *)	€ 17 479 221	13 048 431	13 307 274	13 136 469	88 038	0,7
Tuotot	€ -5 910 605	-1 684 783	-2 055 225	-2 055 225	-370 442	22,0
Netto	€ 11 568 617	11 363 648	11 252 049	11 081 244	-282 404	-2,5
Tulos / Kulut	€ 210 729 808	198 214 578	205 203 279	205 938 326	7 723 749	3,9
Tuotot omasta toiminnasta	€ -32 364 070	-25 132 068	-26 420 206	-26 419 496	-1 287 428	5,1
Yhteistoimintakorvaukset	-10 589 216	-11 109 717	-10 914 562	-10 925 472	184 245	-1,7
Tuotot yhteensä	-42 953 287	-36 241 785	-37 334 768	-37 344 968	-1 103 183	3,0
Tulos / Netto	€ 178 365 737	173 082 510	178 783 073	179 518 831	6 436 321	3,7

Tuotantolautakunta

Mikkelin palvelutuotantoyksikkö

Talousarvio 2016 sisältää sisäiset ja ulkoiset erät

	Mikkelin PTY TP 2014	Mikkeli PTY TA 2015	Mikkelin PTY TA 2016 ltk	Mikkelin PTY TA 2016 kv	Muutos TA 2016/TA 2015	Muutos% TA 2016/TA 2015
Toimintatuotot	44 976 380	38 983 501	40 289 801	40 299 999	1 316 498	3,4
Toimintamenot *)	218 195 704	212 066 010	219 072 873	219 818 830	7 752 820	3,7
Toimintakate (netto)	-173 219 324	-173 082 509	-178 783 072	-179 518 831	-6 436 322	3,7

	Mikkeli TP 2014				Muutos TP 2016/TA 2015	Muutos% TA 2016/TA 2015
Toimintatuotot	42 953 287	36 241 785	37 334 768	37 344 968	1 103 183	3,0
Josta yhteistoiminnan maksuosuus**	10 589 216	11 109 717	10 914 562	10 925 472	-184 245	-1,7
Josta Mikkelin kaupungin toimintatuotot	32 364 071	25 132 068	26 420 206	26 419 496	1 287 428	5,1
Toimintamenot *)	210 729 808	198 214 578	205 203 279	205 938 326	7 723 749	3,9
Toimintakate (netto)	-178 365 737	-173 082 510	-178 783 073	-179 518 831	-6 436 321	3,7

	Hirvensalmi TP 2014				Muutos TP 2016/TA 2015	Muutos% TA 2016/TA 2015
Toimintatuotot	916 662	984 498	1 074 323	1 074 323	89 826	9,1
Toimintamenot	5 530 662	5 826 139	5 720 136	5 740 238	-85 901	-1,5
Toimintakate (netto)	-4 614 000	-4 841 641	-4 645 813	-4 665 915	175 726	-3,6

	Puumala TP 2014				Toteuma% TP 2016/TA 2015	Muutos% TA 2016/TA 2015
Toimintatuotot	1 106 431	1 757 218	1 880 709	1 880 708	123 491	7,0
Toimintamenot	7 081 646	8 025 294	8 149 458	8 140 266	114 972	1,4
Toimintakate (netto)	-5 975 215	-6 268 076	-6 268 749	-6 259 557	8 519	-0,1

Talous

Tuotantolautakunta Mikkelin palvelutuotantoyksikkö

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintatulot	44 976 379	38 983 500	40 289 799	40 299 999
Toimintamenot	-146 613 883	-138 676 000	-141 023 334	-141 023 230
Toimintakate (netto)	-101 637 504	-99 692 500	-100 733 535	-100 723 231

Sisältää

- Mikkelin tuottamat palvelut yhteistoiminta-alueelle
- Puumalan terveyspalvelut

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	-76 728 233	-73 390 000	-78 049 600	-78 795 600
Toimintakate (netto)	-76 728 233	-73 390 000	-78 049 600	-78 795 600

Sisältää

- erikoissairaanhoidon kustannukset sekä ensihoidon kustannukset

Seudullinen Sosiaali- ja terveyslautakunta yhteensä

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintatulot	44 976 379	38 983 500	40 289 799	40 299 999
Toimintamenot	-223 342 116	-212 066 000	-219 072 934	-219 818 830
Toimintakate (netto)	-178 365 737	-173 082 500	-178 783 135	-179 518 831

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi lautakunta vastaa kansalaisopistotoiminnassaan yleissivistävästä koulutuksesta, jonka painopistealueina ovat taide- ja taitoaineet, tietotekniikka, kielet sekä elämänhallintaa ja terveyttä edistävät aineet. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelma

Lautakunnan palvelut ovat pääasiassa lähipalveluja, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella yhä niukenevilla resursseilla on vaikeaa. Tavoitteena on turvata laadukkaat, tasavertaiset ja pedagogisesti toimivat sekä kohdullisesti saavutettavissa olevat kasvatus- ja opetuspalvelut ja terveelliset ja turvalliset uusien opetussuunnitelmien edellyttämät oppimisympäristöt koko kaupungin alueella. Lautakunnan alaisen toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin, sen synnyttämiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen, tullaan korostamaan.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %-osuus: tavoite 7,5	Tajua Mut! –toimintamallin vakiinnuttaminen. Perusopetuksen ja toisen asteen toimijoiden yhteistyön vahvistaminen: uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisen toiminnan vakiinnuttaminen, jokaiselle peruskoulun päättävälle tataan opiskelupaikka toisen asteen koulutuksessa	Sivistystoimenjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, kehittämispäällikkö, rehtorit, oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmä, etsivä nuorisotyö
Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 6,5 tavoite: ammattikoululaiset 5,8 tavoite: lukiolaiset 5	Varhaiskasvatuksessa lasta kuullaan ja osallisuutta lisätään. Henkilöstöä täydennyskoulutetaan lapsen osallisuuden lisäämiseksi. Koulun toiminnan ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen oppilaan hyväksi - koulun toimintakulttuuri - neuvottelukunta osallistuu aktiivisesti koulun yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun ja arviointiin - kummiluokka-, oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan vahvistaminen edelleen, - oppilaiden ideoiden hyödyntäminen opiskelussa ja koulun toiminnassa Liikkuva koulu- sekä Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä/Liikkumisen unelmavuosi – hanke. Opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen ja aktivaattoriopiskelijat lukioissa. Osallisuuden kehittäminen huomioidaan meneillään olevassa opetussuunnitelmatyössä. Harrastustoiminnan mahdollistaminen ja kehittäminen kouluilla: koulukerhot, oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta, KAMU-toiminta (KAveriksi MUlle yhdessä Mannerheimin lastensuojeluliiton kans-	Kasvatus- ja opetusjohtaja, oppilashuollon henkilöstö, rehtorit, varhaiskasvatusjohtaja, varhaiskasvatuksen henkilöstö, opiskelijakunta, aktivaattoritoiminnasta vastaavat opettajat lukiossa, nuorisotomi/Olkkari

	sa). Yhteisöllinen oppilashuolto. Yläkoulujen ja lukion Olkkari-yhteistyö. KiVa koulu –työskentely (Kiusaamisen Vastainen toimenpideohjelma).	
Vanhemmuuden puutetta %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 19 tavoite: ammattikoululaiset 24 tavoite: lukiolaiset 5	Kasvatuskeskustelut vanhempien kanssa ja moniammatillinen yhteistyö, varhainen puuttuminen sekä huolen ilmaisu/ puheeksi otto. Avoimen varhaiskasvatuksen laajentaminen. Vanhemmuutta tukevat vanhempainillat. Vuosittaiset henkilökohdaiset huoltajatapaamiset (luokanopettaja/-ohjaaja – vanhemmat) Neuvottelukuntatoiminta. "Lapset puheeksi"-toimintamalli ym. koulutusta henkilöstölle.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö
Koulukiusatut, tavoite: nollatoleranssi	Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ovat ajan tasalla koko tulosalueella. Lasten vuorovaikutussuhteiden sensitiivinen havainnointi ja välitön puuttuminen. Kiusaamiskyselyt. KiVa-koulutoiminta Tunnetaitoihin liittyvää täydennyskoulutusta esi- ja alkuopettajille. My space, not yours –hanke (seksuaalista ja fyysistä väkivaltaa ehkäisevä hanke). Opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen. Henkilöstön valppaus, SOME, yhteistyö nettipoliisin kanssa - puuttuminen varhaisessa vaiheessa.	Kasvatus- ja opetusjohtaja, rehtorit
Päihteiden käytön vähentäminen terveitä valintoja ja elämänarvoja vahvistamalla (alkoholin käyttö, humalajuominen, tupakointi, laittomat huumeet - %-osuus)	Aikuisten esimerkki ja ohjaus. Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksi otto. Nollatoleranssi koulujen arjessa. Selvästi Paras-tapahtuma kaikille kuudesluokkalaisille. Teemavanhempainillat (Örebro-malli). Oppiaineiden sisällä tapahtuva päihdekasvatus/terveyskasvatus. Verkostoituminen ja aktiivinen yhteistyö poliisin, nuorisotoimen, kouluterveydenhuollon, Olkkarin ja huoltajien kanssa.	Sivistystoimenjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, oppilas- ja opiskelijahuolto-ryhmä, rehtorit, opettajat
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: Kirjaston käyttö tavoite 500.000 Museoiden kävijät tavoite 30.000 Orkesterin kuulijamäärä tavoite 17.000 Uimahallikäynnit tavoite 230.000 Teatterin kävijämäärät tavoite 55.000	Mahdollistetaan lasten ja nuorten osallistuminen monipuoliseen kulttuuritoimintaan: Kulttuurikameli varhaiskasvatuksessa ja Kulttuuripolku perusopetuksessa, Liikkuva koulu – ja Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä –hankkeet. Kansalaisopiston monipuolinen kurssitarjonta.	Sivistystoimenjohtaja, ko. tulosaluejohtajat, rehtorit
Terveiden ja hyvinvoinnin lisääntyminen	Riittävä ja monipuolinen ruoka, uni ja liikunta. Toiminnassa kulttuurin ja liikunnan sisällöt vahvasti mukana arjessa. Liikkuva lapsuus -pilotointi varhaiskasvatuksessa, Liikkuva koulu- ja Hyvinvoinnin virtaa Mikkelissä –hankkeet. Tunnetaitokasvatusmenetelmien käytön laajentaminen. Kulttuurikameli ja kulttuuripolku. Päiväkotien ja koulujen pihat kiinnostaviksi ja virikkeellisiksi. Koulujen turvallisuussuunnittelusta tehdään opinnäytetyö. Kansalaisopisto/kulttuuri- ja harrastustoiminta on tärkeä hyvinvoinnin lisääjä.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö, kansalaisopisto, koko sivistystoimi Suunnittelu ja toteutus yhteistyössä teknisen toimen kanssa.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Mikkelin mainekuvan kehitys: tavoite imagotutkimuksessa 4.sija tavoite Yleinen yritysilmasto 3,5	Positiivinen palveluasenne ja hyvin toimivat palvelut; pätevä ja monipuolisesti osaava henkilöstö. Terve ja turvallinen toiminta- ja oppimisympäristö. ICT-laitteet, järjestelmät ja verkot ajan tasalle (Digitaalinen Mikkeli, sähköisen oppimisympäristön turvaaminen). Osallisuuden painotus toimintakulttuurien ja opetussuunnitelman eri osa-alueilla.	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja, koko henkilöstö
Asukkaiden koulutustaso, tutkinnon suorittaneiden %-osuus: tavoite 75	Rekrytointiprosessi – houkuttelevat työpaikkailmoitukset -> kelpoisuusehdot täyttävä työvoima, tavoite 100 %.	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja
Kärkialueiden liike- ja kehittämistoiminnan kasvu	Oman yrittäjyyskasvatushankkeen kehittäminen ja toteuttaminen 6. luokkalaisille. TET-harjoittelun kehittäminen osana opetussuunnitelmatyötä. Lapsen ja nuoren osallisuuden lisääminen.	Kasvatus- ja opetusjohtaja, kehittämis-päällikkö

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Koululaisten luontopäivien määrä/koululainen/vuosi: tavoite 3,5	Luonnossa liikkuminen, toimiminen ja luontoretet. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen koulujen yhteyteen ja niiden hyödyntäminen.	Kasvatus- ja opetushenkilöstö
Ekologinen jalanjälki: tavoite 5,5 Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohde laskettuna: tavoite 75	Kestävä kehitys toimintatapana. Sähköiset oppimateriaalit.	Sivistystoimenjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, rehtorit, päiväkotien johtajat
Sisäilmaongelmaisten rakennusten määrä vähenee 20 %:iin.	Turvataan terveet, turvalliset, toimivat ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt. Oma-valvonta käytössä varhaiskasvatuksessa.	Varhaiskasvatusjohtaja, kasvatus- ja opetusjohtaja, sivistystoimenjohtaja

Talous

Kasvatus- ja opetuslautakunta

	TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
Toimintatulot	5 947 664	5 245 000	5 369 100	5 369 100
Toimintamenot	-87 500 200	-88 267 000	-87 898 999	-87 302 811
Toimintakate (netto)	-81 552 536	-83 022 000	-82 529 899	-81 933 711

Palvelut tuotteittain

Palvelu: Johtamisen tukipalvelut							
Vastuuhenkilö: Virpi Siekkinen							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016- 2015
Kasvatus- ja opetuslautakunta	kpl	11	11	11	11	0	
Kokousten määrä yhteensä							
Nettokustannus/kokous		2 912,46	3 154,54	3 172,72	3 172,72	18,18	0,6
Kustannukset netto	€	32 037	34 700	34 900	34 900	199,96	0,6
Yleiset tukipalvelut							
Kustannukset	€	495 825	410 600	439 756	434 116	23 516	5,7
Tuotot	€	-11 237	-12 700	-12 700	-12 700	0	0,0
Netto	€	484 589	397 900	427 056	421 416	-5 639	-1,4
Projektit							
Projektien kustannukset yhteensä	€	1 723	0	372 000	372 000	372 000	
Projektien tuotot yhteensä	€	0	0	-318 000	-318 000	-318 000	
Projektien netto yhteensä	€	1 723	0	54 000	54 000	54 000	
Johtamisen tukipalvelut yht.							
Kustannukset	€	529 586	445 300	846 655	841 016	395 716	88,9
Tuotot	€	-11 237	-12 700	-330 700	-330 700	-318 000	2503,9
Netto	€	518 349	432 600	515 955	510 316	77 716	18,0

Viestit tilaajalle

Tulosalueelle sijoittuu kansalaistoimijalähtöinen "Hyvinvoinnin virtaa Mikkeliissä"-hanke. Hanke on ESR-rahoitteinen hanke, joka ajoittuu ajalle 1.10.2015-30.6.2018. Koko hankkeen budjetti on 1.080.000 €, jossa ESR-rahoitus on 80 %, kaupungin omaraahoitusosuus 15 % ja järjestöjen osuus 5 %. Kaupunginhallitus on sitoutunut omaraahoitusosuuteen (kokous 8.6.2015).

Palvelu: Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö							
Vastuuhenkilö: Virpi Siekkinen							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016- 2015
Varsinaiset opiskelijat	kpl	871	830	816	816	-14	-1,7
€ / varsinainen opiskelija	€/opiskelija	7 431	7 515	7 400	7 235	-280	-3,7
Aineopiskelijoiden lukumäärä	kpl	186	184	172	172	-12	-6,5
Opetuskurssien lukumäärä	kpl	1 007	950	891	891	-59	-6,2
€ / opetuskurssi	€/kurssi	6 427	6 566	6 777	6 626	60	0,9
Opetuskurssit / opiskelija	kpl/opiskelija	1,16	1,14	1,09	1,09	0	-4,8
Yhteensä	€	6 472 457	6 237 600	6 038 200	5 903 847	-333 753	-5,4
Tuotot	€	-321 094	-234 200	-115 600	-115 600	118 600	-50,6
Netto	€	6 151 363	6 003 400	5 922 600	5 788 247	-215 153	-3,6
Oppilashuolto							
€ / oppilas	€/oppilas	73,02	203,98	196,84	196,84	-7	-3,5
Yhteensä	€	63 604	169 300	160 625	160 625	-8 675	-5,1
Tuotot	€	-3 168	-30 000	-5 000	-5 000	25 000	-83,3
Netto	€	60 436	139 300	155 625	155 625	16 325	11,7
Toiminnan kulut yhteensä	€	6 616 456	6 477 600	6 307 017	6 172 265	-305 335	-4,7
Tuotot	€	-342 103	-264 200	-120 600	-120 600	143 600	-54,4
Tuotot % kuluista	%	5,2	4,1	1,9	1,9	-2,2	-52,9
Netto	€	6 274 353	6 213 400	6 186 417	6 051 665	-161 735	-2,6

Viestit tilaajalle

Tulosalueella valmistellaan Mikkelin lukiokoulutukselle uusi johtamis- ja hallintojärjestelmä. Uusi johtamisjärjestelmä otetaan käyttöön 1.8.2016 alkaen. Harmonisoidaan lukiokoulutuksen resurssia eri yksiköiden kesken. Varataan resurssia lukiokoulutuksen uuden opetus suunnitelman tekemiseen. Varaudutaan sähköisiin yo-kirjoituksiin syksystä 2016 alkaen, varataan resurssia sekä osaamisen kehittämiseen että infran rakentamiseen. Mikkelin lukion sisäliikuntatiloihin on saatava pysyvä ratkaisu.

Palvelu: Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut							
Vastuuhenkilö: Seija Manninen							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016- 2015
Päiväkoti							
Päiväkoti, asiakkaat	kpl	1 066	913	983	983	70	7,7
Alle 3-vuotiaita	%	14	14	16	16	2	13,2
Erityisasiakkaita (kahdenpaikalla ja erityistä tukea tarvitsevat)	%	15	18	10	10	-8	-43,6
€ / asiakas	€/asiakas	10 685	10 220	10 422	10 170	-50	-0,5
Kulut	€	11 389 835	9 331 000	10 244 589	9 997 093	666 093	7,1
Tuotot	€	-1 516 094	-1 144 900	-1 257 600	-1 257 600	-112 700	9,8
Netto	€	9 873 742	8 186 100	8 986 989	8 739 493	553 393	6,8
Esiopetusasiakkaat	kpl	372	427	467	467	40	9,4
pelkässä esiopetuksessa	kpl	126	119	124	124	5	4,2
€ / asiakas	€/asiakas	8 477	7 793	7 018	7 023	-770	-9,9
Kulut	€	3 153 509	3 327 700	3 277 510	3 279 510	-48 190	-1,4
Tuotot	€	-26 155	-20 000	-20 000	-20 000	0	0
Netto	€	3 127 354	3 307 700	3 257 510	3 259 510	-48 190	-1,5
Vuorohoito, asiakkaat	kpl	247	389	378	378	-11	-2,8
€ / asiakas	€/asiakas	13 022	11 410	12 482	12 350	940	8,2
Kulut	€	3 216 347	4 438 600	4 718 265	4 668 387	229 787	5,2
Tuotot	€	-319 260	-485 600	-513 400	-513 400	-27 800	5,7
Netto	€	2 897 087	3 953 000	4 204 865	4 154 987	201 987	5,1
Päivähoitoasiakkaat (sis. pv. koti, erityis ja vuorohoito)	kpl	1 439	1 421	1 485	1 485	64	4,5
€ / asiakas	€/asiakas	12 349	12 032	12 283	12 084	52	0,4
€ / läsnäolopäivä	€/pvä	65	58	63	62	4	6,0
Kulut	€	17 771 023	17 097 300	18 240 364	17 944 990	847 690	5,0
Tuotot	€	-1 861 509	-1 650 500	-1 791 000	-1 791 000	-140 500	8,5
Netto	€	15 909 515	15 446 800	16 449 364	16 153 990	707 190	4,6
Ryhmis, asiakkaat	kpl	150	138	108	108	-30	-21,7
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	13 472	15 032	14 615	14 038	-994	-6,6
Kulut	€	2 020 734	2 074 400	1 578 424	1 516 072	-558 328	-26,9
Tuotot	€	-245 710	-222 600	-167 700	-167 700	54 900	-24,7
Netto	€	1 775 024	1 851 800	1 410 724	1 348 372	-503 428	-27,2
Perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat	kpl	162	146	142	142	-4	-2,7
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	13 166	13 078	12 965	12 965	-113	-0,9
Kulut	€	2 132 881	1 909 400	1 841 055	1 841 055	-68 345	-3,6
Tuotot	€	-240 670	-230 200	-207 200	-207 200	23 000	-10,0
Netto	€	1 892 211	1 679 200	1 633 855	1 633 855	-45 345	-2,7
Perhepäivähoitopaikat yhteensä	kpl	312	284	250	250	-34	-12,0
Alle 3-vuotiaita	%	49	52	52	52	0	0,5
Erityisasiakkaita (kahdenpaikalla ja erityistä tukea tarvitsevat)	%	4	3	3	3	0	-5,3
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	13 313	14 027	13 678	13 429	-598	-4,3
Kulut	€	4 153 615	3 983 800	3 419 479	3 349 527	-634 273	-15,9
Tuotot	€	-486 380	-452 800	-374 900	-374 900	77 900	-17,2
Netto	€	3 667 235	3 531 000	3 044 579	2 982 227	-548 773	-15,5

		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016- 2015
Kotihoidontuella hoidettavat lapset	kpl	765	795	748	748	-47	-5,9
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	3 495	3 522	3 677	3 677	155	4,4
Kulut	€	2 673 432	2 800 100	2 750 100	2 750 100	-50 000	-1,8
Tuotot	€	0	0	0	0	0	
Netto	€	2 673 432	2 800 100	2 750 100	2 750 100	-50 000	-1,8
Yksityisen hoidon tukilapset	kpl	450	435	438	438	3	0,7
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	5 945	6 305	6 053	6 053	-252	-4,0
Kulut	€	2 675 187	2 742 500	2 651 400	2 651 400	-91 100	-3,3
Tuotot	€	0	0	0	0	0	
Netto	€	2 675 187	2 742 500	2 651 400	2 651 400	-91 100	-3,3
Muu kuntakohtainen tuki, asiakas	kpl	75	72	83	83	11	15,3
€ / asiakas (tai muu suorite)	€/asiakas	3 208	6 482	3 452	3 452	-3 030	-46,7
Kulut	€	240 570	466 700	286 502	286 502	-180 198	-38,6
Tuotot	€	-8 669	-43 000	-10 000	-10 000	33 000	-76,7
Netto	€	231 901	423 700	276 502	276 502	-147 198	-34,7
Yhteensä hoidon tuella	kpl	1 290	1 302	1 269	1 269	-33	-2,5
€ / hoitopaikka (asiakas)	€/asiakas	4 333	4 615	4 482	4 482	-133	-2,9
Kulut	€	5 589 189	6 009 300	5 688 002	5 688 002	-321 298	-5,3
Tuotot	€	-8 669	-43 000	-10 000	-10 000	33 000	-76,7
Netto	€	5 580 520	5 966 300	5 678 002	5 678 002	-288 298	-4,8
Hallinto ja muut yhteiset erät	€	1 570 197	2 152 500	1 812 678	1 812 678	-339 822	-15,8
Kulut	€/asiakas	516	716	603	603	-113	-15,8
Tuotot	€	-150 482	-137 300	-119 600	-119 600	17 700	-12,9
Netto	€	1 419 715	2 015 200	1 693 078	1 693 078	-322 122	-16,0
Kulut yhteensä	€	29 084 024	29 242 900	29 160 523	28 802 797	-440 103	-1,5
€ / asiakas	€/asiakas	9 268	9 970	9 881	9 760	-210	-2,1
Tuotot yhteensä	€	-2 507 039	-2 283 600	-2 295 500	-2 295 500	-11 900	0,5
Yhteensä lapsia	kpl	2 966	2 935	2 921	2 921	-14	-0,5
Päivähoito netto	€	26 576 985	26 959 300	26 865 023	26 507 297	-452 003	-1,7
Perusopetuspalvelut							
Peruskoulut, oppilaita joista erityistä tukea tarvitsevat	kpl	4 879	4 852	4 839	4 839	-13	-0,3
oppilaat	kpl	395	390	383	383	-7	-1,8
Tuntia, koulut	h	9 405	9 360	9 101	9 101	-259	-2,8
€ / oppilas	€	9 089	9 441	9 382	9 364	-78	-0,8
Tuntiresurssit per oppilas	h/oppilas	1,93	1,93	1,88	1,88	-0,05	-2,5
Luokkien keskikoko	hlö	19,3	19,3	19,4	19,4	0,1	0,6
Koulut yhteensä	€	44 343 106	45 809 300	45 400 222	45 310 205	-499 095	-1,1
Tuotot	€	-1 306 994	-1 135 100	-1 254 600	-1 254 600	-119 500	10,5
Netto	€	43 036 112	44 674 200	44 145 622	44 055 604	-618 596	-1,4
11-v oppivelvollisuus, oppilaita	kpl	103	94	106	106	12	12,8
€ / oppilas	€/oppilas	19 862	19 643	18 893	18 893	-750	-3,8
11-v oppivelvollisuus yhteensä	€	2 049 746	1 846 400	2 002 622	2 002 622	156 222	8,5
Tuotot	€	-39 602	0	0	0	0	
Netto	€	2 010 145	1 846 400	2 002 622	2 002 622	156 222	8,5
Aamu- ja iltapäivätoim., osallistujia	kpl	871	397	410	410	13	3,3
€ / osallistuja	€/osallistuja	815	1 779	1 717	1 717	-63	-3,5
Aamu- ja iltapäivätoiminta, yhteensä	€	709 466	706 400	703 867	703 867	-2 533	-0,4
Tuotot	€	-84 819	-77 500	-75 000	-75 000	2 500	-3,2

		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016- 2015
Netto	€	624 647	628 900	628 867	628 867	-33	0,0
Oppilashuolto, oppilaita	kpl	4 982	4 946	4 945	4 945	-1	0,0
€ / oppilas	€/oppilas	84,68	103,21	95,95	95,95	-7	-7,0
Yhteensä	€	421 827	510 500	474 460	474 460	-36 040	-7,1
Tuotot	€	0	0	0	0	0	
Netto	€	421 827	510 500	474 460	474 460	-36 040	-7,1
Perusopetus yhteensä, oppilaita	kpl	4 982	4 946	4 945	4 945	-1	0,0
Tuntia, perusopetus	h	9 663	9 632	9 457	9 457	-175	-1,8
€ / oppilas	€/oppilas	9 872	10 124	10 023	10 004	-120	-1,2
Perusopetus yhteensä	€	47 524 145	48 872 600	48 581 171	48 491 153	-381 447	-0,8
Tuotot	€	-1 431 415	-1 212 600	-1 329 600	-1 329 600	-117 000	9,6
Netto	€	46 092 730	47 660 000	47 251 571	47 161 553	-498 447	-1,0
Toiminnan kulut yhteensä	€	49 180 652	50 072 600	49 559 949	49 469 931	-602 669	-1,2
Tuotot	€	-2 485 626	-2 156 500	-2 121 600	-2 121 600	34 900	-1,6
Netto	€	46 695 026	47 916 100	47 438 348	47 348 331	-567 769	-1,2
Kulut yhteensä	€	78 264 677	79 315 500	78 720 472	78 272 728	-1 042 772	-1,3
Tuotot	€	-4 992 666	-4 440 100	-4 417 100	-4 417 100	23 000	-0,5
Netto	€	73 272 011	74 875 400	74 303 372	73 855 628	-1 019 772	-1,4

Viestit tilaajalle

Varhaiskasvatuksessa aloittaa vuoden 2016 alussa toimintansa keskustan alueen päiväkodit, jolloin poistuvat Nuijan ja Kaarinan päiväkodit sekä Onnimanni-, Lilliputti-, Vara-Matti- ja Naperotupa-ryhmäperhepäiväkodit. Varhaiskasvatustalouden ja asetukset muuttuu 1.8.2016 alkaen siten, että kasvatushenkilöstön suhdeluku 1/7 muuttuu 1/8, mikä tarkoittaa laskennallisesti 15 kasvatushenkilöstön vähennystä (180 000 euroa). Varhaiskasvatukseen otetaan käyttöön palveluseteli 1.8.2016 alkaen, jonka avulla perhe voi hankkia päivähoitopalvelun yksityiseltä palveluntuottajalta.

Perusopetuksessa hankerahoituksen loppuminen tarkoittaa perusopetuksen osalta 328 200 euron säästöä ja noin 6,5 opettajan ja 10 koulunkäyntiavustajan työ määrän vähentämistä (noin 200 000 euroa). Lisähaasteena sekä perusopetuksessa että esiopetuksessa on siirtyminen uusiin opetussuunnitelmiin 1.8.2016, mikä edellyttää lisäresurssointia oppimateriaaleihin ja tietotekniikkaan.

Palvelu: Kansalaisopisto							
Vastuuhenkilö: Matti Laitsaari							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016- 2015
Vapaa sivistystyö, opiskelija	kpl	6 902	7 300	7 300	7 300	0	0
€ / opiskelija	€/opiskelija	293	277	276	275	-2	-0,8
Opetustunnit	kpl	27 015	25 000	25 000	25 000	0	0
€ / opetustunti	€/opetustunti	75	81	81	80	-1	-1,1
Kurssilaisia	kpl	13 145	12 400	13 000	13 000	600	4,8
€ / kurssilainen	€/kurssilainen	154	163	155	154	-9	-5,6
Peittävyys-%	%	13	13	13	13	0	0,0
Toiminnan kulut yhteensä	€	2 089 482	2 028 600	2 024 855	2 016 803	-11 797	-0,6
Tuotot	€	-601 659	-528 000	-500 700	-500 700	27 300	-5,2
Tuotot % kuluista	%	29	26	25	25	-1	-4,3
Netto	€	1 487 823	1 500 600	1 524 155	1 516 103	15 503	1,0

Viestit tilaajalle

Kansalaisopiston palvelut säilyvät ennallaan. Kokonaistuntimäärää on pikkuhiljaa pienennettävä.

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia, harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lautakunta vastaa yleisten kulttuuripalvelujen, liikunta- ja nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelma

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunnan alaiset tulosalueet järjestävät asukkaiden hyvinvointia edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita. Ne tuottavat monipuolista ja laadukasta kulttuuri- ja liikuntatarjontaa, mikä mahdollistaa kuntalaisille sekä ohjattuja että omaehtoisia palveluja. Yleisö- ja kävijämääriä pyritään kasvattamaan erilaiset kohde-ryhmät huomioimalla, kehittämällä käyttäjälähtöisiä palveluja ja markkinointia.

Lautakunnan palvelut ovat pääasiallisesti lähipalveluita, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella on niukkenevilla resursseilla vaikeaa. Jos halutaan, että palvelut ovat käytettävissä eripuolilla kaupunkia, lautakunnan alaisista toiminnoista ei voi enää vähentää resursseja.

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla ylläpidetään palvelutarjoomaa ja luodaan mahdollisuuksia kolmannen sektorin toimijoille kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken pyritään yhteistyöhön. Esimerkkinä poikkihallinnollisesta työstä ovat matalankynnyksen Olkkari-toiminta, kirjastojen ja yhteispalvelun yhteinen asiakaspalvelu sekä KulttuuriKameli ja Kulttuuripolku. Vuonna 2016 otetaan käyttöön perusopetuksen ja kirjastojen yhteinen Kirjastopolku. Valtakunnallisen liikuntaorganisaation Valon kanssa toteutettavalla täydellisellä liikuntavuodella tähdätään liikunnallisiin kokeiluihin ja kaupunkilaisten liikunnallisen elämäntavan, ilon, hyvinvoinnin sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämiseen. Lautakunnan alaiset tulosalueet osallistuvat aktiivisesti Suomi 100 –juhlavuoden valmisteluun. Lautakunnan alaiset toimialat vaikuttavat myönteisesti Mikkelin mainekuvaan viihtyisänä kulttuurikaupunkina.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ei yhtään läheistä ystävää %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 6,5 tavoite: ammattikoululaiset 24 tavoite: lukiolaiset 18	Järjestetään matalan kynnyksen palveluita nuorille ja pyritään turvaamaan palvelut niiden piiriin hakeutuville. Nuorten osallistumismahdollisuuksien lisääminen Luovasti lisää lukutaitoja – hankkeessa ja Erityisnuoret ja digiajan osallisuuden tukeminen monialaisissa toimintaympäristöissä –hankkeessa.	Tulosalueiden päälliköt Kirjastopalvelut, liikunta- ja nuorisopalvelut
Humalajuominen, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 7 tavoite: ammattikoululaiset 30 tavoite: lukiolaiset 20. Tupakointi päivittäin, %-osuus: tavoite: 8-9 lk:t 10 tavoite: ammattikoululaiset 32 tavoite: lukiolaiset 5 Kokeillut laittomia huumeita, %-osuudet tavoite: 8-9 lk:t 5 tavoite: ammattikoululaiset 15 tavoite: lukiolaiset 8	Päihteettömyys kaikessa nuorisotoiminnassa.	Liikunta- ja nuorisajohtaja

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: tavoite: kirjaston kävijät 500.000 tavoite: museoiden kävijät 30.000 tavoite: orkesterin kuulijamäärä 17.000 Yleiset kulttuuripalvelut: tavoite: kävijämäärät omissa ja yhteistyössä 24.000 tavoite: kävijämäärät kohdeavustetuissa tapahtumissa 32.000 tavoite: säännöllisiä kulttuuriavustusta saavien kävijä/osallistujamäärä 22.000 tavoite: uimahallikäynnit 185.000 tavoite: teatterin kävijämäärät 55.000	Kehitetään palvelusältöjä ja viestintää. Toimitilojen ajantasaisuus: Naisvuoren uimahallin peruskorjaus ja uuden taide-museon rakentaminen sekä teatterin remontti	Sivistystoimen johtaja ja tulosalueiden päälliköt Liikunta- ja nuorisajohtaja, museotoimenjohtaja

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Työttömyysaste, %-osuus: tavoite: alle 25-vuotiaat 10	Etsivän nuorisotyön turvaaminen.	Liikunta- ja nuorisajohtaja
Mikkelin mainekuvan kehitys: tavoite: imagotutkimuksen 7. sija →4. sija	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen. Etelä-Savon kulttuuri- ja luovien alojen tulevaisuusohjelma	Kulttuurijohtaja, orkesterin intendentti, museotoimenjohtaja Tulosaluejohtajat

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Hoidettujen ja opastettujen retkeilyreittien ja luontopolkujen pituus (43km): tavoite: opastettu ja tuotteistettu 100 %:sesti.	Keskitytään tiettyihin valikoituihin reitteihin ja pidetään ne kunnossa.	Liikunta- ja nuorisajohtaja

Talous

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	2 300 010	2 343 000	2 449 200	2 449 200
Toimintamenot	-16 190 833	-16 681 000	-16 941 738	-16 977 070
Toimintakate (netto)	-13 890 823	-14 338 000	-14 492 538	-14 527 870

Palvelut tuotteittain

Palvelu Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta							
Vastuuhenkilö: Virpi Siekkinen							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Kokousten määrä yhteensä	kpl	11	11	11	11	0	0
Nettokustannus/kokous	€	3 413	3 118	3 073	3 072	-46	-1,5
Kustannukset	€	37 542	34 300	33 800	33 791	-509	-1,5
Tuotot	€	0	0	0	0	0	0,0
Netto	€	37 542	34 300	33 800	33 800	-500	-1,5
Avustukset							
Teatteri	€	1 175 400	1 116 600	1 066 600	1 116 600	0	0,0
Musiikiopisto	€	390 800	385 800	370 800	370 800	-15 000	-3,9
Mikaeli	€	755 726	751 300	756 600	756 600	5 300	0,7
Avustukset yhteensä	€	2 321 926	2 253 700	2 194 000	2 244 000	-9 700	-0,4
Toimintakulut yhteensä	€	2 359 468	2 288 000	2 227 800	2 277 791	-10 209	-0,4

Viestit tilaajalle

Avustuksia leikataan edelleen syksyn 2014 linjauksen mukaisesti (tavoite: tasosta 2014 leikkaus yhteensä - 10 %).

Palvelu: Kulttuuripalvelut							
Vastuuhenkilö: Marita Kajander							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016- 2015	Muutos % 2016- 2015
Järjestöjen/yhteisöjen kulttuuriavustukset, järjestö määrä							
Järjestöjen kulttuuriavustukset, järjestö määrä	kpl	55	65	65	65	0	0,0
Avustettujen järjestöjen jäsenmäärä	kpl	6 500	6 000	6 000	6 000	0	0,0
Muu kulttuuritoiminta							
Muu kulttuuritoiminta, asiakkaat	kpl	21 000	22 000	22 000	22 000	0	0,0
€ / asiakas	€/asiakas	19,70	27,39	30,45	30,32	2,93	10,7
Yhteensä	€	413 761	602 600	670 000	667 036	64 436	10,7
Tuotot	€	-20 632	-20 600	-95 000	-95 000	-74 400	361,2
Netto	€	393 129	582 000	575 000	572 036	-9 964	-1,7
Kulttuuripalvelut yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	537 017	602 600	670 000	667 036	64 436	10,7
Tuotot	€	-20 632	-20 600	-95 000	-95 000	-74 400	361,2
€ / asukas	€/asukas	9,83	11,04	12,27	12,22	1,18	10,7
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	3,8	3,4	14,2	14,2	10,8	318,8
Netto	€	516 385	582 000	575 000	572 036	-9 964	-1,7
Ammatillinen henkilöstö	hlö	4,00	4,00	4,00	4,00	0	0,0
Toimitilat, m2	m2	1 001	1 001	1 323,5	1 323,5	323	32,2
Toimintatulot	€	-20 632	-20 600	-95 000	-95 000	-74 400	361,2
Toimintamenot	€	537 017	602 600	670 000	667 036	64 436	10,7
Toimintakate	€	516 385	582 000	575 000	572 036	-9 964	-1,7

Viestit tilaajalle

Toiminta jakautuu lasten ja nuorten sekä ikäihmisten ja muuhun kulttuuritoimintaan kuten erilaisiin tapahtumiin. Asiantuntijapalveluista leikkaaminen tarkoittaa palveluiden laadun mahdollista heikkenemistä ja vähemmän rahan kohdistamista kulttuuritarjonnan sisältöön. Yhteistyö muiden kumppaneiden, kuten kolmannen sektorin kanssa täydentää kaupungin omaa kulttuuritarjontaa. Yleisten kulttuuripalveluiden tehtävä on jakaa myös avustuksia. Avustusten leikkaaminen heikentää pienten järjestöjen asemaa ja toiminnan kehittämistä kaupungissa. Hyvinvointistrategian toteuttaminen näiltä osin heikentyy. Avustusmäärärahojen vähentäminen heijastuu suoraan tapahtumien kävijämääriin ja myönnettyihin avustusmäärärahoihin.

Palvelu: Museot		Vastuuhenkilö: Matti Karttunen					
		Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	Muutos %
		2014	2015 (valtuusto)	2016 (lautakunta)	2016 (kv)	2016- 2015	2016- 2015
Museot, käynnit	kpl	21 353	25 900	26 400	26 400	500	1,9
€ / käynti	€/käynti	46,57	38,81	38,79	38,42	0	-1,0
€ / aukiolotunti	€/h	224,04	187,47	195,53	193,69	6	3,3
Kävijämäärä per käyttötunti	kpl/h	4,3	4,5	4,7	4,7	0	4,2
Näyttelyiden määrä	kpl	17	17	17	17	0	0,0
Tallenteiden määrä	kpl	47 714	43 974	47 574	47 574	3 600	8,2
Sijoitettavien teosten määrä	kpl	608	600	600	600	0	0,0
Yhteensä	€	994 495	1 005 200	1 023 988	1 014 335	9 135	0,9
Tuotot	€	-87 653	-107 600	-104 000	-104 000	3 600	-3,3
Toiminnan kulut yhteensä	€	1 139 971	1 159 300	1 179 051	1 168 833	9 533	0,8
Tuotot	€	-90 869	-107 600	-104 000	-104 000	3 600	-3,3
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	8,0	9,3	8,8	8,9	-0,4	-4,3
Netto	€	1 049 101	1 051 700	1 075 051	1 064 833	13 133	1,2

Viestit tilaajalle

Museotoimen kaikki yleisökohteet ovat yleisölle avoinna normaalisti, mikä heijastuu toteumaan kävijämäärien kasvuna sekä €/käynti ja €/ aukiolotunti kustannusten pienenemisenä. Yleisökohteissa on esillä 10 pysyvää näyttelyä ja 7 suurempaa vaihtuvaa näyttelyä. Toimitilojen kunto on useassa kohteessa heikko ja tilat soveltuvat huonosti museokäyttöön.

Palvelu: Kirjastopalvelut		Vastuuhenkilö: Virpi Launonen					
		Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	Muutos %
		2014	2015 (valtuusto)	2016 (lautakunta)	2016 (kv)	2016-2015	2016-2015
Pääkirjasto							
Pääkirjasto, lainat	kpl	512 034	534 000	510 000	510 000	-24 000	-4,5
€ / laina	€/laina	3,66	3,68	4,02	3,95	0	7,3
€ / toimintatunnit	€/h	701,49	786,52	768,25	754,56	-31,96	-4,1
Käynnit	kpl	338 893	368 000	335 000	335 000	-33 000	-9,0
€ / käynti	€/käynti	5,52	5,34	6,12	6,01	0,67	12,5
Aukiolotunnit viikossa	h	58	53	58	58	5	9,4
Pääkirjasto yhteensä	€	1 871 581	1 966 300	2 049 682	2 013 160	46 860	2,4
Tuotot yhteensä	€	-548 567	-461 100	-482 600	-482 600	-21 500	4,7
Netto	€	1 323 014	1 505 200	1 567 082	1 530 560	25 360	1,7
Lähikirjastot							
Lähikirjastot, lainat	kpl	311 505	334 800	312 100	312 100	-22 700	-6,8
€ / laina	€/laina	4,59	4,66	5,20	5,20	1	11,7
€ / toimintatunnit	€/h	91,85	89,84	101,87	101,87	12	13,4
Käynnit	kpl	174 332	225 200	174 000	174 000	-51 200	-22,7
€ / käynti	€/käynti	8,21	6,92	9,32	9,32	2	34,6
Aukiolotunnit viikossa	h	357	356	357	357	1	0,3
Lähikirjastot yhteensä	€	1 430 585	1 558 800	1 621 498	1 621 498	62 698	4,0
Tuotot yhteensä	€	-35 353	-56 000	-33 400	-33 400	22 600	-40,4
Netto	€	1 395 232	1 502 800	1 588 098	1 588 098	85 298	5,7

		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Kirjastoautot							
Kirjastoautot, lainat	kpl	25 689	29 000	0	0	-29 000	-100
€ / laina	€/laina	4,41	4,41	0	0	-4,41	-100
Käynnit	kpl	9 847	6 000	0	0	-6 000	-100
€ / käynti	€/käynti	11,50	21,32	0	0	-21,32	-100
Kirjastoautot yhteensä	€	113 216	127 900	0	0	-127 900	-100
Tuotot yhteensä	€	-867	-300	0	0	300	-100
Netto	€	112 349	127 600	0	0	-127 600	-100
Kirjastot yhteensä							
Kirjastot yhteensä, lainat	kpl	849 228	897 800	822 100	822 100	-75 700	-8,4
€ / laina	€/laina	4,02	4,07	4,47	4,42	0,35	8,6
€ / lainaaja	€/lainaaja	136,34	142,97	154,32	152,78	9,81	6,9
Lainaajat / asukas (peittävyys)	%	34,21	34,89	38,90	43,57	8,68	24,9
Käynnit	kpl	523 072	599 200	509 000	509 000	-90 200	-15,1
€ / käynti	€/käynti	6,53	6,10	7,21	7,14	1,04	17,1
Bruttokulut / asukas	€/asukas	58,01	62,33	62,00	61,40	-0,93	-1,5
Verkkopalvelun käyttö		193 023	185 000	190 000	190 000	5 000	2,7
Asiantuntijapalvelut		882 940	960 900	813 200	813 200	-147 700	-15,4
Kirjastot yhteensä	€	3 415 382	3 653 000	3 671 180	3 634 658	-18 342	-0,5
Tuotot yhteensä	€	-584 787	-517 400	-516 000	-516 000	1 400	-0,3
Netto	€	2 830 595	3 135 600	3 155 181	3 118 658	-16 942	-0,5
Kirjastopalvelut yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	3 547 048	3 807 600	3 786 838	3 750 316	-57 284	-1,5
Toiminnan tuotot yhteensä	€	-709 092	-674 400	-626 000	-626 000	48 400	-7,2
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	20	18	17	17	-1	-5,6
Netto	€	2 837 956	3 133 200	3 160 838	3 124 316	-8 884	-0,3

Viestit tilaajalle

Kirjastopalveluissa on tehty seuraavat toimenpiteet talousarvioraamiin pääsemiseksi: Kirjastojärjestelmä 30 000 euroa. Säästö syntyy siitä, ettei makseta enää erillistä lisenssimaksua, vaan kustannus muodostuu laajassa kirjastojen välisessä yhteistyössä tehdystä ylläpito- ja kehittämistyöstä ja kilpailutetusta Lumme-kirjastojen yhteisestä palvelimesta. Ei vaikuta palveluun. Kirjasto-auton lakkauttaminen, säästö 45 000 euroa. Kirjastoautopalveluiden lakkauttaminen tarkoittaa maaseudun palveluiden heikentymistä. Kirjastopalveluiden saatavuus pyritään takaamaan huomioimalla asiointikuljetukset kirjastojen aukioloajoissa sekä tarjoamaan kouluille, joilla kirjastoauto on käynyt, siirtokokoelmia sekä kohdennettuja monilukutaitoa edistäviä yhteistyömuotoja. Tähän on kuitenkin ohjattava työpanosta. Aineistot, säästö 34 000 euroa. Kaupunginhallituksen antamasta lisämäärärahasta kirjaston aineistohankintoihin ohjattiin 20 000 euroa. Aineistomäärärahan leikkaaminen heikentää kirjaston mahdollisuuksia tarjota lain määräämiä ajantasaisia ja uusiutuvia aineistoja asiakkaiden käyttöön. Ei pystytäkään ottamaan käyttöön sähköisiä kirjoja, vaikka asiakkaat haluaisivat päästä käyttämään niitä. Henkilöstökuluihin osoitettu säästövelvoite on kirjastojen osalta 36 500 euroa, johon päästään jättämällä täyttämättä kaksi osa-aikaeläkkeen sijaisuutta sekä yksi eläköitymisen seurauksena tyhjäksi jäävä vakanssi sekä jättämättä palkkaamatta sijaista 1.1.2016 alkaen pitkään poissaoloon, joka jatkuu vuoden 2016 puolella. Henkilöstövähennykset tarkoittavat sitä, että toimipaikkojen aukioloaikoja joudutaan supistamaan huomattavasti. Paine palveluverkon kriittiseen tarkasteluun on huomattava. Vuoteen 2014 verrattuna kirjaston kuluissa on Anttolan ja Haukivuoren yhteispalvelujen kustannukset ja Suomenniemen, Ristiinan ja Rantakylän yhteispalvelujen järjestämisestä saatu tulo on jäänyt pois, ja niiden kustannukset ovat kokonaan kirjaston budjetissa.

Palvelu: Liikunta- ja nuorisopalvelut							
Vastuuhenkilö: Antti Mattila							
		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016- 2015	Muutos % 2016- 2015
Ulkoliikunta-alueet							
Ulkoliikunta-alueet, kpl	kpl	139	140	146	146	6	4,3
€ / alue	€/alue	11 835	11 923	11 665	11 760	-163	-1,4
€ / hoidettu m2	€/m ²	17,18	19,05	19,01	19,17	0	0,6
Yhteensä	€	1 645 061	1 669 200	1 703 100	1 717 000	47 800	2,9

		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016- 2015	Muutos % 2016- 2015
Tuotot	€	-49 639	-74 600	-85 600	-85 600	-11 000	14,7
Netto	€	1 595 422	1 594 600	1 617 500	1 631 400	36 800	2,3
Liikuntareitit							
Liikuntareitit, km	km	318	319	319	319	0	0
€ / km	€/km	244,28	431,35	433,86	433,86	3	0,6
Yhteensä kulut	€	77 778	137 600	138 400	138 400	800	0,6
Tuotot	€	-36 051	-24 200	-30 200	-30 200	-6 000	24,8
Netto	€	41 727	113 400	108 200	108 200	-5 200	-4,6
Jäähallit							
Käyttöaste %	%	64,02	77,33	77,33	77,33	0	0,0
€ / käyttötunti	€/h	193,04	156,03	179,79	192,42	36	23,3
Yhteensä	€	1 167 917	1 037 600	1 195 600	1 279 600	242 000	23,3
Tuotot	€	-251 356	-274 100	-284 100	-284 100	-10 000	3,6
Netto	€	916 561	763 500	911 500	995 500	232 000	30,4
Uimahallit							
Uimahallit, käynnit	kpl	171 608	176 000	141 000	141 000	-35 000	-19,9
€ / käynti	€/käynti	9,26	8,73	11,23	11,23	2,50	28,6
€ / käynti (netto)	€/käynti	6,36	5,84	7,22	7,22	1,38	23,7
€ / aukiolotunti	€/h	232,52	351,21	478,63	478,63	127,42	36,3
€ / aukiolotunti (netto)	€/h	159,88	234,69	307,80	307,80	73,11	31,2
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	31,20	33,20	35,69	35,69	2,49	7,5
Yhteensä	€	1 588 351	1 536 900	1 583 300	1 583 300	46 400	3,0
Tuotot	€	-496 228	-509 900	-565 100	-565 100	-55 200	10,8
Yhteensä (netto)	€	1 092 123	1 027 000	1 018 200	1 018 200	-8 800	-0,9
Sisäliikuntatilat							
Yhteensä	€	1 361 649	1 347 900	1 430 200	1 430 200	82 300	6,1
Tuotot	€	-158 989	-177 000	-196 200	-196 200	-19 200	10,8
Netto	€	1 202 660	1 170 900	1 234 000	1 234 000	63 100	5,4
Liikuntapaikat yhteensä							
Liikuntapaikat, kustannukset yhteensä	€	5 840 756	5 729 200	6 050 600	6 148 500	419 300	7,3
Tuotot yhteensä	€	-992 263	-1 059 800	-1 161 200	-1 161 200	-101 400	9,6
Netto	€	4 848 493	4 669 400	4 889 400	4 987 300	317 900	6,8
€ / asukas	€/asukas	106,96	104,92	110,81	112,60	7,68	7,3
Liikuntatoiminta							
Liikuntatoiminta, käynnit	kpl	17 529	30 000	30 000	30 000	0	0
€ / käynti	€/käynti	2,76	1,91	5,25	5,25	3,34	175,3
Yhteensä	€	48 356	57 200	157 400	157 400	100 200	175,2
Tuotot	€	-15 642	-16 600	-19 200	-19 200	-2 600	15,7
Netto	€	32 715	40 600	138 200	138 200	97 600	240,4
Seura- ja järjestötoiminta							
Seura- ja järjestötoiminta, seurojen määrä	kpl	50,00	60,00	45,00	45,00	-15,00	-25,0
Yhteensä	€	186 353	181 900	162 400	162 400	-19 500	-10,7
Tuotot	€	0	0	0	0	0	
Netto	€	186 353	181 900	162 400	162 400	-19 500	-10,7
Liikuntapalvelut yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	6 347 291	6 408 400	6 627 200	6 688 066	279 666	4,4
Tuotot	€	-1 050 141	-1 131 800	-1 235 800	-1 235 800	-104 000	9,2
€ / asukas	€/asukas	116,24	117,36	121,37	122,48	5,12	4,4
Tuottojen osuus kuluista (%)	%	16,54	17,66	18,65	18,48	0,82	4,6
Netto	€	5 297 150	5 276 600	5 391 400	5 452 266	175 666	3,3

		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousarvio 2016 (kv)	Muutos 2016- 2015	Muutos % 2016- 2015
Nuorisopalvelut							
Nuorisotilat, käynnit	kpl	21 122	20 000	19 500	19 500	-500	-2,5
€ / käynti	€/käynti	28,45	31,63	34,70	34,70	3,07	9,7
Avoimet ovet tuntia viikossa	h	148,84	134,50	124,50	124,50	-10,00	-7,4
Yhteensä	€	600 847	632 600	676 600	676 600	44 000	7,0
Tuotot	€	-11 848	-18 100	-18 600	-18 600	-500	2,8
Netto	€	589 000	614 500	658 000	658 000	43 500	7,1
Leirikeskukset							
Leirikeskukset, käynnit	kpl	105	120	120	120	0	0
€ / käynti	€/käynti	23,55	60,83	60,83	60,83	0	0,0
Yhteensä	€	2 472,88	7 300,00	7 300,08	7 300,08	0	0,0
Tuotot	€	-60	-4 900	-4 900	-4 900	0	0,0
Netto	€	2 413	2 400	2 400	2 400	0	0,0
Nuorisotoiminta							
Nuorisotoiminta, käynnit	kpl	6 201	5 000	5 000	5 000	0	0
€ / käynti	€/käynti	21,10	24,48	24,66	24,66	0,18	0,7
Yhteensä	€	130 829	122 400	123 300	123 300	900	0,7
Tuotot	€	-66 977	-7 700	-7 700	-7 700	0	0,0
Netto	€	63 852	114 700	115 600	115 600	900	0,8
Järjestöjen nuorisotoiminta							
Järjestöjen nuorisotoiminta, avustettuja järjestöjä	kpl	20	25	25	25	0	0
Yhteensä	€	177 797	198 900	188 000	188 000	-10 900	-5,5
Tuotot	€	-22 879	-23 000	-30 000	-30 000	-7 000	30,4
Netto	€	154 918	175 900	158 000	158 000	-17 900	-10,2
Erityisnuorisotyö							
Erityisnuorisotyö yhteensä	€	183 516	217 800	250 400	250 400	32 600	15,0
Tuotot	€	-174 512	-180 000	-180 000	-180 000	0	0
Netto	€	9 004	37 800	70 400	70 400	32 600	86,2
Nuorisotyö yhteensä							
Toiminnan kulut yhteensä	€	1 348 765	1 479 400	1 532 500	1 517 647	38 247	2,6
€ / alle 29-vuotias asukas	€/asukas	78,65	86,27	89,37	88,50	2	2,6
Tuotot	€	-284 589	-288 900	-281 400	-281 400	7 500	-2,6
Tuotot % kuluista	%	21,1	19,5	18,4	18,5	-1,0	-4,9
Netto	€	1 064 176	1 190 500	1 251 100	1 236 247	45 747	3,8
Toimintakulut	€	7 696 056	7 887 800	8 159 700	8 205 713	317 913	4,0
Toimintatuotot	€	-1 334 730	-1 420 700	-1 517 200	-1 517 200	-96 500	6,8
Toimintakate	€	6 361 325	6 467 100	6 642 500	6 688 513	221 413	3,4

Viestit tilaajalle

Talousarvioraamiin pääsemiseksi liikunta- ja nuorisopalveluissa on tehty seuraavat toimenpiteet: Karkialammen kuntotalon sopimusta muutetaan siten, että tuki kuntotalolle on 25 000 euroa/vuosi (leikkaus 10 000 euroa), lopetetaan liikuntaneuvonnan ostosopimus ESLI:n kanssa - säästö 39 000 euroa/vuosi, leikataan avustuksia yhteensä 29 500 euroa ja nostetaan liikuntapaikoilta ja nuorisotiloilta kerättäviä tuloja noin 115 000 euroa. Kaupunginhallituksen talousarvion valmistumisen jälkeen osoittama henkilöstömäärärahavähennys 14 800 euroa on tehty nuorisotiedotukseen ja liikuntapaikoille osoitettu lisäys 97 900 euroa on jaettu liikuntapaikkojen ylläpitoon (sähkö, muut toimintakulut), jotta kuluja ei tarvitsisi kattaa muualta ja kaupunginhallituksen painottama lähiliikuntatoiminta voitaisiin pitää nykyisenkaltaisena.

Palvelu: Orkesteri							
Vastuuhenkilö: Nikke Isomöttönen							
		Tilinpää- tös 2014	Talousar- vio 2015 (valtuusto)	Talousarvio 2016 (lautakunta)	Talousar- vio 2016 (kv)	Muutos 2016- 2015	Muutos % 2016- 2015
Orkesteritoiminta, konsertit ja esitykset	kpl	60	50	38	38	-12	-24,0
€ / konsertti	€/konsertti	15 188	18 714	24 167	23 878	5 164	27,6
Kuulijoiden määrä	kpl	13 578	11 000	8 000	8 000	-3 000	-27,3
€ / kuulija	€/kuulija	67	85	115	113	28	32,8
Kuulijoiden määrä / konsertit ja esitykset	kpl/konsertti	226	220	211	211	-9	-4,1
Toiminnan kulut yhteensä	€	911 274	935 700	918 350	907 381	-28 319	-3,0
Tuotot	€	-144 686	-119 700	-107 000	-107 000	12 700	-10,6
Tuotot % kuluista	%	15,9	12,8	11,7	11,8	-1	-7,8
Netto	€	766 588	816 000	811 350	800 381	-15 619	-1,9

Viestit tilaajalle

Talousarvioraamissa orkesterille asetettu TA2015 tasoon nähden 31 % korkeampi tulo-odotus perustuu aiempien vuosien menestyksekkääseen hanketoimintaan, muttei ole realistinen. Tulo-odotusta pienennetään ja vastaavalla summalla vähennetään toimintakuluja katteen tasapainottamiseksi. Tämä tarkoittaa konserttimäärien ja kuulijatavoitteen pienentämistä sekä solistien ja kapellimestarien käytön sekä lehti-ilmoittelun ym. mainonnan vähentämistä. Toimenpiteet vaikeuttavat taiteellisen laadun ylläpitämistä, kiinnostavien konserttisisältöjen tuottamista ja tulotavoitteiden täyttämistä. Orkesteri haluaa kiinnittää ylläpitäjän huomion siihen, että korkeiden kiinteiden kulujen (mm. vakituiset kuukausipalkat, vuokrat) vuoksi muutokset toimintamäärärahoissa kohdistuvat budjetin siihen osaan, jolla varsinainen tuloja ja suoritteita tuottava esiintymistoiminta järjestetään. Parhaan hyödyn ylläpitäjä saa orkesterista turvaamalla sille ammattimaisen orkesteritoiminnan edellyttämät määrärahat laadukkaiden, kiinnostavien ja monipuolisten sisältöjen toteuttamiseen.

Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle viihtyisän elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimivan Tilakeskuksen johtokuntana toimii teknisen lautakunnan jaosto.

Teknisen lautakunnan alaiset tulosalueet ovat:

- hallinto (johtamisen tukipalvelut, projektit, maankäyttö, Kyytineuvo)
- kaupunkisuunnittelu (kaavoitus)
- mittaus ja kiinteistöt (mittaus, metsät ja vesialueet, energiapuun hankinta)
- kaupunkiympäristö (yhdyskuntateknikka ja ympäristö, lentoasema, ympäristövastuut)
- Tilakeskus (taseyksikkö)

Palvelusuunnitelma

Tekninen lautakunta vastaa toimialansa viranomaistehtävistä, omistajahallintatehtävistä sekä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Teknisen lautakunnan tavoitteena on tuottaa kaavoitus- mittaus ja kartastopalveluja sekä hankkia ja luovuttaa maata taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Lisäksi teknisen lautakunnan palveluihin kuuluvat yhdyskuntateknisten palveluiden ylläpito ja rakennuttaminen, joukkoliikenteen palveluiden organisointi, lentoaseman ylläpito ja kauppatorin hallinnointi sekä palveluiden järjestäminen.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi	Huolehditaan kevyenliikenteen väylien ja jalkakäytävien teknisestä kunnosta ja kunnossapidosta. Tavoite edellyttää rakenteiden ja päällysteiden uusimista (5-7 km / vuosi) ja riittävästä kunnossapitotasosta huolehtimista.	Kunnossapitopäällikkö
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi	Huolehditaan keskeisten (tunnistettujen) puistojen viihtyisyydestä. Pusikoiden ja puuston raivaamisella varmistetaan käyttäjäkokemus sosiaalisesti turvallisesta tilasta aktiivisimmin käytössä olevien virkistysalueiden (ranta-alueet, puistot, siirtymät) osalta.	Kaupunginpuutarhuri ja metsätalousinsinööri
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttö: 1) kirjaston käyttö/kävijät 2) museot/kävijät 3) orkesteri/kuulijamäärä 4) yleiset kulttuuripalvelut 4.1) Kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa 4.2) Kävijämäärä tapahtumissa, joihin myönnetty kohdeavustusta 4.3) Säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä 5) Uimahallikäynnit 6) Teatterin kävijämäärät	Harraste- ja kokoontumistilojen riittävän määrän turvaaminen: - yhteiskäytön koordinointi - tilankäytön tehokkuuden parantaminen - tilojen moninaiskäyttö. Kulttuuri- ja liikuntatilojen investoinneista ja rahoituksista huolehtiminen: - Rantakylän koulun korjauksen toteutus aluetta palvelevana monitoimitalona 2016 -2018 - Urheilupuiston huoltotilojen peruskorjaus 2015 - 2016 - Naisvuoren uimahallin saneeraus 2016 -2017 - Hänninkentän huoltorakennuksen muutos ja	Vuokrauspäällikkö Kiinteistöjohtaja

	laajennus 2018 - Uuden taidemuseon rakentaminen 2017 – 2018 - Teatterin peruskorjaus 2018 – 2019 - Mikaelin korjaus- ja muutostyöt 2018 - 2019 - Ristiinan sotakoulun entisöinti ja muutos pitäjätaloksi 2016 -2017 yhdessä eri ristiinalaisten seurojen kanssa - Sotahistoriallinen keskus (hankeselvitys/-suunnitelma)	
--	---	--

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Yritysten nettolisäys Tavoite 140 yritystä	Selkeytetään ja nopeutetaan lupa- ja päätösprosesseja huomioiden erityisesti asiakkaan näkökulma.	Tekninen johtaja
	Ollaan aktiivisena neuvotteluosapuolena ja mahdollistajana yrityksiä ja työpaikkoja synnyttävissä projekteissa.	
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Mikkelin mainekuvan positiivinen kehitys	Asuntomessuprojekti hallitaan laadukkaasti ja tehokkaasti yhdessä Osuuskunta Suomen Asuntomessut kanssa.	Projektijohtaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Yritysten nettolisäys	Aktiivinen kiinteistöjen vuokraus- ja myyntitoiminta - yhteistyö Miksei Oy:n ja Kiinteistökehitys Nais-tinki Oy:n kanssa - asiakaspalvelun laadun kehittäminen ja ylläpito - palveluresurssien varmistaminen.	Vuokrauspäällikkö
	Palvelujen kilpailutus - palvelujen ja hankkeiden kilpailutus sellaisina kokonaisuuksina, että pk-yritykset pystyvät tarjoamaan/tuottamaan palvelut, mm. rakennusten kunnossapitotöiden puitejärjestelysopimusten kilpailutus 2016	Kiinteistöpäällikkö Toimistorakennusmestari

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%)	Kaupunki toimii aktiivisesti omissa kohteissaan PIMA -maiden puhdistamiseksi (ns. Shell-tontti, Veturitallit, jne.) ja rakentamisen mahdollistamiseksi.	Kehitysinsinööri
	Kaupunki osallistuu Vapon kloorifenoli -ongelman ratkaisemiseksi ja rakentamisen mahdollistamiseksi	Kehitysinsinööri
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Asiakastytytyväisyystutkimus - puistojen hoito tavoite 4 (asteikko 1-4), lähtötaso 3,55 - liikenneväylien hoito 4 (asteikko	Kaupunginosaseurojen ja muiden toimijoiden aktiivisuutta oman alueensa ja erityisten kaupunginosakohdeiden siistimistalkoissa tuetaan. Kaupunki osallistuu osaltaan tarpeen mukaan siistimis- ja raivausjätteiden pois kuljetukseen kustannuksellaan.	Kaupunginpuutarhuri
	Urakkakokonaisuuksien muuttaminen ja urakka-alueiden työn aloittaminen.	Kunnossapitopäällikkö

1-4), lähtötaso 3,30		
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Ekologinen jalanjälki	Energiasäästöhankeet - energiatuotantomäärärahojen riittävä budjetointi/energiavastustusten maksimointi - määrärahojen kohdentaminen elinkaarikustannuksiltaan kannattaviin hankkeisiin - o energiatuotantotoimenpideohjelma 2016 – 2017 Uusiutuvan energian käyttö - aurinkoenergian hyödyntäminen - lämpöpumpputekniikan hyödyntäminen Puurakentaminen ja energiatehokkaat tilaratkaisut - Rantakylän koulun uudisosan rakentaminen energiatehokkaana ja uusiutuvaa energiaa hyödyntävänä talona - Rantakylän ja Haukivuoren uusien päiväkotien rakentaminen A-energialuokan/”joutsenlippu”-taloina Energiatehokas rakentaminen - uusien rakentamismääräysten mukaisten energiatehokkuusvaatimusten huomioiminen	Kiinteistöjohtaja/Energiasinööri Energiasinööri Energiasinööri Rakennuttajat/energiasinööri Rakennuttajat
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Kaatoaikalle penkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas)	Kaupungilla purkuun tulevien rakennusten materiaalien uusiokäyttö - yhteistyö hallintokuntien, Ekotorin, toimintakeskuksen, Metsäsiltilä Oy:n ja Etelä-Savon rakennusperintöyhdistyksen kanssa	Toimistorakennusmestari/rakennuttajat
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Korjausvelka kaupungin omistamien kiinteistöjen osalta (euroa/asukas)	Vuosittain tarkistettu kiinteistöjen C-salkun realisoitisuunnitelma ja sen toteutus - palveluverkkoselvitysten toimenpiteiden toteutus - tilojen käytön tehokkuus -> entistä suuremmasta kiinteistömäärästä luopuminen mm. purkamisen lisääminen Investointimäärärahat - korjausvelan hallinta Ylläpitoresurssien lisääminen - kunnossapidon tason nosto tasotietoon 0,5 prosenttia jälleenhankinta-arvosta (ilman C-salkkua)	Kiinteistöjohtaja

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Todetuista sisäilma-ongelmista kärsivien kaupungin omistamien kiinteistöjen osuus kaupungin koko kiinteistökanasta	Satsaus kiinteistöjen huoltoon, käyttöön ja kunnossapitoon - euro- ja henkilöstöresurssit - osaaminen - suunnitelmallisuus ja seuranta	Kiinteistöpäällikkö
	Uusin tutkimustieto ja uudet innovaatiot käyttöön.	Kunnossapitoinsinööri ja tekniset asiantuntijat
	Palveluverkon tiivistämisen kautta luovutaan huonokuntoisimmista kiinteistöistä.	Kunnossapitoinsinööri
	Huonokuntoisimpien kiinteistöjen korvaaminen vuokratilaratkaisuilla.	Kiinteistöjohtaja
	Investointimäärärahat Korjausvelan hallinta	Kiinteistöjohtaja

Talous

Tekninen lautakunta

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	7 274 831	6 029 000	5 606 400	5 666 400
Toimintamenot	-14 829 583	-14 936 500	-16 272 001	-15 974 278
Toimintakate (netto)	-7 554 752	-8 907 500	-10 665 601	-10 307 878

*tp2014, ta 2015 ja ta2016 eivät vertailukelpoisia organisaatiomuutosten johdosta

Tilakeskus

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	32 187 024	31 700 000	32 090 700	32 301 700
Toimintamenot	-17 017 817	-16 550 000	-17 226 850	-17 069 500
Toimintakate (netto)	15 169 207	15 150 000	14 863 850	15 232 200

Palvelut tuotteittain

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Projektien hallinto						
Kulut	€	0	67 595	54 953	-12 642	-18,7
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	0	67 595	54 953	-12 642	-18,7
Strategiset projektit						
Kulut	€	0	285 158	433 155	147 997	51,9
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	0	285 158	433 155	147 997	51,9

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Asuntomessut						
Kulut	€	54 076	293 525	976 861	683 336	232,8
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	54 076	293 525	976 861	683 336	232,8
Projektit yhteensä						
Kulut	€	241 088	646 277	1 464 968	818 691	126,7
Tuotot	€	-98 000	0	0	0	
Netto	€	143 088	646 277	1 464 968	818 691	126,7

Viestit tilaajalle

Projekti johtoyksikkö tukee ohjelmajohtamista (Ympäristön hyvinvointiohjelma), evaluoi ja käynnistää strategiset projektit, muodostaa projekteille elinkaarensa mukaiset organisaatiot sekä huolehtii tehokkaalla hallinnolla strategisten projektien ulkopuolisen rahoituksen hankinnan ja projektien talouden ylläpidosta.

Palvelu: Joukkoliikenne

Vastuuhenkilö: Liisa Heikkinen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Valtionapuliikenne						
Korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>		9 500	11 500	2 000	21,1
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>		70,5	100,8	30	43,0
Joukkoliikenteen kulut yhteensä/asukas	€		12,3	21,2	9	72,4
Yhteensä (€)	€		669 590	1 159 118	489 528	73,1
Tuotot	€		-260 000	-475 000	-215 000	82,7
Netto	€		409 590	684 118	274 528	67,0
Muut lipputuotteet						
Korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>		15 400	14900	-500	-3,2
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>		4,1	4,17	0,1	2,0
Joukkoliikennepalveluiden kulut yhteensä	€		63 053	62 076	-977	-1,5
Kulut yhteensä / asukas	<i>€/asukas</i>		1,2	1,1	0	-8,3
Tuotot	€		0	0	0	
Netto	€		63 053	62 076	-977	-1,5
Joukkoliikenne						
Korttilatausten lukumäärä yht.	<i>kpl</i>	24 380	24 900	26 400	1 500	6,0
€/korttilataus	<i>€/korttilataus</i>	70	67,6	86,8	19	28,4
Joukkoliikenteen kulut yhteensä/asukas	€	31,2	30,8	42	11	36,4
Yhteensä (€)	€	1 705 462	1 683 462	2 291 318	607 856	36,1
Tuotot	€	-372 036	-260 000	-475 000	-215 000	82,7
Netto	€	1 333 427	1 423 462	1 816 318	392 856	27,6
Kutsutaksi						
Asiakasmäärä	<i>kpl</i>	4 750	4 000	3 800	-200	-5,0
€/asiakas	€	8,6	15,3	15,9	1	3,9
Kutsutaksin kulut yhteensä/asukas	<i>€/asukas</i>	0,7	1,1	1,1	0	0,0
Yhteensä (€)	€	40 962	61 379	60 428	-951	-1,5
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	40 962	61 379	60 428	-951	-1,5
Joukkoliikennepalvelut yhteensä					0	
Joukkoliikennepalveluiden kulut yhteensä	€	1 746 424	1 744 841	2 351 746	606 905	34,8
Kulut yhteensä / asukas	<i>€/asukas</i>	32	32	43,1	11	34,7
Tuotot	€	-372 036	-260 000	-475 000	-215 000	82,7
Netto	€	1 374 388	1 484 841	1 876 746	391 905	26,4

Viestit tilaajalle:

Mikkelin kaupunki on mukana valtakunnallisessa Liikenneviraston vetämässä toimivaltaisten viranomaisten osakeyhtiössä, joka toteuttaa uuden valtakunnallisen lippu- ja maksujärjestelmän.

Toimivaltaisten lupaviranomaisten valtakunnallinen Waltti lippu- ja maksujärjestelmä todennäköisesti otetaan käyttöön keväällä 2016. Kaupunkimaisessa joukkoliikennepalvelussa eli paikallisliikenteessä sekä palveluliikenteessä varaudutaan kokonaisuudessaan kaupungin järjestämisvastuuseen eli hankintaan.

Palvelu: Kaupunkisuunnittelu
Vastuuhenkilö: Ilkka Tarkkanen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Yleiskaavoitus						
Bruttokulut / asukas	€	7	8,2	9,1	0,9	10,4
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (kpl)	€/kpl	76 350	445 848	247 136	-198 712	-44,6
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (ha)	€/ha	254	95,9	106	10,4	10,8
Hyväksytyt kaavat (kpl)	kpl	5	1	2	1	100,0
Hyväksytyt kaavat (ha)	ha	1 501	4 650	4 650	0,0	0,0
Yhteensä (€)	€	381 749	445 848	472 761	26 913	6,0
Tuotot	€	0	0	0	0	0,0
Netto	€	381 749	445 848	472 761	26 913	6,0
Asemakaavoitus						
Bruttokulut / asukas	€/asukas	15,1	7,3	6	-1,0	-14,2
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (kpl)	€/kpl	63 599	79 193	68 326	-10 867	-13,7
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (ha)	€/ha	2 942	3 168	2 588	-580	-18,3
Bruttokulut / hyväksytyt kaavat (k-m ²)	€/k-m ²	2,7	4,9	1,4	-3,5	-72,2
Hyväksytyt kaavat (kpl)	kpl	13	5	5	0,0	0,0
Hyväksytyt kaavat (ha)	ha	281	125	132	7,0	5,6
Hyväksytyt kaavat (k-m ²)	k-m ²	305 611	80 000	252 000	172 000	215,0
Yhteensä (€)	€	826 792	395 963	341 629	-54 334	-13,7
Tuotot	€	0	0	0	0	0,0
Netto	€	826 792	395 963	341 629	-54 334	-13,7
Muut palvelut						
€ / asukas	€/asukas	3,5	1,2	1,1	-0,1	-8,3
Yhteensä (€)	€	188 961	65 474	59 923	-5 551	-8,5
Tuotot	€	0	0	-60 000	-60 000	
Netto	€	188 961	65 474	-77	-65 551	-100,1
Kaavoituspalvelut yhteensä					0	
Kulut yhteensä	€	1 397 502	907 286	874 313	-32 973	-3,3
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	25,6	16,6	16,4	-0,2	-1,1
Tuotot	€	0	0	-60 000	-60 000,0	
Netto	€	1 397 502	907 286	814 313	-92 973	-10,2

Viestit tilaajalle:

Kaavoituksella luodaan kaupungin elinvoimaisuuden kehittymiselle edellytykset. Kaavatyötä ja priorisointia ohjaa erityisesti elinkeinoelämän kysyntä ja sen aikataululliset tavoitteet. Keskustan osayleiskaava viedään päätöksentekoon ja Anttolan keskustan kaava-päivitys etenee. Satamalahden kaavoitus alkaa maanomistusjärjestelyjen selkeytyessä. Yritysten ja elinkeinoelämän tonttien määrää vahvoissa kaavoissa nostetaan. Asumisen kaavoitus painottuu Kirkonvarkauden alueelle ja sen jatkumolle Kyyhkylän tietä etelään.

Palvelu: Mittaus ja kiinteistöt
Vastuuhenkilö: Jukka Piispa

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Maastotietopalvelut						
Kunnan maapinta-ala	km ²	2 550	2550	2550	0	0,0
€ / kunnan maapinta-ala (km ²)	€/km ²	155	170	165	-5	-2,5
€ / asukas	€/asukas	7,2	7,9	7,9	0	0,0
Yhteensä (€)	€	394 774	432 994	429 734	-3 260	-0,8
Tuotot	€	-28 463	0	-20 000	-20 000	
Netto	€	366 312	432 994	401 972	-31 022	-7,2
Paikkatietopalvelut						
Ylläpidettävä alue	km ²	152	152	152	0	0,0
€ / ylläpidettävä alue (km ²)	€/km ²	2 098	2 777	2 639	-139	-5,0
€ / asukas	€/asukas	5,8	7,7	7,3	-0,4	-4,7
Yhteensä (€)	€	318 870	422 135	405 282	-16 854	-4,0
Tuotot	€	-98 451	-90 000	-80 000	10 000	-11,1
Netto	€	220 420	332 135	325 282	-6 854	-2,0

		TP 2 014	TA 2 015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Kiinteistöinsinööripalvelut						
Rekisteröidyt kiinteistöt	<i>kpl</i>	85	50	50	0	0,0
€ / rekisteröidyt kiinteistöt	<i>€/kiinteistö</i>	2 347	6 024	5 339	-684	-11,4
€ / asukas	<i>€/asukas</i>	3,7	5,5	4,9	-0,6	-11,1
Yhteensä (€)	€	199 476	301 180	266 962	-34 218	-11,4
Tuotot	€	-43 772	-260 000	-50 000	210 000	-80,8
Netto	€	155 705	41 180	216 962	175 782	426,9
Tonttipalvelut						
Operoidut kiinteistöt	<i>kpl</i>	151	200	200	0	0,0
€ / operoidut kiinteistöt	<i>€/kiinteistö</i>	5 281	384	544	160	41,6
€ / asukas	<i>€/asukas</i>	15	1	2	1	42,9
Yhteensä (€)	€	797 396	76 884	108 895	32 011	41,6
Tuotot	€	-3 644 271	-2 820 000	-2 873 000	-53 000	1,9
Netto	€	2 846 875	-2 743 116	-2 764 105	-20 989	0,8
Kiinteistö- ja mittauspalvelut yht.						
Kulut yhteensä	€	1 710 517	1 233 193	1 177 372	-55 821	-4,5
Kulut yhteensä	<i>€/asukas</i>	23,4	22,6	22,0	-0,6	-2,8
Tuotot	€	-3 814 956	-3 170 000	-3 023 000	147 000	-4,6
Netto	€	2 104 439	-1 936 807	-1 845 628	-91 179	-4,7

Viestit tilaajalle:

Kartta- ja paikkatietotuotannossa siirrytään käyttämään valtakunnallista N2000-korkeusjärjestelmää. Jatketaan kuntalasille suunnatun karttapalvelun tietosisällön kehittämistä ja digitaalista tontin luovutusta. Toteutetaan Inspire-direktiivin edellyttämiä WMS-standardin ja WFS-standardin mukaisia rajapintoja. Parannetaan sekä rekistereiden että kartta- ja paikkatietoaineistojen tietosisältöä. Tonttipalveluiden toimintaa ja tulomuodostusta pienentää vähäinen tonttien luovutus.

Tämä näkyy muutoksena operoitujen kiinteistöjen määrässä ja heijastuu myös kiinteistöinsinööripalveluihin tontin lohkomisten muodossa.

Palvelu: Metsät ja vesialueet

Vastuuhenkilö: Annamari Huttunen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Talousmetsät						
Metsät, ha	<i>ha</i>	5 112	5 112	5 112	0	0,0
€/ha	<i>€/ha</i>	20,2	33,3	34,8	2	4,5
Yhteensä (€)	€	103 219	170 273	178 068	7 795	4,6
Tuotot	€	-675 554	-996 000	-991 000	5 000	-0,5
Netto	€	-572 334	-825 727	-812 932	12 795	-1,5
Taajamametsät						
Metsät, ha	<i>ha</i>	1 647	1 647	1 647	0	0,0
€/ha	<i>€/ha</i>	128,6	205,2	157,54	-48	-23,2
Yhteensä (€)	€	211 763	337 889	259 470	-78 419	-23,2
Tuotot	€	-182 191	-144 000	-120 000	24 000	-16,7
Netto	€	29 572	193 889	139 470	-54 419	-28,1
Palvelut ja monikäyttö						
Yhteensä (€)	€	182 021	89 539	166 939	77 400	86,4
Tuotot	€	-43 145	-48 500	-49 700	-1 200	2,5
Netto	€	128 876	41 039	117 239	76 200	185,7
Metsät ja vesialueet yhteensä						
Metsät, ha	<i>ha</i>	6 759	6 759	6 759	0	0,0
€/ha	<i>€/ha</i>	73,5	88,4	89,43	2,4	2,7
Yhteensä (€)	€	497 004	597 701	604 477	6 776	2,7
Tuotot	€	-910 891	-1 188 500	-1 160 700	27 800	-2,3
Netto	€	-413 887	-590 799	-556 223	34 576	-7,4

Viestit tilaajalle:

Talousmetsien taimikonhoitotöitä ja ensiharvennushakkuita lisätään. Talouden tasapainotusohjelman mukainen puun lisämyynti toteutetaan. Asuntomessuvieraiden käyttämien reittien ja väylien näkemäharvennuksia jatketaan. Alueen puustoa käsitellään erityisesti alueiden ja tonttien osalta. Taajamametsien hoitotöiden painopiste tämän jälkeen on Länsi-Tupalan, Peitsarin, Otavan ja Rantakylän alueilla. Ristiinan taajamametsien hoitosuunnitelma valmistellaan. Yhteistyö Mamkin metsätalouden laitoksen kanssa jatkuu. Mikkelin alapuolisen Saimaan poistokalastushanke jatkuu ja sen kustannuksiin on varauduttu (kaupungin osuus on 8 250 euroa).

Palvelu: Energiapuun hankinta
Vastuuhenkilö: Pekka Halonen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Energiapuun hankinta						
Kulut	€	752 272	651 059	170 999	-480 060	-73,7
Tuotot	€	-637 166	-530 000	-250 000	280 000	-52,8
Netto	€	115 106	121 059	-79 001	-200 060	-165,3

Viestit tilaajalle:

Energiapuuhankinta lopetetaan ja varastot ajetaan tyhjiksi tuotantolaitoksille kevään aikana.

Palvelu: Kunnallistekniikan suunnittelu ja rakennuttaminen
Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Suunnittelu						
Kadut						
(sis. Liikennesuunnittelun 2015 alusta)	€	248 901	451 268	497 850	46 582	10,3
Puistot ja leikkikentät	€	115 175	129 988	129 471	-517	-0,4
Suunnittelun kulut yhteensä/asukas	€/asukas	7,4	11,3	12,0	0,7	6,5
Kulut yhteensä	€	404 443	617 010	657 131	40 121	6,5
Tuotot	€	-97 970	-101 970	-101 970	0	0,0
Netto	€	306 474	515 040	555 161	40 121	7,8
Rakennuttaminen						
Kadut	€	203 612	199 196	159 610	-39 586	-19,9
Puistot ja leikkikentät	€	68 743	65 633	65 410	-223	-0,3
Rakennuttamisen kulut yhteensä/asukas	€/asukas	5,4	5,1	4,4	-0,7	-14,3
Kulut yhteensä	€	297 040	280 279	240 173	-40 106	-14,3
Tuotot	€	-61 201	-165 000	-165 000	0	0,0
Netto	€	235 839	115 279	75 173	-40 106	-34,8
Suunnittelu ja rakennuttaminen yht.						
Rakennuttamisen kulut yhteensä/asukas	€/asukas	12,8	16,4	16,4	0,0	0,0
Kulut yhteensä	€	701 483	897 289	897 304	15	0,0
Tuotot	€	-159 170	-266 970	-266 970	0	0,0
Netto	€	542 313	630 319	630 334	15	0,0

Viestit tilaajalle:

Suunnittelun ja rakennuttamisen resursoinnissa käytetään omia ja palvelun tuottajilta ostettavia resursseja. Suunnittelu ja saastu-neisiin maa-alueisiin liittyvä rakennuttaminen ostetaan ulkoa. Viher- ja liikennesuunnittelu sekä pienet projektit tehdään pääsään-töisesti itse. Yhden projektikokonaisuuden hankkimista, jossa suunnittelu ja rakennuttaminen yhdistetään edelleen, pilotoidaan valittavassa kohteessa. Kirkonvarkauden asuinalueella ja Raviradantiellä sijaitsevat suurimmat suunnittelu- ja rakennuttamisprojek-tit.

Palvelu: Liikenneväylät
Vastuuhenkilö: Päivi Turkki

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Liikenneväylien kunnossapito						
Hoidetut liikenneväylät (m²)	m²	2 556 294	2 556 294	2 727 220	170 926	6,7
Kesäkunnossapito (€ / m²)	€/m²	0,4	0,4	0,4	-0,1	-11,4
Talvikunnossapito (€ / m²)	€/m²	0,7	0,7	0,8	0,1	12,2
Kunnossapito yhteensä (€ / m²)	€/m²	1,4	1,6	1,5	-0,1	-3,2
Liikenneväylien kunnossapito yhteensä	€	3 689 081	3 971 675	4 077 614	105 939	2,7
Tuotot	€	-33 893	-39 700	-40 000	-300	0,8
Netto	€	3 655 188	3 931 975	4 037 614	105 639	2,7
Katuvalaistus ja liikenteen ohjauslaitteet						
Valaisimet (kpl)	kpl	11 640	11 640	11 640	0	0,0
€ / valaisin	€/kpl (valaisin)	96,9	117,3	115,9	-1,4	-1,2
Ohjauslaitteet (kpl)	kpl	26,0	26,0	27,0	1,0	3,8
€ / ohjauslaite	€/kpl (valaisin)	4 775	8 320	4 535	-3 785	-45,5

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Yhteensä (€)	€	1 252 403	1 582 034	1 471 466	-110 568	-7,0
Tuotot	€	0	0	0	0	
Netto	€	1 252 403	1 582 034	1 471 466	-110 568	-7,0
Muut palvelut						
€/asukas	€/asukas	0,1	6,3	4,6	-1,7	-27,0
Yhteensä (€)	€	7 474	346 350	2 488 785	2 142 435	618,6
Tuotot	€	-4 759	-155 000	-136 400	18 600	-12,0
Netto	€	2 715	191 350	112 145	-79 205	-41,4
Liikenneverkot yhteensä						
Kulut yhteensä	€	4 948 958	5 900 059	5 797 625	-102 434	-1,7
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	90,6	108,0	106,2	-1,8	-1,7
Tuotot	€	-38 652	-194 700	-176 400	18 300	-9,4
Netto	€	4 910 306	5 705 359	5 621 225	-84 134	-1,5

Viestit tilaajalle:

Ylläpidon uudet alueurakat alkoivat lokakuussa 2015. Vuonna 2016 panostetaan sopimusten tavoitteiden ja laadun varmistamiseen yhteistyössä palvelun tuottajien kanssa. Liikenneväylät ovat turvallisia ja kevyen liikenteen suoritemäärät kasvavat. Liikennetilassa liikenneturvallisuus paranee ja voi tuntea sosiaalista turvallisuuden tunnetta. Valaisinpisteiden energiatehokkuutta parannetaan leasing -sopimuksen mukaisesti.

Hoidettujen liikenneväylien neliömäärän kasvuun on syynä digitaalisella karttaohjelmalla laskettujen neliömäärien tarkistus sekä Ristiinan alueen, kaupungille kuuluvien liikenneväylien neliöt, joita ei ollut tarkasti laskettuna aikaisemmissa luvuissa. Laskentaa jatketaan vielä Suomenniemen osalta.

Palvelu: Viheralueet

Vastuuhenkilö: Kaupunginpuutarhuri

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Puistojen hoito ja ylläpito						
Puistojen hoito ja ylläpito, m ²	m ²	902 901	902 901	888 237	-14 664	-1,6
2. hoitoluokan puistot, m ²	m ²	286 271	286 271	287 877	1 606	0,6
2. hoitoluokan puistot (€/m ²)	€/m ²	1,9	2,16	2,21	0	2,3
3. hoitoluokan puistot, m ²	m ²	616 630	616 630	600 360	-16 270	-2,6
3. hoitoluokan puistot (€/m ²)	€/m ²	0,3	0,33	0,29	0	-12,1
Puistojen hoito ja ylläpito yhteensä (€/m ²)	€/m ²	1,1	1,23	1,19	0	-3,3
Muu maisemanhoito (€/m ²)	€/m ²	0	0,13	0,07	0	-46,2
Yhteensä (€)	€	976 880	1 114 470	1 060 113	-54 357	-4,9
Tuotot	€	-26 900	-14 300	-14 300	0	0,0
Netto	€	949 981	1 100 170	1 045 813	-54 357	-4,9
Muut palvelut						
€/asukas	€/asukas	0,6	1,07	1,47	0	37,4
Yhteensä (€)	€	30 399	58 549	80 139	21 590	36,9
Tuotot	€	-607	-1 300	-1 300	0	0,0
Netto	€	29 791	57 249	78 839	21 590	37,7
Viheraluepalvelut yhteensä						
Kulut yhteensä	€	1 504 283	1 173 020	1 140 252	-32 768	-2,8
Kulut yhteensä/asukas	€/asukas	27,5	21,48	20,88	-1	-2,8
Tuotot	€	-938 398	-15 600	-15 600	0	0,0
Netto	€	565 885	1 157 420	1 124 652	-32 768	-2,8

Viestit tilaajalle:

Ylläpidon uudet alueurakat alkoivat lokakuussa 2015. Vuonna 2016 panostetaan sopimusten tavoitteiden ja laadun varmistamiseen yhteistyössä palvelun tuottajien kanssa. Asukkailla tarjotaan turvallista, viihtyisää sekä aktivoivaa asuin- ja kaupunkiympäristöä. Leikkipaikkaohjelma johtaa ja tarkentaa resursointia leikkipaikkaverkostoon. Kaupunginosaseuroja ja kaupunkilaisia kannustetaan edelleen talkoisiin ympäristön siistimisessä mm. Mikkeli Siistiksi -kampanja, lähiympäristön omatoiminen siistiminen pelisäännöt ja vieraslajien torjuntaa. Taajamametsät sisältyvät metsät ja vesialueet- yksikön taulukkoon.

Palvelu: Satamat
Vastuuhenkilö: Maini Väisänen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Venepaikat						
Kulut yhteensä	€	83 083	85 634	102 039	16 405	19,2
Kulut yhteensä / asukas	€/asukas	1,5	1,6	1,9	0,3	19,2
Tuotot	€	-40 737	-37 800	-37 800	0,0	0,0
Netto	€	42 345	47 834	64 239	16 405	34,3

Viestit tilaajalle:

Satamien vierasvenepalveluja erityisesti venematkailun näkökulmasta parannetaan. Kuntalaisille tarjotaan monipuoliset satamapalvelumahdollisuudet sekä talvisäilytystilat Anttolassa. Annilassa turvataan nuorisolle kevytvenetoiminnan tarvitsema satama.

Palvelu: Lentoasema
Vastuuhenkilö: Sakari Silvennoinen

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Lentoasema						
Kulut	€	519 836	609 335	572 976	-36 359	-6,0
Tuotot	€	-190 186	-164 582	0	164 582	-100,0
Netto	€	329 650	444 753	573 240	128 223	28,0
Kulut €/asukas	€/asukas	9,5	11,2	10,5	-0,6	-7,0

Viestit tilaajalle:

Lentoaseman toiminnallista aktiivisuutta lisätään mm. opetus- ja harrasteilmailun parissa sekä maahuollon osalta. Kentälle perustetaan UAS -keskus yhdessä yritysten kanssa. Lentokentän turvallinen toiminta ja luvat ilmailulle taataan.

Palvelu: Ympäristövastuut
Vastuuhenkilö: Juha Rautio

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Projektit						
Kulut	€	569 474	290 928	306 053	15 125	5,0
Tuotot	€	-10 853	-970	-970	0	0,0
Netto	€	558 891	289 958	305 083	15 125	5,0
Kulut €/asukas	€/asukas	10,4	5,3	5,6	0,3	5,0

Viestit tilaajalle:

Pilaantuneita maita kunnostetaan projektien yhteydessä ja pohjavesiriskien konkretisoituessa.

Suurimmat hankkeet vuodelle 2016:

Suomenniemen liimapuutehtaan alueen kunnostus Tikkalan suotovesihanke (meneillään jo nyt), Huosiuskankaan ampumarata ja Haukivuoren sataman massojen siirto ampumaradalle.

Enin osa hankkeista rahoitetaan aikaisemmin tehdyillä ympäristövastuiden varauksilla. 2015 tilinpäätöksessä joudutaan tekemään pakollisia varauksia lisää, mm. Haukivuoren sataman massojen siirtoon ja Tikkalan suotovesihankkeelle.

Tilakeskuksen tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Hallinnassa oleva rakennusomaisuus 1000 m ³	1 508	1505	1 447	1447	1447	1447
Ulosvuokratut liike- ja teollisuuskiinteistöt, 1000 htm ²	61	62	57	57	57	57
Rakennusten ylläpito						
Rakennusten kunnossapito €/m ³ /v	2,3	1,98	2,2	2,3	2,3	2,3

	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Henkilöstö						
Vakituinen henkilökunta (sitova)	¹⁾ 18	¹⁾ 18	¹⁾ 18	18	18	18
Määräaikainen henkilökunta ²⁾	1	1	1			
	KULUTUS 2014	ARVIO 2015	TAVOITE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Rakennusten ylläpito						
Kaukolämmön normitettu kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	43,3	42,6	41,3	40,1	39,7	39,7
Sähkön kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	20,7	19,0	18,4	17,9	17,5	17,5

Kulutukset on laskettu rakennuskuutiometriä kohti. Seurannassa oleva rakennustilavuus edustaa noin 66 prosenttia tilakeskuksen hallinnassa olevasta kokonaisrakennustilavuudesta.

¹⁾ Vakituinen henkilökunta 18 (2 osa-aikaista)

²⁾ Koko konsernia palveleva energiainsinööri

Maaseutu- ja tielautakunta

Maaseutu- ja tielautakunnan toiminta-alueena on maataloushallinnon ja maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestäminen sekä yksityistielain mukaisena kunnallisena tiehallintoviranomaisena toimiminen. Lautakunta kehittää maaseutua ja maaseudun elinkeinotoimintaa sekä alemmaa tieverkkoa ja avustaa vesiosuuskuntien rakentamista.

Palvelusuunnitelma

Maaseutu- ja tielautakunta toteuttaa palvelua asiakaslähtöisesti lähellä asiakasta ja palvelua käyttävien asiakkaiden neuvontaan, tiedotukseen sekä sähköisten palveluiden käytön lisäämiseen kiinnitetään huomiota, jotta palvelutoiminnan tasapuolisuus toteutuu.

Maaseudunkehittäminen: Maaseutu- ja tielautakunta kehittää maaseudun elinkeinotoimintaa myöntämällä avustuksia maatalouselinkeinoja tukeviin suunnitelmiin. Lautakunta myöntää maaseudulla toimiville yhdistyksille hankekohtaisia toiminta-avustuksia, sekä myöntää kuntarahoitusosuuksia seudulla toimiville hankkeille.

Lomituspalvelut: Maatalousyrittäjille järjestetään maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996, lomituspalvelulaki) mukaisesti vuosilomaa, sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua tuettuun hintaan. Lomitustoiminnan toimeenpanosta vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela. Mela on järjestänyt lomituksen paikallishallinnon tekemällä Mikkelin kaupungin kanssa toimeksiantosopimuksen, jonka mukaan Mikkelin kaupunki huolehtii lomituspalvelujen järjestämisestä omalla alueellaan ja lähikuntien alueella. Muut kunnat ovat Hirvensalmi, Mäntyharju, Kangasniemi, Pieksämäki ja Puumala.

Tietoimi: Tietoimi jakaa kunnossapitoavustukset ja parantamisavustukset järjestäytyneille yksityisteille. Sen lisäksi maaseutu- ja tielautakunnan toimitusjaosto pitää tietoitumisia ja käsittelee valituksia jotka koskevat yksityisteitä. Tiekuunnille on järjestetty tiepäiviä, koulutusta ja neuvontaa.

Vesiosuuskunnat: Maaseutu- ja tielautakunta tukee vesiosuuskuntien rakentamista taloudellisesti. Maaseutu- ja tielautakunta valmistelee vesilaitosten toiminta-alue-ehdotukset edelleen hallituksen ja valtuuston päätettäväksi.

Palvelutuotantoon vaikuttavat muutokset 2017

Lomituspalveluiden tuottaminen kuntatasolla voi muuttua vuonna 2017. Tilanne selviää kun kilpailusta vastaavat asi-
antuntijat päättävät onko kuntien tuottama lomituspalvelu markkinoilla toimimista, jolloin kuntien pitäisi yhtiöittää palveluntuotanto. Tämä tarkoittaa lomituspalveluiden siirtämistä yhtiömuotoiseksi, eivätkä lomittajat silloin ole enää Mikkelin kaupungin palveluksessa.

Valtiohallinnon Virsu –hanke linjaa kuntien toteuttamaa maaseutuhallintoa. Kuntien maaseutuhallinto ja ELY-keskuksen toteuttama maaseudunkehittäminen ja maataloustukihallinto keskitettäisiin maakunnialasiin toimipisteisiin kuten maakuntaliittojen alle. Tämän myötä Mikkelin maaseututoimi häviää kaupungin organisaatiosta. Virsu-hankeen lopputulokset julkaistaan vuoden 2015 lopulla.

Mahdolliset muutokset yksityistielaisissa voivat vaikuttaa tietoiimen toimintaan. Kunnan toteuttamia tietoitumisia on kaavailtu siirrettäväksi Maanmittauslaitokselle.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Sairastavuusindeksi	Vesihuollon kehittämistoimenpiteiden jatkotoimien toteuttaminen	Yhdyskuntatekniikan insinööri Markku Suomela

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Yritysten nettolisäys: tavoite 140 yritystä, Työpaikkakehitys: tavoite 24 500 työpaikkaa	Yksityisteiden perusparannusprojekteja toteutetaan n. 60 kpl. Kunnossapitoavustukset 750 kpl.	Yhdyskuntatekniikan insinööri Markku Suomela

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuu toimialalla
Luomumaatilojen %-osuus kaikista maataloista	Ollaan aktiivinen toimija eri luomu – hankkeiden – ja infotilaisuuksissa.	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen
Luomussa olevan peltopinta-alan %-osuus kaikesta peltopinta-alasta: tavoite 18	Lisätään maatalousyrittäjien tietoisuutta lähi- ja luomuruuan tulevaisuuden näkymistä sekä markkinoidaan luomuviljelyä maatalousyrittäjille tukikoulutuksien yhteydessä Hyödynnetään Luomuinstituutin, Pro Agrian ja MTK Etelä-Savon kyvykkyyttä ja palveluita tiedottamisessa ja vuoropuhelussa.	Maaseutupäällikkö Kari Mikkonen

Tunnusluvut	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Maatilat yhteensä, kpl	1 493	1 350	1 400	1 350	1 300	1 300
Maatalouden tukihakemukset, kpl	6971	7 500	8 000	7 500	7 000	7 000
Maatalouden tuet milj. euroa/vuosi	27,4	28	28	28	27	27
Lomituspäivät (vuosilomat, sijaisapu, tuettu lomitus)	24 991	23 000	26 000	23 000	22 000	22 000
Kustannus euroa/lomituspäivä	169,19	162	165	162	162	162
Avustettavat yksityistiet, kpl	748	760	750	760	760	760
Perusparannetut yksityistiet, kpl	89	80	60	80	50	50
Kunnossapidetyt yksityistiekilometrit euroa/km	391	425	425	425	425	425
Rakennetut vesiosuuskuntien johtokilometrit tms.	13	9	9	9	9	9

Talous

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	5 500 401	5 959 300	5 561 800	5 561 800
Toimintamenot	-7 904 581	-8 425 300	-7 874 700	-7 832 300
Toimintakate (netto)	-2 404 180	-2 466 000	-2 312 900	-2 270 500

Rakennuslautakunta

Rakennuslautakunnan tehtävänä on, mikäli tämä ei lainsäädännön tai kunnallisten sääntöjen mukaan kuulu muulle viranomaiselle:

1. toimia Mikkelin kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena
2. seurata rakentamisen yleistä kehitystä kaupungissa sekä vaikuttaa valmisteluun, joka liittyy rakentamiseen, maisema- tai ympäristökaupunkikuvaan sekä maankäytön suunnitteluun ja
3. huolehtia toimialaansa kuuluvan lupamenettelyn sekä valvonta- ja neuvontatoimen asianmukaisesta järjestämisestä sekä tähän liittyen tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle
4. toimia Mikkelin kaupungin jätehuoltoviranomaisena.

Palvelusuunnitelma

Palvelusuunnitelmassa kerrotaan palvelustrategian linjauksen mukaisesti lyhyesti toimielimen tärkeimmät ja keskeisimmät palveluun liittyvät kehittämissuunnitelmat ja palvelutuotantoon vaikuttavat muutokset sekä myös mahdolliset sellaiset toimenpiteet, joita ei ole otettu huomioon palvelustrategiassa.

Asiakaspalvelua kehitetään (neuvonta, lupaprosessi ja valvonta): helppo tavoitettavuus, avuliaisuus ja tasapuolisuus, yleisen edun rinnalla huomioidaan myös asiakkaan etu. Lupaprosessia kehitetään asiakaslähtöisemmäksi sekä vaikutukseltaan ja kustannuksiltaan tehokkaaksi. Sähköistä asiointia kehitetään lupamenettelyssä ja yhteydenpidossa asiakkaisiin. Pyritään säilyttämään toiminnan taloudellisuus suhdanteiden vaihdellessakin. Luodaan toimintaedellytykset Mikkelin kaupungin jätehuoltoviranomaisena toimimiselle. Valvotaan pysäköintipalvelujen asianmukaista hoitamista.

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Yritysten nettolisäys: tavoite 140	Kirkastetaan lupa- ja päätösprosessit (ennakoitavuus, nopeus, selkeys). Sähköinen lupaprosessi otetaan käyttöön.	Johtava rakennustarkastaja
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Kaatopaikalle penkkaan loppusijoitetun jätteen määrä asukasta kohden laskettuna (kg/asukas): tavoite 75	Yhdyskunnan (Mikkeli) jätehuolto on lajittelevaa ja jätelogistiikka suunnitellaan Metsäsairila Oy:n kanssa vastaamaan kierrätys- ja jätteenpolttoprosessia.	Jäteasiain tarkastaja

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä % -osuus: tavoite 90	Varmistetaan hulevesisuunnittelu ja tonttikohtainen veden ohjaus rakennuslupaprosessin aikana. Rakennuslupatarkastuksessa pitää huolehtia tonttikohtaisesta imeyttämisestä ja viivyttämisestä.	Rakennustarkastajat

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Luokitelluista pohjavesimuodostumista hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien muodostumien osuus (%): tavoite 50	Vanhan Kalevankankaan koulun ja Kirkonvarkauden uuden asuinalueen käyttöönoton yhteydessä varmistetaan, ettei asuinrakentaminen muodosta pohjavesiriskiä	Johtava rakennustarkastaja Rakennus- ja lvi-tarkastajat
	Noudatetaan laadittua maalämmön perustamisen sähköistä ohjetta. Erityishuomio kiinnitetään pohjavesialueelle sijoitettaviin järjestelmiin. Kattavilla lupaehtoilla varmennetaan pohjaveden hyvän laadun säilyminen.	Rakennus- ja lvi-tarkastajat
Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ekologinen jalanjälki (gha / as): tavoite 5,5	Energiatohokkaan rakentamisen ohjausta ja neuvontaa lisätään laatimalla korjausrakentamisen toimintaohje sekä lisäämällä neuvontaa	Rakennustarkastajat
	Ajoneuvojen joutokäynnin valvonta	Hallintopäällikkö

Talous

TP 2014	TA 2015	Ltk esitys 2016	TA 2016
---------	---------	-----------------	---------

Toimintatulot	804 041	1 482 000	1 437 200	1 437 200
Toimintamenot	-812 019	-1 255 000	-1 178 000	-1 146 300
Toimintakate (netto)	-7 978	227 000	259 200	290 900

*tp2014,ta 2015 ja ta2016 eivät vertailukelpoisia organisaatiomuutosten johdosta

Palvelut tuotteittain

Palvelu: Rakennusvalvonta

Vastuuhenkilö: Johtava rakennustarkastaja

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Rakennus- ja toimenpideluvat						
Luvat	<i>kpl</i>	693	500	550	50	10,0
Katselmukset	<i>kpl</i>	1 690	970	900	-70	-7,2
Rakennus- ja toimenpideluvat	<i>€/asukas</i>	9,5	10,9	10,15	-0,75	-6,9
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	748,4	1 185,10	1 007,69	-177,41	-15,0
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	373,1	610,9	615,81	4,91	0,8
Kulut	€	518 632	592 530	554 230	-38300	-6,5
Tuotot	€	-652 738	-520 200	-520 200	0	0,0
Netto	€	-134 106	72 330	34 030	-38300	-53,0
Muut luvat						
Luvat	<i>kpl</i>	155	170	80	-90	-52,9
Katselmukset	<i>kpl</i>	224	320	90	-230	-71,9
Muut luvat	<i>€/asukas</i>	2,5	2,7	3,0	0,3	11,1
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	618,2	858,3	2 049,8	1 191,5	138,8
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	893,4	456	1 822,1	1 366,1	299,6
Kulut	€	138 474	145 910	163 985	18 075	12,4
Tuotot	€	-67 963	-70 000	-70 000	0	0,0
Netto	€	70 512	75 910	93 985	18 075	23,8

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Korjausneuvonta						
Luvat	<i>kpl</i>	43	60	65	5	8,3
Katselmukset	<i>kpl</i>	92	100	80	-20	-20,0
Korjausneuvonta	<i>€/asukas</i>	1,0	2,0	0,6	-1,4	-69,5
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	1 635,0	1 733,0	510,6	-1 222,4	-70,5
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	764,0	1 040,0	414,8	-625,2	-60,1
Kulut	€	70 316	103 961	33 185	-70 776	-68,1
Tuotot	€	0	0	0	0	0,0
Netto	€	70 316	103 961	33 185	-70 776	-68,1
Rakennusvalvonta yhteensä						
Luvat	<i>kpl</i>	891	730	695	-35	-4,8
Katselmukset	<i>kpl</i>	1 706	1 390	1 070	-320	-23,0
Katselmukset	<i>€/asukas</i>	14,7	15,4	13,8	-1,6	-10,6
€ / lupa	<i>€/lupa</i>	835,9	1 154,0	1 081,2	-72,8	-6,3
€ / katselmus	<i>€/katselmus</i>	490,2	606,0	702,2	96,2	15,9
Kulut	€	802 479	842 400	751 400	-91 000	-10,8
Tuotot	€	-794 502	-590 200	-590 200	0	0,0
Netto	€	7 977	252 200	161 200	-91 000	-36,1

Viestit tilaajalle

Uusittavassa rakennusjärjestyksessä on tavoitteena luopua ilmoitusmenettelystä. Tästä johtuen muut luvat lukumäärä vähenee, toimenpidelupien määrän hienokseltaan kasvaessa. Kokonaisuutena lupamäärä vähenee, koska pienet rakennelmat yms. vapautuvat suurimmaksi osaksi lupavelvoitteesta kokonaan.

Tuloarvio on tehty varovaisuutta noudattaen.

Palvelu: Jätehuollon viranomaistehtävät

Vastuhenkilö: Kaisa Helaakoski

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	Muutos 2016-2015	Muutos % 2016-2015
Jätehuolto	<i>€/asukas</i>	1,4	2,8	2,0	-1	-28,9
Kulut	€	75 057	154 800	110 000	-44 800	-28,9
Tuotot	€	-73 802	-154 800	-110 000	44 800	-28,9
Netto	€	1 255	0	0	0	0,0

Viestit tilaajalle

Jätehuollon viranomaispalveluista aiheutuvat kustannukset laskutetaan Metsäsairila Oy:ltä. Kulut muodostuvat pääasiassa henkilöstökuluista. Kuluista on vähennetty Metsäsairila Oy:n kaupungilta laskuttama palvelu. Ns. edestakaisesta laskutuksesta luovutaan. Jäteasiain tarkastaja 100 prosentin työajalla on aloittanut elokuussa 2015.

Palvelu: Pysäköintipalvelut

Vastuhenkilö: Juha Ruuth

		TP 2014	TA 2015	TA 2016 (kv)	MUUTOS 2016-2015	MUUTOS % 2016-2015
Pysäköintivirhemaksut	<i>kpl</i>	10 700	14 000	14 000	0,0	0,0
Pysäköintivirhemaksutulot	€	-351 617	-500 000	-500 000	0,0	0,0
Pysäköintipalvelut	<i>€/asukas</i>	3,4	4,7	5,2	0,5	10,6
Kulut	€	186 270	255 800	282 900	27 100	10,6
Tuotot	€	-571 493	-735 000	-735 000	-0,1	0,0
Netto	€	385 223	-479 200	-452 100	27 100	-5,7

Viestit tilaajalle

Pysäköintivirhemaksujen määrä on laskenut viime vuosina, mikä luonnollisesti näkyy myös maksutulojen vähentymisenä. Suurim-pana syynä määrän laskuun on ollut henkilökuntavaje. Tältä osin tilanne on paranemassa, joten virhemaksujen määrän ja tuloker-tymän voi olettaa palaavan entisiin lukemiin.

Pysäköintimaksutuloiissa (lippuautomaatit, pysäköintikortit ja mobiilimaksut) on edelleen odotettavissa lievää laskua.

Liikelaitokset

- Mikkelin Vesiliikelaitos
- Otavan Opisto liikelaitos

Taseyksiköt

- Etelä- Savon pelastuslaitos

Liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja investoinnit

Mikkelin Vesiliikelaitos

Vesiliikelaitoksen johtokunta ja sen alaisuudessa toimiva Mikkelin Vesilaitos vastaa vesihuollon palvelutuotannosta toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suommenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin kunnan alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palveluiden kysyntä on laadultaan pysyvää. Vesilaitoksen peruspalvelut ovat talousveden toimittaminen, jätevesien johtaminen ja puhdistaminen. Vesilaitos osallistuu huilvesien johtamiseen kaupungin asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Toiminnalliset tavoitteet

Vesilaitos toteuttaa ja kehittää talousveden valmistukseen ja jätevesienpuhdistukseen sekä vedenjakeluun liittyviä toimintatapojaan pitkäjänteisesti asiakkaiden tarpeet, viranomaisvaatimukset sekä yhdyskunnan kehitys ja kaupungin tavoitteet huomioiden. Vesilaitos ylläpitää toiminnan kannattavuutta ja parantaa tuottavuutta sekä tehokkuutta toimintansa kaikilla osa-alueilla. Vesilaitos toimii ja hyödyntää aktiivisesti vesihuollon tutkimus- ja kehityshankkeista saatavaa uusinta tietoa. Uusien vedenottoalueiden tutkimuksia jatketaan. Vesilaitos aloittaa Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon rakennustyöt.

Sitova tavoite	Mittari
Liikeliijäämä	2 762 000 euroa
Korvaus peruspääomasta	Tuloutus kaupungille 500 000 euroa
Vakituisen henkilöstön määrä	37

Toimenpiteet palvelutuotannon kehittämiseksi

Vesilaitos kehittää toimintatapojaan, työympäristöään ja organisaatiotaan niin että vesihuoltopalvelujen varmuuteen, kiristyyiin laatuvaatimuksiin, palvelujen kysyntämuutoksiin voidaan vastata kustannustehokkaasti vesihuoltopalvelun laadusta tinkimättä. Vesihuollon varmuutta lisätään ottamalla käyttöön Hanhikankaan vesilaitoksen uutta laitospasiteettia kantakaupungin tarpeisiin. Palvelutuotannossa syntyvien kustannusten seurantaa tehostetaan. Häiriötilanteisiin varautumista parannetaan mm. tekstiviestipalvelun edelleen kehittämällä ja tilannekuvajärjestelmällä. Verkostojen johtotiedot tallennetaan sähköiseen muotoon.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Veden myynti, 1000 m3	2761	2850	2740	2740	2740	2740
Jäteveden myynti, 1000 m3	2750	2810	2740	2740	2740	2740
Vesi- ja jätevesitaksa yht. €/m3	3,72	3,98	4,10	4,22	4,35	4,48
Henkilöstö						
Vakituinen henkilökunta (sitova)	32	37	37	37	37	37
Määräaikainen henkilökunta *	7	3	3	3	3	3

Tuloslaskelma

	TP 2014	KS 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto	10 775 313	11 058 000	11 200 000	11 536 000	11 882 000	12 238 000
Liiketoiminnan muut tuotot	18 577				0	
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 345 217	-1 274 500	-1 338 998	-1 409 000	-1 430 000	-1 450 000
Palvelujen ostot	- 1 554 311	-1 552 100	-1 383 757	-1 543 900	-1 653 900	-1 720 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 1 250 273	-1 193 100	-1 343 554	-1 370 000	-1 375 000	-1 375 000
Henkilösivukulut	- 478 659	-474 200	-641 190	-645 000	-645 000	-645 000
Poistot ja arvonalentumiset	- 2 715 279	-3 700 000	-3 400 000	-3 400 000	-3 400 000	-3 400 000
Liiketoiminnan muut kulut	- 215 637	-226 100	-259 100	-226 100	-246 100	-320 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 234 514	2 638 000	2 833 401	2 942 000	3 132 000	3 328 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	31	3 000				
Muut rahoitustuotot	6 222					
Kunnalle maksetut korkokulut	- 6 121	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Muille maksetut korkokulut	0		-100 000	-400 000	-450 000	-500 000
Korvaus peruspääomasta	- 500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Muut rahoituskulut	- 4 139					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 730 507	2 140 000	2 232 401	2 041 000	2 181 000	2 327 000
Invest varaus						
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	44 899	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 775 406	2 230 000	2 322 401	2 131 000	2 271 000	2 417 000

Rahoituslaskelma

	TP 2014	KS 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 234 514	2 638 000	2 833 401	2 942 000	3 132 000	3 328 000
Poistot ja arvonalentumiset	2 715 279	3 700 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000
Rahoitustuotot ja -kulut	- 504 008	- 498 000	-601 000	-901 000	-951 000	-1 001 000
Investointien rahavirta						
Investointimenot	- 4 842 707	- 6 600 000	-6 165 000	-15 650 000	-18 850 000	-18 720 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	427 084					
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 030 162	- 760 000	-532 599	-10 209 000	-13 269 000	-12 993 000
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset	0	0	10 000 000	15 000 000	10 000 000	5 000 000
Muut maksuvalmiuden muutokset/liitt maks	138 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Rahoituksen rahavirta	138 000	150 000	10 150 000	15 150 000	10 150 000	5 150 000
Rahavarojen muutos	- 831	- 610 000	9 617 401	4 941 000	-3 119 000	-7 843 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

VESILIIKELAITOS/KUNNALLISTEKNIikka JA LAITOSINVESTOINNIT	TS 2016	TA-ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016-2019	HANKKEEN KOKONAIS-KUST.ARvio
TULOT	0	0	0	0	0	0	
MENOT	-3 500	-3 165	-3 000	-1 500	-2 500	-10 165	
<i>Veden tuotanto</i>		-1 300				-1 300	
<i>Puhdistamot</i>		-565				-565	
<i>Verkosto</i>		-1 300				-1 300	
MENOT YHTEENSÄ	-3 500	-3 165	-3 000	-1 500	-2 500	-10 165	
NETTO	-3 500	-3 165	-3 000	-1 500	-2 500	-10 165	
VESILIIKELAITOS/METSÄ-SAIRILAN PUHDISTAMO	TS 2016	TA-ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016-2019	HANKKEEN KOKONAIS-KUST.ARvio
TULOT	0	0	0	0	0	0	
MENOT	-10 000	-4 100	-12 000	-16 000	-11 000	-43 100	-43 100
NETTO	-10 000	-4 100	-12 000	-16 000	-11 000	-43 100	

Otavan Opiston liikelaitos

Mikkelin kaupungin liikelaitoksena toimiva Otavan Opisto tutkii, tuottaa, kehittää ja ylläpitää koulutuksen, opetuksen ja oppimisen palveluita. Kehittävä ja kokeilulaboratoriomainen toiminta perustuu tulevaisuudentutkimuksen lähestymistapoihin ja kulttuurievoluutionaariseseen käsitykseen oppimisesta.

Toiminnalliset tavoitteet

Talous- ja toimintasuunnitelman strategisena tavoitteena on Opiston aseman vahvistaminen yleissivistävän verkko-oppimisen valtakunnallisena keskuksena ja kehittäjänä osana Mikkelin kaupungin Lupaus 2016 -hankekokonaisuutta. Mikkelin seutukunnalla kehitetään valtakunnallisesti pilotoivia internet- ja internaattipalveluja etenkin toisen asteen oppilaitosten käyttöön. Yhteistyötä verkko-oppimisen kehittämisessä pyritään laajentamaan myös ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen suuntaan. Verkko-oppimisen vaikuttavuuden ja oppimista uudistavien mallien kehittämistä viedään eteenpäin aiheeseen liittyvän hanketoiminnan kautta.

Sitova tavoite	Mittari
Liikelijäämä	210.000 euroa
Vakituisen henkilöstön määrä	70

Toimenpiteet palvelutoiminnan kehittämiseksi

Toiminta- ja taloussuunnitelma tähtää syvenevään yhteistoimintaan Mikkelin ja seudullisen opetustoimen, Etelä-Savon koulutus Oy:n, Otavan Opiston liikelaitoksen ja Otavan Opiston Osuuskunnan kesken. Lukion lähiopetusta on kehitetty osana seudullista monikanavaista lukiokoulutusta, mihin kuuluvat toiminnallinen yhteistyö verkostoissa ja verkossa. Verkko-opetuksen osalta pyritään kehittämään yhteistyötä erityisesti pienten lukiodien verkoston kanssa. Ammattikorkeakoulujen ja ammattiopistojen kanssa pyritään kehittämään erityisesti ns. yhteisten aineiden verkko-opetusta sekä joidenkin tutkintoon johtavien koulutusten kokonaisvaltaista verkkokoulutusta. Uusia palveluja pyritään rakentamaan myös sovelluskehitysoosaamisen ja omien ohjelmistotuotteiden pohjalta.

Toiminnan ja talouden tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto (1 000 euroa)	6 149	6 521	6 262	6 800	7 000	7 000
Lukion opiskelijamäärä	621	718	700	770	800	800
Peruskoulun opiskelijamäärä	116	111	120	140	140	140
Vapaan sivistystyön opiskelijaviikot	2 087	2100	1 650	1 650	1 650	1 650
Henkilöstö						
Vakituinen henkilökunta (sitova) *	63	65	70	70	70	70
Määräaikainen henkilökunta **	50	50	50	50	50	50

* Luku sisältää myös avoinna olevat vakanssit.

** Luku sisältää myös osa-aikaiset ja sivutoimiset työntekijät

Tuloslaskelma

	TP2014	KS2015	TA 2016	TS2017	TS2018	TS2019
Liikevaihto	845 180	830 400	842 000	842 000	842 000	842 000
Liiketoiminnan muut tuotot	434 531	427 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Tuet ja avustukset kunnalta *	4 868 995	5 264 000	4 900 000	4 900 000	4 900 000	4 900 000
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 229 322	-444 400	-350 813	-350 813	-350 813	-350 813
Palvelujen ostot	- 1 166 109	-1 038 900	-974 768	-974 768	-974 768	-974 768
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 3 377 563	-3 605 500	-3 483 800	-3 483 800	-3 483 800	-3 483 800
Henkilösivukulut	- 749 357	-807 600	-783 855	-783 855	-783 855	-783 855
Poistot ja arvonalentumiset	0	-10 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Liiketoiminnan muut kulut	- 415 527	-415 000	-380 000	-380 000	-380 000	-380 000
Liikeliikenne (-) (alijäämä)	210 828	200 000	313 764	313 764	313 764	313 764
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	15 560	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Muut rahoitustuotot	845					
Kunnalle maksetut korkokulut						
Muille maksetut korkokulut						
Korvaus peruspääomasta						
Muut rahoituskulut	- 385					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	226 848	210 000	323 764	323 764	323 764	323 764
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	226 848	210 000	323 764	323 764	323 764	323 764

* Tuet ja avustukset kunnalta ovat Otavan Opiston saamat valtionosuudet

Rahoituslaskelma

	TP2014	KS2015	TA 2016	TS2017	TS2018	TS2019
Toiminnan rahavirta						
Liikeliikenne (-) (alijäämä)	226 848	200 000	290 000	290 000	290 000	290 000
Poistot ja arvonalentumiset	7 496	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Rahoitustuotot ja -kulut	9 395	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Investointien rahavirta						
Investointimenot	0	0	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Toiminnan ja investointien rahavirta	243 739	220 000	290 000	290 000	290 000	290 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	243 739	220 000	290 000	290 000	290 000	290 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

OTAVAN OPISTO	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018		INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARPIO
TULOT	0	0	0	0		0	
MENOT	-15	-15	-15	-15	-15	-60	
NETTO	-15	-15	-15	-15	-15	-60	

Etelä- Savon pelastuslautakunta

Etelä-Savon pelastuslaitos huolehtii 15 kunnan pelastustoimen tehtävistä. Pelastuslaitoksen lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia pelastustoimelle kuuluvista onnettomuuksien ennaltaehkäisystä, pelastustoiminnasta, öljyntorjunnasta ja väestönsuojelusta normaali- ja poikkeusoloissa. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa sopimusten mukaan myös ensi-vaste- ja ensihoitopalveluita. Ensivastepalveluista ja ensihoitopalveluista pelastuslaitos on sopinut Etelä-Savon, Itä-Savon ja Pohjois-karjalan sairaanhoitopiirien kanssa.

Palvelusuunnitelma

Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa palvelut palvelutasopäätöksen mukaan. Palvelutasopäätös on voimassa 2014–2017 ja sen toteutumista seurataan vuosittain.

ASUKKAIDEN OSALLISTAMINEN HYVINVOINNIN TUOTTAMISEEN

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Ei yhtään läheistä ystävää, %-osuus	Palokuntanuorisotyön toimintaedellytysten turvaaminen	Seppo Lokka

ELINKEINOJEN HYVINVOINTI JA KOKO KAUPUNGIN ELINVOIMA

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Mikkelin mainekuvan kehitys.	Turvallisuuspalvelut toimivat valvontasuunnitelman mukaan.	Jyri Silmäri

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Kaupunkistrategian toimeenpano (vaikuttavuus)		
Indikaattori kaupunkistrategiasta	Toimenpide	Vastuutus toimialalla
Vesistöistä hyvässä tai erinomaisessa kunnossa olevien luokiteltujen vesimuodostumien määrä %-osuus.	Pelastustoiminnan toimintavalmius ja toimintakyky pidetään hyvänä vaarallisten aineiden ja öljyntorjunnan osalta.	Tuomo Halmeslahti

Tuloslaskelma

	TP 2014	KS 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto	16 669 010	17 438 500	17 237 896	17 610 000	17 610 000	17 610 000
Liiketoiminnan muut tuotot	187 137	134 500	127 000	135 800	135 800	135 800
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 192 714	-1 214 400	-1 015 943	-1 244 000	-1 244 000	-1 244 000
Palvelujen ostot	- 1 503 667	-1 460 300	-1 408 450	-1 490 000	-1 490 000	-1 490 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 9 117 362	-9 661 300	-9 599 587	-9 780 000	-9 780 000	-9 780 000
Henkilösivukulut	- 2 317 797	-2 491 000	-2 413 626	-2 501 000	-2 501 000	-2 501 000
Poistot ja arvonalentumiset	- 797 064	-871 900	-974 245	-831 000	-831 000	-831 000
Liiketoiminnan muut kulut	- 1 904 259	-1 874 100	-1 953 045	-1 899 800	-1 899 800	-1 899 800
Liikelylijäämä (-alijäämä)	23 284	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	4 245					
Muut rahoitustuotot						
Muut rahoituskulut	- 983					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	26 546	0	0	0	0	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	- 26 545					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma

	TP 2014	KS 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	23 283					
Poistot ja arvonalentumiset	797 064	871 900	974 245	831 000	831 000	831 000
Rahoitustuotot ja -kulut	3 262					
Muut tulorahoituksen korjauserät	- 63 072					
Investointien rahavirta						
Investointimenot	- 1 410 675	- 1 784 000	- 1 785 000	- 1 015 000	- 1 145 000	- 900 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	107 400	900 000	900 000	118 000	297 500	68 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	376 848					
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 165 890	- 12 100	89 245	- 66 000	- 16 500	- 1 000
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	- 181 066					
Rahoituksen rahavirta	- 181 066	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	- 346 956	- 12 100	89 245	- 66 000	- 16 500	- 1 000

Investoinnit

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	900	900	118	297	68	1 383	
MENOT	-1 784	-1 785	-1 015	-1 145	-900	-4 845	
NETTO	-884	-885	-897	-848	-832	-3 462	

Tuloslaskelmaosa

- tuloslaskelma analysoituna
- tuloslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty tuloslaskelma liikelaitokset ja taseyksiköt

Tuloslaskelma

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot. Tuloslaskelmassa toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitetään tuloslaskelmassa poistoeron, varausten ja rahastojen muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy tilikauden yli- tai alijäämään, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Suunnitelmakauden luvuissa ei ole huomioitu sosiaali- ja terveystalouden mahdollisen uudistuksen vaikutuksia, taloudellisia vaikutuksia ei voida tässä vaiheessa arvioida. Sosiaali- ja terveydenhuolto siirretään kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Palveluiden järjestämismvastuu tulee olemaan enintään 19 sote- alueella, jotka aloittavat toimintansa vuoden 2019 alussa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot kasvavat 2,0 milj. euroa ennusteeseen 7/2015 verrattuna ja vähenevät 0,6 milj. euroa talousarvioon 2015 verrattuna. Toimintatuotot sisältävät myös sisäisten palveluiden myynnin kaupungin sisällä toimialojen välillä sekä ulkoiset ja sisäiset kiinteistöjen vuokratuotot. Toimintatuottojen kertymiseen vaikuttaa muun muassa kuntaliitosavustusten päättymisen vuonna 2015 sekä budjetoitujen myyntivoittojen pysyminen 3,0 milj. eurossa (5,5 milj. euroa vuonna 2014). Toimintatuotot sisältävät koko kaupungille asetetun tuottotavoitteen 1,0 milj. euroa, lautakuntien (vast.) hyväksymiä taksoja tarkastetaan seuraavien hinnoitteluiden yhteydessä. Suurin osa palveluiden myynneistä on lakisääteistä toimintaa, joiden hinnoitteluun kunnat eivät voi vaikuttaa.

Toimintakulut

Toimintakulut kasvavat 3,4 milj. euroa (0,8 prosenttia) ennusteeseen 7/2015 verrattuna. Toimintakulujen kasvuun vaikuttaa muun muassa palvelujen ostojen kasvu noin 1,2 milj. euroa, joka sisältää talousarvion sopeuttamisen yhteydessä erikoissairaanhoidon osoitetun 1,0 milj. euron lisäyksen. Muut toimintakulut kasvavat noin 1,0 milj. euroa. Vuoden 2016 erikoissairaanhoidon kulujen muodostumiseen liittyy epävarmuutta. Lisäksi toimintakuluihin sisältyy 0,7 milj. euron riski työmarkkinatuen kuntaosuudesta johtuen. Vuoden 2015 alusta lukien kunnat joutuvat maksamaan yli 300 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta puolet, aiemmin maksuvelvoite on koskenut yli 500 päivää työttömänä olleita.

Talousarvioon 2015 verrattuna toimintakulut kasvavat noin 5,0 milj. euroa. 2016 talousarvio sisältää seuraavat menojen tasapainottamistoimenpiteet:

- Eläköityminen hyödynnetään koko kaupungin osalta 70 %:sti, laskennallinen vaikutus tilikauden tulokseen 2,45 miljoonaa euroa.
- Toimintakuluja on leikattu koko kaupungin osalta yhteensä 1,7 milj. euroa.
- Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiosta haetaan synergiahyötyjä 1,7 milj. euroa.
- Lukiokoulutusta tehostetaan 0,1 milj. eurolla.

Lisäksi sosiaali- ja terveystoimi hakee toiminnastaan säästöjä 3,4 miljoonaa euroa tuotantolautakunnan 7.10. kokouksessa käsitellyn mukaisesti sekä muita säästöjä 1,5 milj. euroa.

Tasapainotusohjelman toimenpiteiden toteuttamista jatketaan.

Toimintakate

Vuoden 2016 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on -288,2 milj. euroa. Toimintakate on 1,5 milj. euroa heikompi kuin ennusteen 7/2015 toimintakate 286,7 milj. euroa. Vuoden 2016 toimintakatetta heikentää toimintatuottojen kertymän pieneneminen ja palvelujen ostojen sekä muiden toimintakulujen kasvu.

Korkotulot ja -menot

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot

Kaupungin korkotuotot ovat pääosin konsernin sisäisiä korkotuloja. Vuosina 2016 - 2019 korkotuottojen arvioidaan kokonaisuutena säilyvän samalla tasolla. Kaupungin muut rahoitustuotot ovat lähinnä yhtiöiden osinkotuottoja sekä liikelaitosten pääomakorvauksia. Osinkotuottojen odotetaan pysyvän nykyisellä tasolla. Pääomakorvaus koostuu Mikkelin Vesiliikelaitoksen 0,5 milj. euron pääomakorvauksesta. Tilakeskus taseyksikkö on yhdistetty teknisen lautakunnan tulosalueeksi, 2016 talousarvio ei siis sisällä korvausta peruspääomasta Tilakeskukselta.

Korkomenot

Euroopan, Yhdysvaltojen ja Kiinan taloustilanteen vuoksi vuoden 2016 ja suunnitelmakauden 2016- 2019 korkotason ennustaminen on vaikeaa ja muutokset korkotasossa voivat olla nopeita. Euroalueen markkinakorot ovat pysyneet matalalla tasolla odotettua hitaamman suhdanteen vahvistumisen johdosta. Yhdysvaltain talouden kasvu on piristynyt kevään ja kesän 2015 aikana, Kiinan talouden kasvuvauhti on hidastunut.

Suunnitelmakauden korkomenojen arviointi voi olla yleisen taloudellisen kehityksen epävarmuudesta johtuen lähinnä viitteellistä. Lyhyillä euribor- koroilla on vaikutusta erityisesti korkomenojen puolella. Korkomenoissa on varauduttu noin 1,9 % keskimääräisiin korkomenoihin vuonna 2019. Kiinteiden korkojen tai korkosuojausten osuus lainoista pidetään vähintään 30 %:n tasolla lainakannasta. Kaupungin korkomenot tulevat nousemaan korkotason nousun johdosta suunnitelmakauden 2016 - 2019 aikana.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin sisältyvät korkosuojauksista maksettavat korot, verotilityskorot, viivästyskorot, takaus- ja luottotappioprovisiot ja rahoitusmenoissa ovat kurssitappiot, lainasaamiset ja erilaiset arvonalentumiset. Mikkelin Vesiliikelaitoksen peruspääomakorvaus näkyy tässä erässä näiden toimijoiden kuluna (vrt. vastaavasti kaupungin muut rahoitustuotot). Muille liikelaitoksille ei ole sovittu peruspääomakorvauksia.

Vuosikate

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Näiden jälkeen muodostuva vuosikate on 19,1 milj. euroa, joka on ennusteeseen 7/2015 verrattuna 3,7 milj. euroa parempi (24,0 prosenttia). Talousarvioon 2015 verrattuna vuosikate on 0,10 milj. euroa suurempi. Vuosikatteeseen vaikuttaa suunnitelmakaudella talouden tasapainotustoimenpiteet, joilla pyritään pitämään vuosikate 20 milj. euron tasolla.

Tilikauden tulos

Poistojen määräksi arvioidaan 19,2 milj. euroa ja vuosikate riittää miltei kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksenkäsittelyerät sekä tilikauden yli- ja alijäämä. Tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 53 000 euroa.

Tuloslaskelma ja taloussuunnitelma 2016 - 2019

* Sisäiset erät on laskelmissa mukana

Talous	Mikkeli TP 2014	Mikkeli TA 2015	Mikkeli Enn. 7/2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot							
Myyntituotot	85 022 846	75 922 300	75 922 300	76 368 318	74 920 368	75 567 979	76 265 019
Maksutuotot	21 336 044	19 559 300	20 000 000	19 248 800	19 748 800	20 236 251	20 843 339
Tuet ja avustukset	14 769 216	14 414 200	14 414 200	13 274 500	14 414 200	14 414 200	14 414 200
Muut toimintatuotot	43 264 480	40 917 400	37 917 400	41 310 200	41 810 200	42 310 200	43 079 506
Toimintatuotot yhteensä	164 392 586	150 813 200	148 253 900	150 201 818	150 893 568	152 528 630	154 602 064
Valmistus omaan käyttöön	527 184	633 000	585 000	548 000	550 000	550 000	280 000
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-155 070 433	-154 953 400	-153 609 764	-152 201 859	-153 419 474	-154 646 830	-156 193 298
Palkat ja palkkiot	-120 154 071	-119 378 500	-118 034 864	-117 545 714	-118 486 080	-119 433 968	-120 628 308
Henkilöstösivukulut							
Eläkekulut	-29 959 926	-30 264 300	-30 289 100	-29 635 983	-29 873 071	-30 112 055	-30 413 176
Muut henkilöstösivukulut	-4 956 436	-5 310 600	-5 285 800	-5 020 162	-5 060 323	-5 100 806	-5 151 814
Palvelujen ostot	-204 923 473	-194 100 800	-200 000 000	-201 266 388	-203 366 388	-205 466 388	-207 566 388
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-19 500 692	-20 054 400	-19 000 000	-19 177 748	-19 369 525	-19 563 221	-19 758 853
Avustukset, josta	-32 095 150	-31 955 300	-30 000 000	-32 382 557	-32 382 557	-32 706 383	-33 033 446
Toiminta-avustus liikelaitokselle	-4 869 000	-5 119 000	-5 119 000	-4 900 000	-5 000 000	-5 100 500	-5 150 000
Muut toimintakulut	-34 441 774	-32 955 600	-32 955 600	-33 988 123	-33 988 123	-34 497 945	-35 015 414
Toimintakulut yhteensä	-446 031 523	-434 019 500	-435 565 364	-439 016 675	-442 526 067	-446 880 766	-451 567 399
Toimintakate	-281 111 753	-282 573 300	-286 726 464	-288 266 859	-291 082 499	-293 802 136	-296 685 336
Verotulot	196 289 469	196 410 000	196 410 000	200 000 000	203 314 000	204 830 280	208 926 886
Valtionosuudet	100 415 909	101 715 000	101 715 000	106 000 000	106 907 000	108 918 000	108 918 000
Rahoitustuotot ja kulut							
Korkotuotot	2 150 587	2 600 000	2 000 000	1 750 000	2 600 000	2 600 000	2 600 000
Muut rahoitustuotot	14 814 774	9 550 000	9 000 000	4 530 000	9 550 000	9 550 000	9 550 000
Korvaus peruspääomasta liikelaitokselle	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Korvaus peruspääomasta taseyksiköistä	4 881 730	4 880 000	4 880 000	4 750 000	0	0	0
Korkokulut	-1 463 253	-1 700 000	-1 700 000	-2 150 000	-3 800 000	-4 000 000	-4 000 000
Muut rahoituskulut	-7 594 508	-6 950 000	-5 260 000	-2 700 000	-6 630 000	-6 630 000	-6 630 000
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	7 907 600	3 500 000	4 040 000	1 430 000	1 720 000	1 520 000	1 520 000
Vuosikate	23 501 226	19 051 700	15 438 536	19 163 141	20 858 501	21 466 144	22 679 550
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 917 292	-19 200 000	-19 200 000	-19 200 000	-19 700 000	-20 000 000	-20 000 000
Arvonalentumiset							
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Tilikauden tulos	3 583 934	-148 300	-3 761 464	-36 859	1 158 501	1 466 144	2 679 550
Poistoeron lisäys/ vähennys	18 519	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000	
Varausten lisäys/ vähennys	50 000						
Rahastojen lisäys/ vähennys							
Tilikauden yli- / alijäämä	3 652 453	-58 300	-3 671 464	53 141	1 248 501	1 556 144	2 679 550
TUNNUSLUVUT							
Kertyneet ylijäämät taseessa	12 448 000	12 389 700	8 776 536	8 829 677	10 078 178	11 634 322	14 313 872
Ylijäämät/ asukas	228	227	161	162	185	213	262
Toimintatuotot/ -kulut %	37 %	35 %	34 %	34 %	34 %	34 %	34 %
Vuosikate/ poistot %	118 %	99 %	80 %	100 %	106 %	107 %	113 %
Vuosikate €/ asukas	430	349	283	351	382	393	415

* Mikkelin asukasluku 1.1.2015

54 616

* Sitovuustaso valtuustoon

Tuloslaskelma taseyksikkö ja liikelaitokset eriteltynä

	Koko kaupunki TA 2016	Kaupunki	Etelä-Savon Pelastus- laitos	Mikkelin Vesi- liike-laitos	Otavan Opisto liike- laitos
Talous					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	76 368 318	47 110 922	17 227 396	11 200 000	830 000
Maksutuotot	19 248 800	19 173 800	75 000		
Tuet ja avustukset	13 274 500	7 776 500	48 000		5 450 000
Muut toimintatuotot	41 310 200	41 283 700	14 500		12 000
Toimintatuotot yhteensä	150 201 818	115 344 922	17 364 896	11 200 000	6 292 000
Valmistus omaan käyttöön	548 000	548 000			
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-152 201 859	-133 936 251	-12 013 211	-1 984 742	-4 267 655
Palkat ja palkkiot	-117 545 714	-103 118 774	-9 599 586	-1 343 554	-3 483 800
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-29 635 983	-26 555 596	-1 918 420	-567 979	-593 988
Muut henkilöstösivukulut	-5 020 162	-4 261 881	-495 205	-73 209	-189 867
Palvelujen ostot	-201 266 388	-197 499 413	-1 408 449	-1 383 758	-974 768
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-19 177 748	-16 471 994	-1 015 943	-1 338 998	-350 813
Avustukset	-32 382 557	-32 115 055	-267 502		
Muut toimintakulut	-33 988 123	-31 663 479	-1 685 544	-259 100	-380 000
Toimintakulut yhteensä	-439 016 675	-411 686 192	-16 390 649	-4 966 598	-5 973 236
Toimintakate	-288 266 859	-295 793 270	974 245	6 233 402	318 764
Verotulot	200 000 000	200 000 000			
Valtionosuudet	106 000 000	106 000 000			
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	1 750 000	1 740 000			10 000
Muut rahoitustuotot	4 530 000	4 530 000			
josta PO korv. Liikelaitokselta	500 000	500 000			
Korkokulut	-2 150 000	-2 049 000		-101 000	
Muut rahoituskulut	-2 700 000	-2 200 000		-500 000	
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	1 430 000	2 021 000	0	-601 000	10 000
Vuosikate	19 163 141	12 227 730	974 245	5 632 402	328 764
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 200 000	-14 820 755	-974 245	-3 400 000	-5 000
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	-36 859	-2 593 025	0	2 232 402	323 764
Poistoeron lisäys/ vähennys	90 000		0	90 000	
Varausten lisäys/ vähennys	0				
Rahastojen lisäys/ vähennys	0				
Tilikauden yli-/ alijäämä	53 141	-2 593 025	0	2 322 402	323 764

Investointi- ja rahoitusosa

- rahoituslaskelma analysoituna
- rahoituslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty rahoituslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö
- investoinnit perusteluineen

Rahoituslaskelma

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä arvio muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen ja sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Vaikutus maksuvalmiuteen kuvaa kunnan rahoitusarvopapereiden sekä rahojen ja pankkisaamisten muutosta vuoden aikana. Siihen sisältyy myös muista maksuvalmiuden muutoksista ne, jotka eivät ole tiedossa talousarviota laadittaessa. Näitä ovat muun muassa lyhytaikaisten saamisten ja korottomien velkojen muutokset.

Talousarvion 2016 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä vuosikate on 19,1 milj. euroa. Toiminnan rahavirta yhteensä on 16,1 milj. euroa, kun vuosikatteesta on vähennetty omaisuuden myyntivoitot 3,0 milj. euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve on 24,5 milj. euroa, kun investoinneista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet (1,4 milj. euroa) ja omaisuuden myyntitulot (2,8 milj. euroa). Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen ja toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu negatiiviseksi 8,4 milj. euroa, minkä kaupunki joutuu rahoittamaan lainarahoituksella.

Lainakannan muutokset 2016

Lainojen määrä kasvaa noin 16,6 milj. euroa ennusteeseen 7/2015 verrattuna. Lainamäärän lisääntyminen johtuu pääosin vedenpuhdistamoinvestoinnista. Kaupunki ottaa uutta pitkäaikaista lainaa 30,7 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen määrä kasvaa noin 6,8 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksu on noin 21,0 milj. euroa.

Vuonna 2016 lainamäärän kehityksestä raportoidaan kaupunginvaltuustolle annettavien seurantaraporttien yhteydessä, jolloin 193,9 miljoonaa euroa ylittävälle lainamäärälle haetaan kaupunginvaltuuston hyväksyntä. Lainamäärän ”tekniiseen” poikkeamaan vaikuttaa myyntisaamisten, ostovelkojen ja kassavarojen tilanne tilinpäätöksessä. Talousarvion mukaisen lainamäärän ”reaaliseen” ylitykseen voi johtaa se, että tulorahoitus (vuosikate) ei toteudu talousarvion tavoitteiden mukaisesti tai nettoinvestoinnit ylittävät kokonaisuudessa arvioidun. Lisäksi satunnaiset tulot ja menot voivat muuttaa rahoitustilannetta.

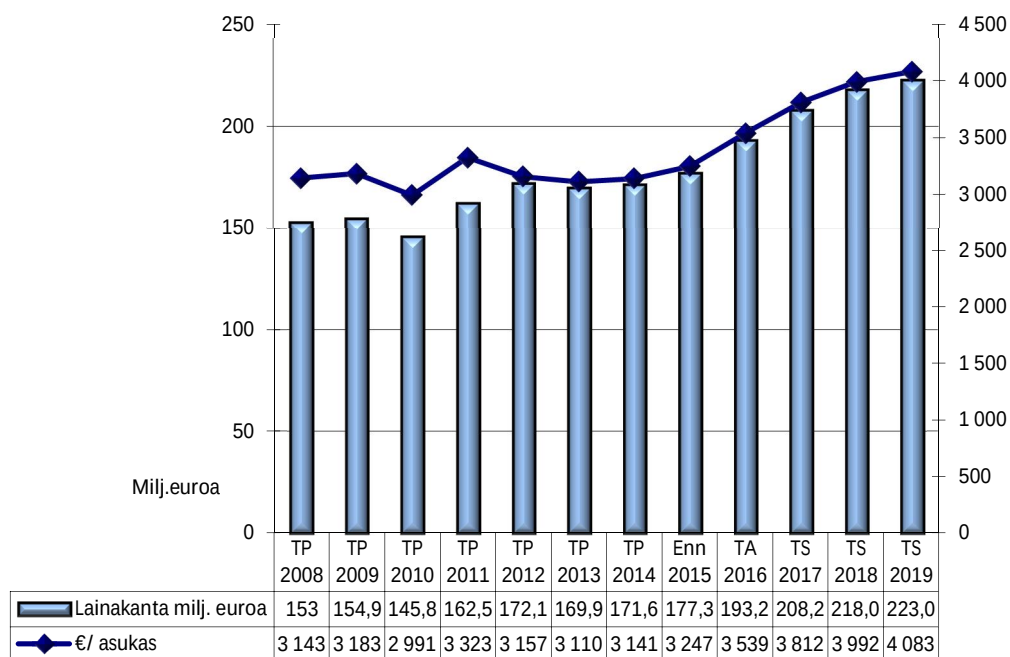
Antolainauksen määrään vaikuttavat kaupungin tililuottosopimusten mukaiset lainat sekä nykyiset antolainat. Uusien antolainojen osalta kaupunginvaltuusto tekee aina erilliset päätökset. Kaupungin tilinpäätöksessä on lainamäärän arvioinnissa perusteltua aina arvioida antolainauksen määrän muutos konserniyhtiöille ja sen vaikutus kaupungin lainamäärään.

Lainakannan muutokset suunnitelmakaudella 2016- 2019

Pitkäaikaisten lainojen määrää lisätään vuosina 2016- 2019 noin 37,2 milj. euroa ja vastaavasti lyhytaikaisten lainojen määrää lisätään 15,7 milj. euroa. Kuntatodistuslainat ovat olleet viime vuosina poikkeuksellisen edullisia lainoja.

Suunnitelmakauden 2016- 2019 lainamäärä sisältää Metsä- Sairilan vedenpuhdistamoa koskevan, ko. vuosille ajoittuvan investointimenojen rahoituksen (2016: 10,0 milj. euroa, 2017: 15,0 milj. euroa, 2018: 10,0 milj. euroa, 2019: 5,0 milj. euroa).

LAINAMÄÄRÄN KEHITYKSEN KUVAAJA

Lainasalkun rakenne ja suojaustaso

Lainasalkun rakennetta on tarkoitettu ylläpitää suunnitelmakaudella siten, että vuotuinen suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 prosenttia. Suojatuilla lainoilla tarkoitetaan kiinteillä koroilla otettuja lainoja ja johdannais-suojauksien määrää. Suojaustasolla tarkoitetaan suojattujen lainojen osuutta kokonaislainamäärästä.

Mikkelin kaupungin suojaustaso on vuoden 2016 alussa noin 38 prosenttia ja suojaukset on tehty pääosin johdannais-suojauksina. Suojaustaso pidetään suunnitelmakaudella noin 40 prosentissa.

Korkosuojausten tarkoitus: Korkosuojauksilla pystytään vähentämään kunnan korkomenojen heiluntaa ja parantamaan ennustettavuutta edesauttaen siten budjetin laatimista ja siinä pysymistä. Korkosuojausautumisella saavutettava vakaampi korko sopii kunnalle myös siksi, että kunnan investoinnit ovat pitkäaikaisia ja korkomenojen äkillisen nousun kompensoimiseksi on olemassa niukasti keinoja.

Rajoitukset korkosuojausten käyttötarkoituksen suhteen: Korkojohdannaisia voidaan käyttää vain korkoriskiltä suojautumiseen. Valtuutetuilla henkilöillä on näin ollen oikeus tehdä vain sellaisia korkosuojauksia, joissa maksettava maksimikorko on joko ennalta tiedossa (esim. kiinteä korko) tai maksettavan koron erotus vaihtuvaan markkinakorkoon on rajoitettu (esim. 3kk euribor + 2 %-yksikköä). Esimerkiksi siis korkojohdannaisia, jossa kunnan maksama korko voi kumuloidua rajoittamattomasti, ei voida käyttää.

Rajoitukset korkosuojausten nimellismäärän suhteen: Tietyllä kalenterivuodelle tehtyjen korkosuojausten nimellismäärä saa olla enintään 65 % lainasalkun ennustetusta koosta kyseiselle vuodelle. Suojausten aikahorisontti voi olla pidempi kuin nykyisten lainojen maturiteetti, mikäli hyväksytyjen tai valmisteilla olevien kunnan taloussuunnitelmien (talousarvio) tai pidemmän tähtäimen ennusteiden perusteella on perusteltua uskoa, että nykyisten lainojen erääntyessä ne jälleenrahoitetaan uudella velalla. Samoin korkosuojauksia voidaan tehdä taloussuunnitelmaan jo budjetoitujen, tulevaisuudessa nostettavien lainojen korkoriskin suojaamiseksi jo ennen ko. lainan nostohetkeä.

Korkosuojausten tekemisvaltuudet: Korkosuojauksia voivat tehdä vain kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Talousjohtaja informoi hyvän hallintotavan mukaisesti kaupunginjohtajaa suojausten tekemisen suunnittelusta ja valmistelusta, koska kaupunginjohtaja allekirjoittaa korkosuojaussopimukset. Valtuutetuilla henkilöillä on myös oikeus purkaa tai muuten muokata tekemiään korkosuojauksia pitäytyen em. rajoissa.

Suojaustasojen määrittely aikaperiodille 0 - 40 vuotta:

1. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 0-4 vuotta (suunnitelmakaudella 2016-2019) siten, että suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 % ja enintään 65 %.
2. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 5-8 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on vähintään 20 % ja enintään 55 %.
3. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 9-12 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 45 %.
4. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 13-20 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 35 %
5. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 21-40 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 30 %.

Vaihtuvakorkoiset lainat

Vähintään 35 % lainasalkusta pidetään aina vaihtuvassa korossa mm. sen varmistamiseksi, että korkokustannukset laskevat markkinakorkojen laskiessa. Näin haetaan tasapainoa korkoriskin ja korkokustannusten välillä.

Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voi tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia (ns. basis swap) ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (ns. cross currency swap) korkokulujen alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksen tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksen avulla voidaan saavuttaa efektiivisesti euribor-sidonnainen laina, mutta matalammin korkokustannuksin - tyypillisesti matalammalla lainamarginaalilla - kuin nostamalla laina suoraan euribor- sidonnaisena.

Rajoitukset viitekoronvaihtosopimuksen käyttötarkoituksen ja nimellismäärän suhteen: Viitekoronvaihtosopimuksia ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia voidaan käyttää vain yhdessä nimellispääomaltaan samansuuruisen lainan kanssa kyseisen lainan korkomaksun alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksessa tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksessa kunnan maksettavaksi tulevan koron tulee olla joko 1 kk, 3kk, 6kk tai 12 kk euribor korko (+ mahdollinen kiinteä marginaali) tai kiinteä euromääräinen korko. Viitekoronvaihtosopimus tai koron- ja valuutanvaihtosopimus voidaan tehdä ennen siihen liittyvän lainan nostoa vain, jos lainan nostosta ja nostoajankohdasta on tehty päätös.

Rahoituslaskelma

Tuhansina euroina

	TP 2014	TA 2015	Ennuste 07/2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	23 501	19 052	15 438	19 163	19 751	20 360	21 572
Tulorahoituksen korjauserät	-4 936	-3 000	-3 000	-3 000			
Toiminnan rahavirta yhteensä	18 565	16 052	12 438	16 163	19 751	20 360	21 572
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-25 983	-26 735	-27 245	-28 795	-38 415	-38 580	-33 055
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 014	1 275	1 275	1 445	613	782	68
Käyttöomaisuuden myyntitulot	7 018	5 760	5 188	2 800	2 800	5 200	2 100
Investointien rahavirta yhteensä	-17 951	-19 700	-20 782	-24 550	-35 002	-32 598	-30 887
Toiminnan ja Investointien rahavirta	614	-3 648	-8 344	-8 387	-15 251	-12 238	-9 315
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-18						
Antolainasaamisten vähennykset	4 094	2 500	2 500	2 500	1 000	500	400
Antolainauksen muutokset yhteensä	4 076	2 500	2 500	2 500			
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		25 000	25 000	30 700	35 000	35 000	30 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 642	-23 500	-23 500	-21 000	-23 500	-24 000	-25 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	14 683	1 780	4 194	6 882	3 601	1 088	4 165
Lainakannan muutokset yhteensä	-3 959	3 280	5 694	16 582	15 101	12 088	9 165
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	116						
Vaihto-omaisuuden muutokset	-89						
Saamisten muutos	-1 425						
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	103						
	0	150	150	150	150	150	150
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-1 295	150	150	150	150	150	150
Rahoituksen rahavirta	-1 178	5 930	8 344	19 232	15 251	12 238	9 315
Rahavarojen muutos	-564	2 282	0	10 845	0	0	0
TUNNUSLUVUT							
	TP 2014	TA 2015	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lainamäärä*	171 624	183 044	177 318	193 900	208 200	217 300	223 000
Lainamäärä/ asukas*	3 142	3 351	3 247	3 550	3 812	3 979	4 083
Investointien omahankintameno, teur	24 969	25 460	25 970	27 350	37 802	37 798	32 987
Investointien tulorahoitus %	94 %	75 %	59 %	70 %	52 %	54 %	65 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	59 %	41 %	33 %	42 %	33 %	33 %	37 %

* Suunnitelmakauden 2016- 2018 investointimenot sisältävät Metsä- Sairilan puhdistamoa koskevat ko. vuosille ajoittuvat investointimenot (2016: 10,0 milj. euroa, 2017: 13,0 milj. euroa, 2018: 13,0 milj. euroa)

* Mikkelin asukasluku 31.12..2014

54 616

Valtuustoon nähden sitovat erät

Rahoituslaskelma eriteltynä

Tuhansina euroina

	TA	2016	Kaupunki	E-Savon pelastus	Mikkelin Vesiliikelaitos	Otavan Opisto Liikelaitos
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate		19 163	12 228	974	5 632	329
Tulorahoituksen korjauserät		-3 000	-3 000			
Toiminnan rahavirta yhteensä		16 163	9 228	974	5 632	329
Investointien rahavirta						
Investointimenot		-28 795	-19 730	-1 785	-7 265	-15
Rahoitusosuudet investointimenoihin		1 445	545	900		
Käyttöomaisuuden myyntitulot		2 800	2 800			
Investointien rahavirta yhteensä		-24 550	-16 385	-885	-7 265	-15
Toiminnan ja investointien rahavirta		-8 387	-7 157	89	-1 633	314
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset		2 500	2 500			
Antolainauksen muutokset yhteensä		2 500	2 500			
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		30 700	30 700			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-21 000	-21 000			
Lyhytaikaisten lainojen muutos		6 882	6 882			
Lainakannan muutokset yhteensä		16 582	16 582			
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset						
Vaihto-omaisuuden muutokset						
Saamisten muutokset						
Korottomien velkojen muutokset		150			150	
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.		150			150	
Rahoituksen rahavirta		19 232	19 082		150	
Rahavarojen muutos		10 845	11 925	89	-1 483	314

Talousarviovuoden 2016 ja suunnitelmavuosien 2017-2019 investoinnit

Kaupungin investoinneista merkittävin osa on kuntalaisten peruspalvelutuotannon järjestämiseksi kohdistettuja investointeja. Osa investoinneista on kaupungin kasvua ja kehittymistä energisoivia investointeja, joilla erotutaan ulkopuolisten investointien ohjautumisissa eri kaupunkeihin. Näitä molempia investointiryhmiä tarvitaan strategisen tavoitteen mukaiseen kaupungin kehittämiseen ja kaupunkien välisessä kilpailussa pärjäämiseen.

Ohjelman laadinnan pohjatietona on monia aiemmin laadittuja selvityksiä, joita ovat mm. Seudullinen rakennemalliselvitys, liikuntapaikkarakentamisen Monitoimihalliselvitys, opetustoimen kouluverkkoselvitys ja kiinteistökannan salkutus. Eräitä muita selvityksiä, mm. kouluverkkoselvitys II on parhaillaan valmistumassa. Kiinteistökohtaisia esimerkiksi koulurakennusten ja muiden kiinteistöjen kunto- ja ongelmaraportteja on valmistunut tai valmistumassa. Kiinteistöjen perusparannusten hanke- ja rakennussuunnitelmia valmistuu.

Osa projekteista on rakennussuunnitelma- ja kilpailutusvalmiudessa, jolloin investoinnin suuruus on melko tarkasti tiedossa. Osasta projekteista ei ole olemassa pitkälle vietyjä selvityksiä ja rakennusosalaskentoja, vaan talousarvioluvun arvioinnissa on käytetty hankeosalaskennan kaltaisia arvioita. Kaiken kaikkiaan tiedossa olevia investointikohteita on runsaampi joukko kuin voidaan suunnitelmakauden kestävä poistotason mukaisella investointimahdollisuudella kaupungin toimesta toteuttaa.

Rakenteellisesti investointiohjelma on laadittu siten, että sektorikohtaiset ja organisaatorakenteelliset investoinnit on laitettu taulukkoon peräjälkeen. Tällä pyritään varmistamaan se, että lasten, koululaisten ja vanhusväestön palveluihin voidaan investoida samanaikaisesti. Vastaavasti kunnallistekniikka, opetus, liikunta ja kulttuuri nähdään yhtäaikaisina investointiohjelmassa. Tällä varmistetaan kriittisimpien ja keskeisimpien toimenpiteiden eteneminen. Kriittisyydestä johtuen painotukset vaihtelevat ja koulukohteita investointilistalla on runsaammin. Sektoreiden ja palvelutuotannon tarve investoida kalusteisiin, irtaimistoon ja ICT:hen (erityisesti sivistys) on suuri, eikä investointiohjelma anna tälle kuin rajalliset mahdollisuudet.

Kunnan tulorahoituksella on kyettävä rahoittamaan poistonalaiset investoinnit tuotantovälineisiin, joilla kaupunki tuottaa palvelunsa. Kaupungin poistosuunnitelma on uusittu 2012 suosituksen mukaiseksi. Poistosuunnitelman mukainen poistotaso on 20 miljoonaa euroa. Tämä poistotasotavoite ei sisällä Metsä-Sairilan puhdistamoa. Taloussuunnitteluvuosille 2017 - 2019 on tätä tasoa käytetty kaupungin nykyisen rakenteen ja palvelutuotannon mukaisena. Mahdollinen Sote -uudistus muuttaa toteutuessaan poistotasoa. Taloussuunnitelmavuosille 2016-2019 esitetyt investoinnit ovat ohjeellisia ja niiden toteutus sopeutetaan vuosittain kaupungin taloudelliseen tilanteeseen.

Investointiohjelmassa poistonalaiset investoinnit on jaettu Kuntaliiton talousarviosuosituksen 2011 mukaisesti uus-, laajennus-/peruskorjaus- sekä korvausinvestointeihin. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden käyttötalousvaikutukset vuodelle 2017 ovat n. – 50 000 euroa vuodessa (katuvälineistuksen ohjausyksiköiden uusimisesta johtuen käyttötalousvaikutuksessa tulee säästöä) ja poistojen vaikutus on noin 1,0 milj. euroa. Talonrakennushankkeissa vuodelle 2017 tulevat käyttötalousvaikutukset ovat noin 0,3 milj.euroa ja poistojen vaikutus noin 0,46 milj. euroa.

Mikkelin Ammattikorkeakoulu on tehnyt (18.5.2015) Mikkelin kaupungille yhteistyötarjouksen monitoimihallin rakentamisesta Kalevankankaalle. Mikkelin kaupunginvaltuusto (15.6.2015 § 65 Mamk Areena Oy:n aiesopimuksen hyväksyminen) on hyväksynyt hankkeen aiesopimuksen. Valtuusto päätti, että lopullinen päätös osallistumisesta hankkeeseen tehdään syksyn 2015 aikana talousarvion 2016 ja –suunnitelman 2016-2019 päätöksenteon yhteydessä. Neuvottelut Mikkelin Ammattikorkeakoulun ja kaupungin välillä ovat kesken, eikä tässä talousarviovaiheessa ole olemassa lopullista sopimusluonnosta. Aikataulun mukaan neuvottelut päättyvät ennen valtuuston talousarviokäsittelyä.

Keskeisimmät vuodelle 2016 kohdistuvat investoinnit (2016 osuus investoinnista):

- Maan ja kiinteistöjen myynti (TULO 2,5 milj. euroa)
 - o tulojen hankkiminen edellyttää erityisesti kerrostalotonttimyynnin onnistumista
- Raviradan alueen katu- ja pysäköintijärjestelyt (1,2 milj. euroa)
 - o Raviradan alueen (Raviradan tien loppuosa sis. ulkoilureittijärjestelyjä) katu- ja pysäköintijärjestelyjen selkeyttäminen, ja turvallisuustoimenpiteet alueella alkavat. Alueen yleissuunnitelma on valmis-tunut. Kokonaisinvestointi on noin 2,5 milj. euroa.
- Vt5 rakentaminen välillä Pitkäjärven eritasoliittymä Savilahden silta (2,5 milj. euroa)
 - o Liikenneviraston valtatie parantamishanke Mikkelin kohdalla etenee suunniteltua aikataulua ri-peämmin. Hankkeen kustannusjakosopimuksesta, kaupungin urakkaan sisällyttämistä omista töistä ja lisätöistä muodostuu 2,2 milj. euron maksuposti vuodelle 2016. Lopullisesti koko hankkeesta Mik-kelin kaupungille aiheutuva maksuosuuden on arvioitu olevan noin 5,5 milj. euroa.
- Kirkonvarkauden asuinalueen perustaminen (2,2 milj. euroa)
 - o Investoinnilla varmistetaan yksityisten rakentamisprojektien alkaminen Asuntomessualueella ja pi-dempiaikainen asiakaskysynnän mukainen tonttitarjonta Kirkonvarkauden asuinalueella. Kokonais-investointi on noin 4,8 milj. euroa.
- Sairaalakampuksen parkkitalon rakentuminen, Mannerheimin tie (0,4 milj. euroa)
 - o Mannerheimintien varteen rakentuvan sairaalakampuksen parkkitalon katu- ja kunnallistekniikka muutetaan rakentamista ja muuttuvaa liikennevirtaa vastaavaksi.
- Puistot ja leikkipaikat (jakamaton sis. 0,3 milj. euroa)
 - o Tykkipuisto saneerataan vastaamaan keskusta-alueelle tyypillistä ilmettä (0,15 milj. euroa). Puisto avataan Suomi 100-vuotta kohteena kesäkuussa 2017.
- Luovutettavien tonttien kunnostus, Tuskus (0,2 milj. euroa)
 - o Asuntomessuille rakennetaan väliaikaisparkki Tuskun teollisuusalueelle (investointi 0,7 milj. euroa), josta luovutetaan messujen jälkeen valmiimpia tontteja teollisuusyritysten käyttöön.
- Urheilupuiston urheilualueiden saneeraus (0,25 milj. euroa)
 - o Alueen kokonaissuunnitelma toteutetaan korvaavan jääurheilukentän ja alueelle sijoittuvan kunto-ladun/lämmittelypolun osalta loppuun.
- Otavan opiston asuntolan korjaus (0,5 milj. euroa)
 - o Asuntolan kunto ei vastaa opiston tarjoamaa palvelua, eikä mahdollista opiston kehityspolkujen kul-kemista. Kokonaisinvestointi on noin 1,0 milj. euroa.
- Rantakylän koulu (2,8 milj. euroa)
 - o Rantakylän koulun perusparannus alkaa kesällä purku-urakalla ja vaiheistettuna uuden rakentamisel-la. Projektin kesto on noin kolme vuotta. Kokonaisinvestointi irtaimistoi-neen on noin 10 milj. euroa.
- Vanhalan koulu (0,6 milj. euroa)
 - o Vanhalan koulun perusparannus saatetaan loppuun. Kokonaisinvestointi on noin 1,1 milj. euroa.
- Naisvuoren uimahallin peruskorjaus (1,25 milj. euroa)
 - o Keskustan uimahalli kunnostetaan erityisesti kuntoliikuntaurheilun tarpeet huomioiden. Hallin tek-niikka vaatii peruskunnostuksen. Kokonaisinvestointi on noin 1,0 milj. euroa.
- Urheilupuiston saneeraus (huoltotilat) (0,6 milj. euroa)
 - o Urheilupuiston käyttäjien huolto- ja sosiaali-tilojen remontti saatetaan loppuun. Kokonaisinvestointi on noin 0,87 milj. euroa.
- Sotakoulu, Ristiina (0,1 milj. euroa).
 - o Sotakoulun kunnostustoimenpiteet jatkuvat kumppanuushankkeena. Investoinnit edellyttävät ulko-puolisen rahoitusosuuden varmistumista
- Vesiliikelaitos, Metsä-Sairilan puhdistamo (4,1 milj. euroa)
 - o Jäteveden puhdistuslaitoksen rakentaminen alkaa louhinnoilla. Hankkeen kokonaisinvestointi on noin 43 milj. euroa.

Investointiesitys vuodelle 2016 (1 000 €) sisältäen Metsä-Sairilan puhdistamon:

Tulot	4 245 euroa
Menot	- 28 795 euroa
Netto	- 24 550 euroa

Investoinnit 2016 jakaantuvat seuraavasti (1 000 €)

Peruskaupunki

Tulot	3 345 euroa
Menot	- 19 730 euroa
Netto	- 16 385 euroa

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden menoista 4,9 milj. euroa peruskorjaus-/korvausinvestointeja ja 6,1 milj. euroa uusinvestointeja. Talonrakennusinvestointien menoista 4,3 milj. euroa on korvausinvestointeja, 4,4 milj. euroa laajennus-/peruskorjausinvestointeja.

Liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

Tulot	900 euroa
Menot	-9 065 euroa
Netto	- 8 165 euroa

Etelä-Savon pelastuslaitos

Tulot	900 euroa
Menot	-1 785 euroa
Netto	- 885 euroa

Otavan opisto

Menot	-15
-------	-----

Mikkelin vesiliikelaitos

Tulot	0 euroa
Menot	-7 265 euroa
Netto	- 7 265 euroa

INVESTOINTIESITYS 2016 -2019

KAUPUNKI	TS 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVO
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
Muut pitkävaikutteiset menot	-200	-200	-200	0	0	-400	
Laajakaistahanke	-200	-200	-200			-400	
AINEELLISET HYÖDYKKEET							
Maa- ja vesialueet	2 000	2 000	2 250	2 000	-50	6 200	
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT	2 500	2 500	2 500	2 500	2 000	9 500	
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT	-250	-250	-250	-500	-2 050	-3 050	
Maanjalostuksen yhteydessä tapahtuvat raken- nusten purkukustannukset	-250	-250				-250	
Rakennukset	100	100	100	100	100	400	
Rakennusten myynti (voitto)	100	100	100	100	100	400	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-8 750	-9 180	-5 760	-7 995	-5 415	-28 350	
Kadut (työohjelma vahvistetaan käyttösuunni- telman yhteydessä)	-600	-700	-1 500	-2 000	-2 000	-6 200	
Kadut (pien- ja rivitalotonttien luovutus)	-750	-100	-350	-750	-750	-1 950	
Raviradan alueen katu- ja pys.järjestelyt MENOT	-1 000	-1 110	-1 340			-2 450	
Raviradan alueen katu- ja pys.järjestelyt TULOT						0	
VT 5 rakentaminen ja kaupungin liitännäiset osaprojektit	-2 000	-2 500	-300			-2 800	-5 500
Ruutukaavakeskustan kehittäminen, TULOT				150		150	
Ruutukaavakeskustan kehittäminen, MENOT		-25	-25	-1 000	-25	-1 075	
Satamalahden kehittäminen (strateginen pro- jekti)	-1 000			-1 000	-1 000	-2 000	
Kirkonvarkauden asuinalue sis. asuntomessualu- een kokonaisuuden rakentamisen (strateginen projekti)	-2 200	-2 200	-750			-2 950	-4 750
Graanin asuinalueen rakentaminen (mm. puisto- väylä)				-200	-300	-500	
Karikon tien liittymä, kaistajärjestelyt, Rantakylä		-150				-150	
Kristiinantie, Ristiina			-180			-180	
Omakotitie, Ristiina		-100				-100	
Linnantie-Linnaniementie, peruskorjaus,Ristiina	-300			-300		-300	
Luhtitien saneeraus, Haukivuori						0	
Pajatie, Anttola		-180				-180	
Sairaalakampuksen rakentamisen tukeminen (Mannerheimintie), katu+ vh		-400	-100			-500	
Suomenniemen keskusta- Kauriansalmi, kevyen- liikenteen väylä ⁸			-300				
Katuvalojen ohjausyksiköt, uusiminen	-100	-100	-50			-150	
Puistot ja leikkipaikat (jakamaton)	-300	-300	-300	-300	-300	-1 200	
Suojakallionpuisto					-500	-500	
Kaihun matkailualueen (sis. Mlipuisto) ja Pur- sialankadun kehittäminen	-100	-200	-50	0	0	-250	
Laihalammen kunnostus				-250		-250	
Satamien kunnostukset (sis. Asuntomessulaitu- rin, suihkukontit)	-150	-150	-100	-30		-280	
Pöykkäänlahden koti- ja vierassataman infra					-200	-200	

⁸ Hankkeen käynnistäminen edellyttää ELY:n rahoitusosuutta

KAUPUNKI	TS 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
Urheilupuiston koulun piha		-50				-50	
Päämajakoulun piha		-50				-50	
Uimarantojen kunnostukset	-40	-40	-40	-40	-40	-160	
Lentoasema	-150	-150	-150	-150	-150	-600	
Luovutettavien tonttien kunnostus (Tusku, messuparkki)	-25	-200	0	0	0	-200	
Urheilupuiston urheilualueiden saneeraus (urak. lopetus, latu)		-250		-1 000		-1 250	-2 400
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus	-125	-125	-125	-125	-150	-525	
Skeittiparkki, Urpola		-100				-100	
Korvaavat luistelukentät (Laajalampi)			-100			-100	
Kuplahallin (jalkapallohalli) uusiminen				-1 000		-1 000	
Kiinteät rakenteet ja laitteet tulot	90	0	0	150	0	150	
Kiinteät rakenteet ja laitteet menot	-8 840	-9 180	-5 760	-8 145	-5 415	-28 500	
Kiinteät rakenteet ja laitteet netto	-8 750	-9 180	-5 760	-7 995	-5 415	-28 350	
Koneet ja kalusto	-1 005	-1 125	-775	-775	-575	-3 250	
Keskushallinto/ruoka- ja puhtauspalvelut	-75	-75	-75	-75	-75	-300	
Sivistystoimi (opetus, kulttuuri, nuoriso ja liikunta)	-700	-700	-700	-700	-500	-2 600	
Sosiaali- ja terveystoimi	-230	-350	0	0	0	-350	
SIJOITUKSET						0	
Osakkeet ja osuudet	0	0	-3 000	-200	-200	-3 400	
Osakkeiden hankinta			-3 000	-200	-200	-3 400	
Osakkeiden myynti			0			0	
RAKENNUKSET							
Liikelaitokset	0	-500	-500	0	0	-1 000	
Otavan opiston asuntolan korjaus		-500	-500			-1 000	-1 100
Sivistystoimi	-4 370	-4 500	-6 200	-3 300	-3 000	-17 000	
Tikanpellon päiväkodin peruskorjaus		-100	-1 000			-1 100	-1 100
Haukivuoren päiväkot				-100	-1 500	-1 600	
Rantakylän alueen uusi päiväkot (vuokrapäiväkot)		-50				-50	-3 600
Rantakylän koulu (peruskorjaus ja laajennus)	-3 000	-2 800	-5 000	-1 200		-9 000	-9 100
Rakennusprojekti	-3 000	-2 800	-5 000	-1 200		-9 000	
Koneet ja kalusteet (opetus)	-200	-200	-350	-400		-950	
Yhteiskoulurakennuksen muutostyöt Päämajakoulun tarpeisiin	-420	-600				-600	-3322
Vanhalan koulu peruskorjaus	-600	-600				-600	-1 100
Urheilupuiston koulun LVI-tekniikka, julkisivut ja ikkunat 2018-2019				-200	-500	-700	-200
Ristiinan koulukeskuksen perusparannus	-150	-150				-150	-2100
Ihastjärven koulun jatkokäyttö/ siirto				-1 600		-1 600	
Tuppuralan koulun korjaustyöt					-800	-800	
Koulu- ja esiopetuksen kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt	-200	-200	-200	-200	-200	-800	
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi	-1 300	-1 615	-4 690	-5 350	-5 200	-16 855	
Naisvuoren uimahallin peruskorjaus, MENOT	-1 000	-1 250	-1 750			-3 000	-3 000
Naisvuoren uimahallin peruskorjaus, TULOT		360	360			720	
Urheilupuiston saneeraus (huoltotilat), MENOT	-200	-600				-600	-871
Urheilupuiston saneeraus (huoltotilat), TULOT		50				50	

KAUPUNKI	TS 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
Hänninkentän äänentoisto, huoltorakennus MENOT		-25		-1 100		-1125	-1 125
Hänninkentän äänentoisto, huoltorakennus TULOT				200		200	200
Wisa-areenan kunnostus				-100	-500	-600	
Kattilansillan nuorisotalo, alapohjan korjaus				-250		-250	
Rantakeitaan uimahallin suun. (ratapi- tuus&laajennus)				-50		-50	
Mikaelin kunnostus	-100	-50	-200	-1 000	-3 700	-4 950	-5 000
Teatterin peruskorjaus			-100	-1 000	-1 000	-2 100	-2 100
Sotahistoriakeskuksen perustaminen (suunn.)				-150		-150	
Uuden taidemuseon rakentaminen		-100	-3 000	-1 900		-5 000	-5 000
Sosiaali- ja terveystoimi	-800	-50	0	-700	0	-750	
Uusi terveysasema						0	
Anttolan palvelukeskus, laajennus ja muutostyö	-700	-700				-700	-700
Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt	-100	-50	0	0	0	-50	
Julkiset rakennukset	-700	-300	-300	-800	-2 200	-3 600	
Kaupungintalon korjaus				-100	-2 000	-2 100	
Naisvuoren tornin valaistus ja pintakorjaus	-500			-500		-500	-500
Sotakoulu, Ristiina		-100	-100			-200	
Julkisten rakennusten muutos/peruskorjaustyöt	-200	-200	-200	-200	-200	-800	
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudistaminen	-225	-225	-225	-225	0	-675	
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudist. MENOT	-300	-300	-300	-300		-900	
Kiinteistöjen rakennusautomaatiojärjestelmien uudist. TULOT	75	75	75	75		225	
Yleiset suunnittelurahat	-50	-50	-50	-50	0	-150	
Suunnittelumääräraha	-50	-50	-50	-50		-150	
Energiataloudelliset investoinnit	-360	-240	-240	-240	0	-720	
Energiataloudelliset investoinnit MENOT	-450	-300	-300	-300		-900	
Energiataloudelliset investoinnit TULOT	90	60	60	60		180	
Omaisuuksien myynti	200	200	200	2 600	0	3 000	
Omaisuuksien myyntitulot TULO	200	200	200	2 600	0	3 000	
RAKENNUKSET YHTEENSÄ						0	
TULOT	365	745	695	2 935	0	4 375	
MENOT	-7 970	-8 725	-12 700	-10 300	-10 400	-42 125	
NETTO	-7 605	-7 980	-12 005	-7 365	-10 400	-37 750	
KAUPUNKI YHTEENSÄ						0	
TULOT	3 055	3 345	3 295	5 685	2 100	14 425	
MENOT	-18 515	-19 730	-22 685	-19 920	-18 640	-80 975	
NETTO	-15 460	-16 385	-19 390	-14 235	-16 540	-66 550	

TASEYKSIKKÖ JA LIIKELAITOKSET

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	900	900	118	297	68	1 383	
MENOT	-1 784	-1 785	-1 015	-1 145	-900	-4 845	
NETTO	-884	-885	-897	-848	-832	-3 462	
OTAVAN OPISTO	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	0	0	0	0		0	
MENOT	-15	-15	-15	-15	-15	-60	
NETTO	-15	-15	-15	-15	-15	-60	
VESILIIKELAITOS/KUNNALLISTEKNIikka JA LAITOSINVESTOINNIT	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	0	0	0	0	0	0	
MENOT	-3 500	-3 165	-3 000	-1 500	-2 500	-10 165	
<i>Veden tuotanto</i>		-1 300				-1 300	
<i>Puhdistamot</i>		-565				-565	
<i>Verkosto</i>		-1 300				-1 300	
MENOT YHTEENSÄ	-3 500	-3 165	-3 000	-1 500	-2 500	-10 165	
NETTO	-3 500	-3 165	-3 000	-1 500	-2 500	-10 165	
VESILIIKELAITOS/METSÄ-SAIRILAN PUHDISTAMO	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	0	0	0	0	0	0	
MENOT	-10 000	-4 100	-12 000	-16 000	-11 000	-43 100	-43 100
NETTO	-10 000	-4 100	-12 000	-16 000	-11 000	-43 100	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (Ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	3 955	4 245	3 413	5 982	2 168	15 808	
MENOT	-23 814	-23 995	-26 715	-23 280	-22 055	-96 045	
NETTO	-19 859	-19 750	-23 302	-17 298	-19 887	-80 237	
Poistotaso	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000	
Ero	141	250	-3 302	2 702	113	-237	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (Metsä-Sairilan puhdistamo mukana)	TS 2016	TA- ESITYS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	INVEST. YHT. 2016- 2019	HANKKEEN KOKONAIS- KUST.ARVIO
TULOT	3 955	4 245	3 413	5 982	2 168	15 808	
MENOT	-33 814	-28 795	-38 715	-38 580	-33 055	-139 145	
NETTO	-29 859	-24 550	-35 302	-32 598	-30 887	-123 337	
Poistotaso	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000	
Ero	-9 859	-4 550	-15 302	-12 598	-10 887	-43 337	

E-S Pelastuslaitoksen investointien kuntaosuudet kirjataan käyttötalouteen. Tuloissa on vain avustukset.

TALOUSARVIO 2016

	Mikkeli			Talousarvio			Talousarvioraami 2016		
	TP 2014			2015					
1 000 euroina	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate
Keskusvaalilautakunta	88	107	-19	88	95	-7	0	10	-10
Tarkastuslautakunta		83	-83		102	-102	0	82	-82
Kaupunginvaltuusto		165	-165		176	-176	0	207	-207
Keskushallinto	10 029	41 972	-31 943	8 640	44 041	-35 401	8 828	41 258	-32 430
Konsernipalvelut			0			0	7 836	29 596	-21 760
Ruoka- ja puhtauspalvelut			0			0	992	11 662	-10 670
Ympäristölautakunta	776	1 627	-851	636	1 671	-1 035	775	1 630	-855
Sosiaali- ja terveyslautakunnat	34 579	202 958	-168 379	33 428	196 906	-163 478	34 463	203 140	-168 677
Tuotantolautakunta (Mikkeli)	34 528	202 682	-168 154	33 330	196 546	-163 216	34 365	202 757	-168 392
Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terv.palvelut									0
Etelä-Savon sairaanhoitopiirin laskutus									0
Seudullinen sosiaali- ja terveystk.	51	276	-225	98	360	-262	98	383	-285
Sivistystoimi yhteensä	8 057	77 032	-68 975	7 523	77 670	-70 147	7 531	76 621	-69 090
Kasvatus- ja opetuslautakunta	5 935	65 268	-59 333	5 245	65 446	-60 201	5 099	64 651	-59 552
Kulttuuri-, liikunta- ja	2 122	11 764	-9 642	2 278	12 224	-9 946	2 432	11 970	-9 538
Tekninen toimiala yhteensä	21 593	39 814	-18 221	20 663	40 314	-19 651	20 449	41 191	-20 742
Tekninen lautakunta	7 020	14 233	-7 213	5 690	14 378	-8 688	6 109	16 118	-10 009
Valmistus omaan käyttöön	159		159	288		288			0
Maaseutu- ja tielautakunta	5 500	7 825	-2 325	5 959	8 351	-2 392	5 517	7 753	-2 236
Rakennuslautakunta	783	739	44	1 468	1 173	295	1 513	1 224	289
Valmsitus omaan käyttöön	21		21						
Tilakeskus	7 766	17 017	-9 251	6 913	16 412	-9 499	7 310	16 096	-8 786
Valmistus omaan käyttöön	344		344	345		345	0		
Kaupunki yhteensä	75 122	363 758	-288 636	70 978	360 975	-289 997	72 046	364 139	-292 093
Otavan Opistoliikelaitos	6 149	5 938	211	6 521	6 311	210	6 052	5 632	420
Etelä-Savon pelastuslautakunta	16 856	16 036	820	17 573	16 701	872	16 857	16 036	821
Etelä-Savon työterveysliikelaitos			0			0			0
Mikkelin Vesiliikelaitos	10 794	4 844	5 950	11 058	4 720	6 338	11 119	5 038	6 081
Liikelaitokset ja pelastus yht.	33 799	26 818	6 981	42 322	27 732	14 590	34 028	26 706	7 322
Mikkelin kaupunki yhteensä	108 921	390 576	-281 655	113 300	388 707	-275 407	106 074	390 845	-284 771

 Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

* peruskaupungin sisäiset erät ja Tilakeskuksen perimät vuokrat eliminoitu